

คดีหมายเลขดำที่ ๙๐๘/๒๕๕๒

คดีหมายเลขแดงที่ ๑๓๕๒/๒๕๕๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน ที่ ๑

ผู้ฟ้องคดี

สมาคมสมาชิชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ ๒

นายสุทธิ อัมมาศัย ที่ ๓

นายเจริญ เดชคุ้ม ที่ ๔

นายน้อย ใจตั้ง ที่ ๕

นายสวัสดิ์ สุดเสนาะ ที่ ๖

นายวิรัตน์ มีทรัพย์ทอง ที่ ๗

นายอชกุล นิละวัน ที่ ๘

นายนิคม จันท์หอม ที่ ๙

นายวาชิต วสุวัฒนกุล ที่ ๑๐

นางสาวสิทธิมา ชุณหอโณทัย ที่ ๑๑

นายจงรักษ์ หมื่นภักดี ที่ ๑๒

นายผูก ช่วยผดุง ที่ ๑๓

นางสาวเล็ก อัมมะรี ที่ ๑๔

นายเชิด พฤษชาชาติ ที่ ๑๕

นางอารมณี สดมณี ที่ ๑๖

นายอุ๋น หอมหวล ที่ ๑๗
นางวัลภา เอี่ยมวิไล ที่ ๑๘
นางสาวบรรจง อัมระรี ที่ ๑๙
นางมารินทร์ อัมระรี ที่ ๒๐
นางสาวทิพวรรณ อัมระรี ที่ ๒๑
นายโสภณ อัมระรี ที่ ๒๒
นางยุพิน พรรณา ที่ ๒๓
นายชาลี พรรณา ที่ ๒๔
นายสมศักดิ์ อัมระรี ที่ ๒๕
นางจรรยา อัมระรี ที่ ๒๖
นางสาวอภิญา คมคาย ที่ ๒๗
นายเทอดศักดิ์ พรรณา ที่ ๒๘
นางสำรวย อัมระรี ที่ ๒๙
นางบุญชู อัมระรี ที่ ๓๐
นายธงไชย พรหมนาค ที่ ๓๑
นางบังอร วังเวง ที่ ๓๒
นางพัชรี ดิษฐ์เย็น ที่ ๓๓
นางดวงฤทัย ดิying ที่ ๓๔
นางดารี่ จันท์หอม ที่ ๓๕
นายจำนงค์ วังเวง ที่ ๓๖
นายทวี หอมหวล ที่ ๓๗
นายสมนึก พรหมชาติ ที่ ๓๘
นางวิไลย์ เคล้าคล่อง ที่ ๓๙
นายอรุณ หอมหวล ที่ ๔๐
นางเจน กลิ่นหอม ที่ ๔๑

ระหว่าง

นางวรรณนา สุทธิ ที่ ๔๒

นายปรีชา นิลวงศ์ ที่ ๔๓

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๑

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๒

และสิ่งแวดล้อม ที่ ๒

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๓

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๔

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ที่ ๕

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ที่ ๖

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ที่ ๗

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ ๘

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้ร่วมกันออกคำสั่งโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น ตลอดจนละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐไว้ในหลายมาตรา โดยเฉพาะมาตรา ๖๗ วรรคสอง กำหนดให้โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน และให้องค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

และสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพเสียก่อน ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจะต้อง อนุวัตตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้เกิดผลใช้บังคับทันที อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดยังคงรับเรื่องพิจารณา หรือให้ความ เห็นชอบ อนุมัติ อนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และ สุขภาพในพื้นที่จังหวัดระยองตามปกติเหมือนที่เคยทำมา โดยไม่สนใจว่าจะต้องนำ บทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวมาไปปฏิบัติในทันที ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เคยส่ง หนังสือไปยังผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง เพื่อให้ ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดกลับเพิกเฉยไม่ใส่ใจต่อ ข้อคัดค้านของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก และชาวบ้าน การเพิ่มโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของชาวบ้านอย่างต่อเนื่องและ เพิ่มมากขึ้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับมลพิษหลายราย ต้องล้มป่วยและเสียชีวิตไปด้วยโรคอันเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด ได้ทราบถึงเหตุความเดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าว แต่ไม่ได้ แก้ไขหรือสั่งการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่กำหนดไว้

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หรือที่ ๒ เพิกถอนรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดระยอง ตามบัญชีโครงการ เอกสารท้ายฟ้องที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการแล้ว นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา จนถึงวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาทั้งหมด และขอให้ศาลสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดดำเนินการให้ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ เพิกถอนใบอนุญาตโครงการหรือกิจกรรมที่เข้าข่ายเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในพื้นที่มาบตาพุด บ้านฉาง และพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ และขอให้ระงับการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ในปัจจุบันสำหรับโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่ผู้ขออนุญาต หรือเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ แล้วแต่กรณี ได้อนุญาตไปแล้ว นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา จนถึงวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษานั้น ได้ยุติลงก่อนเป็นการชั่วคราว เพื่อให้ไปทำการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ครบถ้วนก่อน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๓) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันออกกระเบียบหรือหลักเกณฑ์ หรือการอื่นใดตามขั้นตอนทางกฎหมายภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาเพื่อรองรับให้ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของโครงการหรือกิจกรรม หรือบริษัทที่ปรึกษาที่รับทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยถูกต้อง ดังนี้

(๓.๑) จัดให้มีการศึกษาหรือประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชนที่โครงการหรือกิจกรรมนั้นไปก่อตั้งหรือดำเนินการในพื้นที่อย่างทั่วถึงและรอบด้าน

(๓.๒) จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน อย่างทั่วถึงและรอบด้าน

(๓.๓) จัดให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษา

ด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมี การดำเนินการ

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับพวกได้ยื่นคำขอลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ มาพร้อมกับ คำฟ้องโดยขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ก่อนการพิพากษาคดี โดยขอให้ศาลมีคำสั่งให้โครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการใด ๆ ที่กำลังดำเนินการก่อสร้างในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอบ้านฉาง และใกล้เคียงจังหวัด ระยอง จำนวน ๗๖ โครงการ ตามเอกสารหมายเลข ๗ ท้ายฟ้อง ให้ระงับโครงการ ไว้ชั่วคราวก่อนศาลจะมีคำพิพากษาคดี

ศาลปกครองกลางมีคำสั่งลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒ กำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่า ศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้นโครงการหรือกิจกรรม ที่ได้รับใบอนุญาตก่อนวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นประเภทโครงการหรือ กิจกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวง ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือ กิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดและผู้มีส่วนได้เสียยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองกลาง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งที่ ๕๙๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก่คำสั่งของ ศาลปกครองกลาง เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสาร หมายเลข ๗ ท้ายคำฟ้อง ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้นโครงการหรือกิจกรรมประเภทอุตสาหกรรม ลำดับที่ ๑๖ ลำดับที่ ๒๒ ลำดับที่ ๓๗ ลำดับที่ ๔๑ ลำดับที่ ๔๕ ลำดับที่ ๕๐ ลำดับที่ ๕๔ และประเภท

คมนาคม ลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ ลำดับที่ ๔ และลำดับที่ ๖ นอกจากนี้ก็ทำให้เป็นไปตามคำสั่งของศาลปกครองกลาง

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดให้การว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีที่ ๔ ถึงที่ ๔๓ เป็นเพียงชาวบ้านที่กระจายตัวพักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลมาบตาพุด มิได้เป็นผู้นำชุมชนและมีใช้ผู้รับมอบอำนาจจากชุมชน และถูกต่อต้านจากคนในชุมชนและในโรงงาน จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้โดยอ้างสิทธิของชุมชนตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้อยู่ในพื้นที่จึงไม่ได้รับผลกระทบเสียหายใด ๆ จากมลพิษ และไม่ได้รับมอบอำนาจจากชุมชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่ยื่นฟ้องคดีนี้ จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ซึ่งเป็นการฟ้องเพื่อเรียกร้องสิทธิในการมีส่วนร่วมของชุมชน เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์รับรองสิทธิของชุมชนในการฟ้องคดีที่เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ ส่วนสิทธิในการฟ้องคดีของบุคคลได้รับรองไว้ในมาตราอื่น และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า มีลักษณะเช่นใด จึงต้องนำความหมายของคำว่าชุมชนตามพระราชบัญญัติสภาพองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์รองรับสิทธิของชุมชนตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันมาใช้ในการอธิบายความหมาย และตามมาตรา ๓ ของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความหมายของชุมชนว่าเป็นกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนกัน หรือทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน หรือดำเนินการอื่นอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้ โดยรัฐธรรมนูญไม่มีเจตนารมณ์ให้ผู้ใดก็ได้กล่าวอ้างว่าตนเองเป็นตัวแทนหรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากชุมชนโดยไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดความหมายและขอบเขตของชุมชนเอาไว้ เพราะจะทำให้เกิดความเคลือบคลุมหาข้อยุติไม่ได้ว่าผู้ใดเป็นตัวแทนที่แท้จริงของชุมชนและอาจสร้างความแตกแยกให้กับชุมชนดังกล่าวได้ ในพื้นที่ที่ตั้งโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ มีประชาชนที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นชุมชนอยู่แล้ว ๓๑ ชุมชน และประชาชนจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ ที่ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดให้ระงับโครงการทั้ง ๗๖ โครงการชั่วคราวก่อนที่

ศาลจะมีคำพิพากษา เนื่องจากไม่ได้รับมอบหมายหรือไม่มีหลักฐานการเป็นตัวแทนของชุมชน ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ จึงไม่มีสิทธิตามที่มาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ สำหรับผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ เป็นองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมแม้จะมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีด้านสิ่งแวดล้อมแทนประชาชน แต่เมื่อสิทธิตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นสิทธิของชุมชน และไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ได้รับมอบหมายหรือได้รับการแต่งตั้งจากชุมชนใดชุมชนหนึ่งใน ๓๑ ชุมชนข้างต้น จึงไม่มีอำนาจในการยื่นฟ้องคดีด้วยเช่นกัน

สำหรับพื้นที่มาบตาพุดยังมีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับการเปิดดำเนินการของโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ เพราะแม้จะมีโครงการหรือกิจการหรือโรงงานจำนวน ๑๑๗ โรงงาน เปิดดำเนินการอยู่ก่อน แต่ก็ไม่ทำให้สภาวะของมลพิษในพื้นที่ถึงขั้นจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ และไม่มีผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กระทรวงสาธารณสุขรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยในพื้นที่และสรุปว่า ในการเฝ้าระวังสุขภาพอนามัยของประชาชนรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้มีการตรวจหาสารเมตาโบไลต์เบนซีนในปัสสาวะจากการเฝ้าระวัง ๒ ปี พบว่า ข้อมูลผู้ป่วยมีลักษณะของการกระจายตัวซึ่งไม่มีผลสัมพันธ์กับมลพิษในอากาศ การเฝ้าระวังกลุ่มโรคที่อาจเกี่ยวข้องกับการสัมผัส ๓ - ๔ กลุ่มโรค เช่น กลุ่มโรคระบบทางเดินหายใจที่ไม่มีไข้ กลุ่มผิวหนัง กลุ่มโรคภูมิแพ้ มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงาน ส.๔ ของสถานประกอบการเพื่อทราบสถานการณ์และสภาวะสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพ และได้มีการวิเคราะห์สารโลหะกัมมันตรังสีและก๊าซเรดอนในตัวอย่างดิน อาหารทะเล น้ำจากบ่อตื้น น้ำจากแหล่งสาธารณะและน้ำทะเลในพื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุด พบว่า อยู่ในระดับที่ไม่เกินค่าความปลอดภัยสำหรับสถานการณ์การเจ็บป่วย พบว่า โรคที่อาจมีผลกระทบจากมลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดระยอง ได้แก่ โรคระบบทางเดินหายใจและโรคมะเร็ง ได้แก่ มะเร็งปอด

มะเร็งตับ มะเร็งเม็ดเลือดขาว มะเร็งมดลูก มะเร็งเต้านม และความผิดปกติปริกำเนิด ซึ่งรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ – ๒๕๕๑ พบว่า โรกระบบทางเดินหายใจรวมโรคหอบหืด คิดอัตราส่วนของประชากร ๑๐๐,๐๐๐ ราย ในระดับประเทศ ระดับจังหวัดของจังหวัดระยอง และของโรงพยาบาลมาบตาพุดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่มีข้อสังเกตว่าผู้ป่วยจากโรงพยาบาลมาบตาพุดจะน้อยกว่าอัตราผู้ป่วยในทั้งระดับประเทศและระดับจังหวัด โรคหอบหืดพบว่า อัตราป่วยโรคหอบหืดในระดับประเทศ ระดับจังหวัดและของโรงพยาบาลมาบตาพุดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีข้อสังเกตว่าอัตราผู้ป่วยในที่ได้จากโรงพยาบาลมาบตาพุดน้อยกว่าทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด ยกเว้นในปี ๒๕๕๑ ที่อัตราผู้ป่วยจะสูงกว่าในระดับประเทศ ส่วนโรคผิวหนังของโรงพยาบาลมาบตาพุดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนถึงปี ๒๕๔๘ และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี ๒๕๕๑ ซึ่งไม่มีหลักฐานที่บ่งชี้ว่าการเจ็บป่วยด้วยโรคผิวหนังมีส่วนสัมพันธ์กับมลพิษชนิดใดในพื้นที่ ส่วนโรคความผิดปกติปริกำเนิดอัตราผู้ป่วยในที่ได้จากโรงพยาบาลมาบตาพุดจะต่ำกว่าระดับประเทศและระดับจังหวัด โรคมะเร็งในภาพรวมพบว่า อัตราผู้ป่วยในของโรงพยาบาลมาบตาพุดมีจำนวนน้อยกว่าระดับประเทศ และระดับจังหวัด มีข้อสังเกตว่ามะเร็งตับมีแนวโน้มลดลงในปี ๒๕๕๑ และโรคมะเร็งปอดมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๑ ตามสถิติของจังหวัดระยองเมื่อเทียบกับระดับประเทศ สถานการณ์ดังกล่าวเป็นฐานข้อมูลจากจำนวนผู้ป่วยที่คิดคำนวณเป็นอัตราจากจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร ซึ่งในความเป็นจริงสำรวจ พบว่า เทศบาลเมืองมาบตาพุดมีประชากรแฝงอยู่จำนวนหนึ่ง ปี ๒๕๔๙ มีประชากรแฝง ๗๘,๐๐๐ คน ปี ๒๕๕๑ มีจำนวนประชากรแฝง ๑๐๒,๐๐๐ ราย เมื่อเทียบกับประชากรตามทะเบียนราษฎร จะมากกว่าถึง ๑.๕ เท่า หรือ ๒.๕ เท่า เมื่อนำมาคำนวณการเจ็บป่วยเทียบกับอัตราผู้ป่วยจากโรคต่าง ๆ ที่มีการคำนวณมาจากข้างต้นจะมีจำนวนน้อยกว่าตัวเลขที่มีการนำเสนอในข้างต้น เช่น โรคหอบหืดจะลดลงเมื่อคิดเป็นสัดส่วน เนื่องจากข้อมูลที่มีการประมวลนี้มีการใช้ข้อมูลเฉพาะทะเบียนราษฎรมาคำนวณโดยไม่รวมประชากรแฝง กรมควบคุมมลพิษได้สรุปสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุดตามเอกสารซึ่งยื่นไว้ในชั้นไต่สวนของศาลปกครองกลางว่า สถานการณ์สิ่งแวดล้อมทางอากาศ (ก) สารมลพิษทางอากาศพื้นฐาน ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศโดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่มาบตาพุด คือ สถานีอนามัยมาบตาพุดและสถานีศูนย์วิจัยพืชไร่ ระหว่าง

ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑ พบว่า ผลการตรวจวัดค่าเฉลี่ยของสารมลพิษพื้นฐาน เช่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ไนโตรเจนออกไซด์ ฝุ่นละออง และอื่น ๆ มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ปี ๒๕๕๑ ปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์มีปริมาณลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๙ และปี ๒๕๕๐ และก๊าซไนโตรเจนออกไซด์มีปริมาณลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๙ แต่เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๐ มีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง (ข) สารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบและเก็บตัวอย่างสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในบรรยากาศพื้นที่จังหวัดระยอง โดยทำการเก็บตัวอย่างอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง ตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๔๙ ถึงปัจจุบัน ซึ่งมีสถานีเก็บตัวอย่างกระจายอยู่ในพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด คือ วัดมาบชะลูด โรงเรียนวัดหนองแพบ สถานีอนามัยมาบตาพุด ศูนย์บริการสาธารณสุขบ้านตากวน ชุมชนบ้านปลา และเมืองใหม่มาบตาพุด ในปี ๒๕๕๐ ผลการตรวจวัดตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนธันวาคม พบสารเกินค่าเฝ้าระวัง ได้แก่ สาร ๑.๒ ไคคลอโรอีเทน (เกิน ๑ ครั้ง) ที่บริเวณเมืองใหม่มาบตาพุดและสารเบนซีน (เกิน ๑ ครั้ง) ที่บริเวณบ้านปลา ในปี ๒๕๕๑ ผลการตรวจวัดตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคมพบสารเกินค่าเฝ้าระวัง ได้แก่ สารเบนซีน (เกิน ๑ ครั้ง) ที่บริเวณวัดหนองแพบ โดยสรุปแล้วสถานการณ์สาร VOCs ที่ตรวจพบค่าสูงในปี ๒๕๕๑ ดีขึ้นกว่าปี ๒๕๕๐ ดังจะเห็นได้จากปี ๒๕๕๑ มีเพียงสารเบนซีนที่เกินค่าเฝ้าระวัง ๑ ครั้ง และสารเบนซีน ๑ ครั้ง ซึ่งไม่เกินค่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด จึงไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในปี ๒๕๕๑ ปัญหาในภาพรวมของสาร VOCs โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายปีของพื้นที่ลดลง โดยพบสาร VOCs ๗ ชนิดจาก ๙ ชนิด ตามที่กำหนดไว้ในค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศของสาร VOCs มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๐ ได้แก่ ไตรคลอโรเอทิลีน ๑.๒ ไคคลอโรโพรเพน เตตระคลอโรเอทิลีน คลอโรฟอร์ม ไวนิลคลอไรด์ เบนซีน และ ๑.๒ ไคคลอโรอีเทน เมื่อพิจารณาผลการตรวจวัด VOCs เปรียบกับค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีของประเทศไทย พบว่า ปี ๒๕๕๐ และปี ๒๕๕๑ มีสาร VOCs ๓ ชนิด ได้แก่ เบนซีน ๑.๒ ไคคลอโรอีเทน และ ๑.๓ บิวทาไดอิน มีค่าเกินกว่าค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีในบางพื้นที่ แต่มีระดับความเข้มข้นเฉลี่ยลดลง อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือข้อกำหนดของประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีการศึกษาและพัฒนาวิธีการตรวจวัดสาร VOCs มานานกว่าประเทศไทย

พบว่าค่ามาตรฐานของประเทศไทยมีความเข้มงวดกว่าค่าที่กำหนดของประเทศญี่ปุ่นมาก เช่น ๑.๓ บีวทาไดอิน (ไทย ๐.๓๓ ไมโครกรัมและญี่ปุ่น ๒.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เบนซีน (ไทย ๑.๗ ไมโครกรัม และญี่ปุ่น ๓ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) และ ๑.๒ ไดคลอโรอีเทน (ไทย ๐.๔ ไมโครกรัม และญี่ปุ่น ๑.๖ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) เป็นต้น หากนำผลการตรวจวัดเฉลี่ยรายปีในพื้นที่มาบตาพุด ไปเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานของประเทศญี่ปุ่น พบว่า ปี ๒๕๕๐ มีสาร VOCs เกินค่ามาตรฐานของประเทศญี่ปุ่นจำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ เบนซีน และ ไดคลอโรอีเทน โดยเกินมาตรฐาน ๒ สถานี ปี ๒๕๕๑ สถานการณ์ VOCs ในบรรยากาศมีแนวโน้มดีขึ้นโดยมีเพียง ๑.๒ ไดคลอโรอีเทน บริเวณเมืองใหม่มาบตาพุดที่มีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดของประเทศญี่ปุ่น ส่วน VOCs ชนิดอื่น พบค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทั้ง ๖ สถานีที่ตรวจวัด ทั้งนี้ปี ๒๕๕๑ กรมควบคุมมลพิษได้ทำการตรวจวัด VOCs เพิ่มเติม นอกเหนือจากพื้นที่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้แก่ บริเวณหมู่บ้านนพเกตุ สาธารณสุขมาบตา พุดปลวกเกตุ และสถานีอนามัยหนองจอก พบว่า ปี ๒๕๕๑ พบสาร VOCs ที่มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานรายปี ๘ ชนิด เกินมาตรฐาน ๑ ชนิด คือ สารเบนซีน ที่หมู่บ้านนพเกตุ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมทางน้ำ (ก) คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง กรมควบคุมมลพิษได้ตรวจวัดคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง จำนวน ๒๒ สถานี บริเวณปากคลองที่สำคัญ ได้แก่ คลองบางกระพูน คลองบางเบ็ด คลองระบายน้ำนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด คลองตากวน และหาดทรายทอง คุณภาพน้ำทะเลปี ๒๕๕๑ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๐ ตาม ๘ พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนที่ละลายในน้ำ ไนเตรท ไนโตรเจน ฟอสเฟต ฟอสฟอรัส แอมโมเนีย ไนโตรเจนในรูปที่ไม่มีอิออน โปรท ตะกั่ว ทองแดง และสารหนู บริเวณปากคลองตากวนที่น้ำทะเลเคยมีสีแดงปัจจุบันมีสีปกติ โดยมีเพียงค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มและแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มเท่านั้นที่มีค่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ สาเหตุหลักของการเพิ่มขึ้นมาจากการปนเปื้อนของน้ำเสียจากชุมชนในคลองสาธารณะที่ระบายลงสู่ทะเล ซึ่งมีผลมาจากระบบรวบรวมน้ำเสียและสถานีสูบน้ำของเทศบาลเมืองมาบตาพุดขัดข้องไม่สามารถใช้การได้ตามปกติซึ่งอยู่ในระหว่างการแก้ไข (ข) คุณภาพน้ำในคลองสาธารณะ กรมควบคุมมลพิษตรวจวัดคุณภาพน้ำในคลองสาธารณะโดยมีสถานีตรวจวัด ๑๗ แห่ง ในคลองสาธารณะ ๙ สาย ได้แก่ คลองระบายน้ำนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด คลองบางเบ็ด

คลองตากวน คลองบางกระพูน คลองน้ำหูก คลองพยุคน คลองน้ำชา คลองหลอด และคลองห้วยใหญ่ คุณภาพน้ำในคลองทุกสายเทียบเท่าคุณภาพน้ำตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ ๔ สามารถใช้ประโยชน์ในการอุตสาหกรรมและการอุปโภคบริโภคได้โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้นในปี ๒๕๕๑ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๐ ทั้งคลองที่ผ่านนิคมอุตสาหกรรมและไม่ผ่านนิคมอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม คุณภาพน้ำในคลองสาธารณะทุกสายมีแนวโน้มของการปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มเพิ่มขึ้นในปี ๒๕๕๑ ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการปนเปื้อนของน้ำเสียจากชุมชนอันเป็นผลจากระบบการรวบรวมน้ำเสียและสถานีสูบน้ำของเทศบาลเมืองมาบตาพุดขัดข้องไม่สามารถใช้การได้มาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ปัจจุบันเทศบาลเมืองมาบตาพุดได้รับงบประมาณตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยองเพื่อซ่อมแซมและปรับปรุงระบบตามที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว (ค) คุณภาพน้ำใต้ดิน (น้ำบ่อตื้นและน้ำบาดาล) กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพน้ำจากบ่อน้ำใต้ดินในพื้นที่ ๒๗ ชุมชนโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยองตลอดปี ๒๕๕๑ รวมทั้งสิ้น ๙๑ บ่อ แบ่งเป็น บ่อน้ำบาดาล ๔๐ บ่อ และบ่อน้ำตื้น ๕๑ บ่อ สารมลพิษที่วิเคราะห์เพื่อทำการเฝ้าระวังประกอบด้วยโลหะหนัก ๑๐ ชนิด และสาร VOCs ๑๖ ชนิด เทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓) และมาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาลเพื่อการบริโภค พบว่า บ่อน้ำตื้นมีสารพิษที่มีค่าเกินมาตรฐาน ๑๐ ชนิด แบ่งเป็นโลหะหนัก ๗ ชนิด ได้แก่ สารหนู เหล็ก แมงกานีส ตะกั่ว นิเกิล ซีลีเนียม และปรอท และสาร VOCs ๔ ชนิด ได้แก่ ไดคลอโรมีเทน ไดคลอโรอีเทน และคาร์บอนเตตระคลอไรด์ อย่างไรก็ตาม สารมลพิษดังกล่าวมีแนวโน้มความเข้มข้นลดลงตามลำดับ น้ำบาดาลมีสารมลพิษที่มีค่าเกินมาตรฐาน ๙ ชนิด แบ่งเป็นโลหะหนัก ๕ ชนิด ได้แก่ เหล็ก แมงกานีส ตะกั่ว สังกะสี และสารหนู และสาร VOCs ๔ ชนิด ได้แก่ ไวนิลคลอไรด์ โมโนเมอร์ ไดคลอโรอีเทน เบนซีน และไดคลอโรมีเทน การตรวจวัดปี ๒๕๕๑ พบว่า คุณภาพน้ำบาดาลส่วนใหญ่มีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงไปจากผลการตรวจวัดปี ๒๕๕๐ ทั้งนี้ สารหนู เหล็กและแมงกานีส เป็นแร่ธาตุที่พบมากในดินและปนเปื้อนน้ำใต้ดินของประเทศไทยอยู่แล้ว จากข้อเท็จจริงสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุดที่กล่าวมา จึงปรากฏชัดเจนว่าโรงงานทั้ง ๑๑๗ โรงงาน ซึ่งตั้งและเปิดดำเนินการ

อยู่ก่อนวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มานับสิบปีไม่ใช่โครงการหรือกิจการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพใด ๆ เลย ดังนั้นโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ ซึ่งมีสภาพและประเภทที่ไม่แตกต่างจากโครงการหรือกิจการหรือโรงงานที่มีอยู่เดิมแต่กลับมีระบบลด ขจัดมลพิษ โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยการลงทุนเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก จึงไม่ใช่โครงการหรือกิจการที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนไม่ว่าในด้านใด ๆ ไม่ว่าจะพิจารณารวมทั้ง ๗๖ โครงการหรือกิจการหรือพิจารณาเป็นรายโครงการหรือกิจการก็ตาม เมื่อโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จึงไม่ต้องดำเนินการใด ๆ ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามมิได้จำแนกตามหลักวิชาการว่าผลกระทบต่อชุมชนแตกต่างกับผลกระทบปกติธรรมดาอย่างไร มิได้อ้างอิงกฎหมาย กฎ หรือหลักการทางวิชาการที่ทำให้เห็นได้ว่า โครงการหรือกิจกรรมจำนวน ๗๖ โครงการ เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่พิพาทอย่างรุนแรงอย่างไร ตามข้อเท็จจริงชุมชนและผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามไม่ได้รับผลกระทบเสียหายจากการดำเนินโครงการหรือกิจการใด ๆ ทั้งที่ตั้งอยู่ก่อนและหลังวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในพื้นที่ยังมีโรงงานจำนวน ๑๑๗ แห่ง เปิดดำเนินการอยู่ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่างก็เป็นโครงการหรือกิจการที่มีผลกระทบตามปกติ มิได้มีผลกระทบต่อชุมชนไม่ว่าในทางใด ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๙๒/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๓๒/๒๕๕๒ ศาลปกครองระยองพิพากษาไว้แต่เพียงว่าในพื้นที่มีปัญหามลพิษอันสมควรประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษและวางแผนดำเนินการแก้ไข อันแสดงว่ามีมลพิษมากกว่าปกติและสามารถแก้ไขได้โดยมิได้พิพากษาว่าโครงการหรือกิจการในพื้นที่พิพาทไม่ว่าจะตั้งและเปิดดำเนินการอยู่ก่อนวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ เป็นโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่เป็นโครงการหรือกิจการที่ได้รับความเห็นชอบรายงาน EIA โดยชอบด้วยกฎหมายและได้รับอนุญาตให้ตั้งประกอบกิจการหรือดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามจึงไม่มีสิทธิมีคำขอให้ศาลเพิกถอนรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดระยอง ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการแล้ว นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา หรือขอให้ศาลสั่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดดำเนินการให้ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยที่ยังไม่มีกฎหมายหรือกฎออกมากำหนดฐานอำนาจตามกฎหมายให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดดำเนินการเช่นนั้นได้ ไม่มีสิทธิขอให้ศาลสั่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดดำเนินการให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพราะผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้ดำเนินการตามกฎหมายทั้งสองฉบับต่อโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ โดยถูกต้องครบถ้วนและชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามไม่มีสิทธิขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ เพิกถอนใบอนุญาตโครงการหรือกิจการที่เข้าข่ายเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในพื้นที่มาบตาพุด บ้านฉาง และพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดระยอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ และไม่มีสิทธิขอให้ศาลพิพากษาหรือให้สั่งระงับการดำเนินโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการตามคำฟ้องไว้เป็นการชั่วคราวเพื่อให้ดำเนินการต่าง ๆ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพราะโครงการหรือกิจกรรมทั้ง ๗๖ โครงการ มิได้ก่อหรือเพิ่มพูนมลพิษให้เกินกว่าศักยภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่จะรองรับหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงในด้านต่าง ๆ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง รวมทั้งการจะดำเนินการออกกระเปียบหรือหลักเกณฑ์หรือการอื่นใดตามขั้นตอนของกฎหมายเพื่อให้เป็นไป ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติและอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดที่จะก้าวล่วงไปออกกระเปียบหรือกฎเกณฑ์โดยที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติออกตามความในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

บัญญัติให้อำนาจ คำขอนี้จึงเป็นคำขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด
 กระทำการที่ยังไม่มีกฎหมายตราออกมาเป็นฐานอำนาจให้ปฏิบัติได้ จึงเป็นคำขอที่
 ศาลปกครองไม่อาจมีคำสั่งบังคับให้ได้ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
 และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สำหรับความประสงค์ของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสาม
 ที่เป็นการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องการเข้าไปมีส่วนร่วมตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามอาจมีคำขอให้ศาลบังคับ
 ให้รัฐบาลตรากฎหมายและกฎ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ แต่ไม่มีสิทธิมีคำขอให้ศาลสั่งระงับ
 การดำเนินการของโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการอันเป็นการกระทำละเมิดต่อ
 โครงการหรือกิจการ ทั้ง ๗๖ โครงการ ดังกล่าว และไม่ใช้วิธีการเยียวยาความเดือดร้อน
 หรือเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามไม่ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง
 ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คำขอท้ายคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามจึงเป็นคำขอที่
 ศาลปกครองไม่อาจมีคำสั่งบังคับให้ได้ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
 และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ปัจจุบันยังไม่มีพระราชบัญญัติออกตามความในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรม
 ที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงในด้านต่าง ๆ เพราะยังไม่ปรากฏชัดเจนว่าจะมี
 โครงการหรือกิจกรรมใดที่จะมีผลกระทบอย่างรุนแรงตามบทมาตราดังกล่าว โครงการ
 หรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ ตามคำฟ้องจึงไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด
 ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากร ธรรมชาติและ
 สุขภาพตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
 โครงการหรือกิจกรรมทั้ง ๗๖ โครงการ ตามคำฟ้องเป็นเพียงโครงการที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓
 โดยความเห็นชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติ
 ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศกำหนดให้เป็นประเภท
 และขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อ
 สิ่งแวดล้อมอยู่บ้างอันต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอ
 ขอความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ชำนาญการตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙

แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน และถือว่ารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว เป็นเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎหมายและเป็นเงื่อนไขในการขออนุญาตหรือต่ออายุ ใบอนุญาตอันเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามปกติตามประเภทและสภาพของโครงการ หรือกิจการ ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบรุนแรงตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ มิได้ก่อ หรือเพิ่มพูนมลพิษให้แก่พื้นที่ เนื่องจากตามหลักการประเมินผลกระทบคุณภาพอากาศ ในพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ให้ความเห็นชอบในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐ และคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) ได้นำหลักการนี้มาใช้ในการพิจารณารายงาน การวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (รายงาน EIA) มีหลักการที่สำคัญว่า โครงการที่จะตั้งใหม่หรือ ขยายการผลิตในพื้นที่มาบตาพุดต้องแสดงให้เห็นว่าการมีโครงการจะไม่ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อคุณภาพอากาศในบรรยากาศในพื้นที่ดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญและ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษในพื้นที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ โครงการจะต้องไม่ทำให้อัตราของการ ระบายมลพิษ (NOx, SOx) ในพื้นที่มาบตาพุดมีค่าเพิ่มขึ้นโดยวิธีการที่โครงการหรือ กิจการที่จะตั้งใหม่หรือขยายการผลิตจะปล่อยมลพิษออกมามีจำนวนเท่าใด จะต้องจัดการ ให้โรงงานเดิมที่ตั้งอยู่ก่อนลดมลพิษลงเท่านั้นเสียก่อน และโครงการหรือกิจการตั้งใหม่ หรือขยายกำลังการผลิตจะปล่อยมลพิษออกสู่บรรยากาศได้ไม่เกินร้อยละ ๘๐ นำไป ใช้ประโยชน์ร้อยละ ๒๐ ผลคือโรงงานยิ่งมากขึ้นมลพิษในพื้นที่ยิ่งลดลง เรียกว่า หลักการ ๘๐ : ๒๐ ซึ่งเป็นหลักการที่มีความเข้มงวดกว่าหลักการ Emission Trading ที่ใช้ใน ต่างประเทศ โครงการหรือกิจการ ๗๖ โครงการตามคำฟ้องเป็นโครงการหรือกิจการที่มี ลักษณะจำแนกได้ ดังนี้ (ก) โครงการหรือกิจการที่ได้รับความเห็นชอบในรายงาน EIA ตามหลักการ ๘๐ : ๒๐ จำนวน ๑๒ โครงการ (ข) โครงการหรือกิจการที่ขยายกำลังการผลิต ซึ่งเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่มีการระบาย มลพิษหลักที่เป็นอันตรายทั้งสองชนิดคือ NOx และ SOx และฝุ่นละออง จำนวน ๓๖ โครงการ (ค) โครงการหรือกิจการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งติดตั้งระบบบำบัด มลพิษเพิ่มเติม (ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นโครงการลดหรือขจัดมลพิษมิใช่เพิ่มพูนมลพิษ) มีจำนวน ๑๐ โครงการ ซึ่งมีทั้งโครงการปรับปรุงระบบหมุนเวียนการนำก๊าซที่มี

สารระเหยอินทรีย์ (VOCs) ที่จะระบายออกสู่บรรยากาศกลับมาใช้ใหม่ทั้งหมด ในกระบวนการผลิตซึ่งแต่เดิมปริมาณสารตัวนี้จะถูกนำไปเผาทิ้ง และโครงการติดตั้งหน่วยรวบรวมไอน้ำที่หน่วยขนถ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อลดปริมาณการแพร่กระจายของสารระเหยอินทรีย์ (VOCs) ที่หน่วยขนถ่ายน้ำมัน (ใช้กับรถยนต์) ที่คลังน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งโครงการปรับปรุงฝุ่นละอองและน้ำเสียจากกระบวนการผลิต, โครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้งเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่, โครงการที่ขอดำเนินการเพียงแต่เปลี่ยนแปลงผังหรือที่ตั้งโครงการ, โครงการที่ขอปรับเปลี่ยนแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่โครงการ, เพิ่มพื้นที่สาธารณูปโภคหรือพื้นที่สีเขียว (ง) โครงการหรือกิจการที่ คชก. ให้ความเห็นชอบตามแนวทางการพิจารณาทั่วไปในรายงาน EIA ซึ่งมีหลักการพิจารณาการควบคุมการระบายมลพิษที่เข้มงวดกว่ามาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น การออกแบบค่าปริมาณของสารมลพิษในอากาศที่จะระบายออกต้องมีค่าไม่เกินร้อยละ ๘๐ ของปริมาณสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน (ค่า Emission Standard) หรือค่าความเข้มข้นของสารมลพิษที่จะระบายออกจะต้องไม่เกินร้อยละ ๘๐ ของค่ามาตรฐาน จำนวน ๖ โครงการ นอกจากนี้ โครงการหรือกิจการที่ได้รับความเห็นชอบก่อนประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ขอดำเนินการโครงการส่วนขยายโรงงานภายหลังรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ใช้บังคับ ไม่ถือว่าเป็นโครงการหรือกิจการที่ดำเนินการภายหลังประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญเพราะโครงการหรือกิจการหลักได้รับความเห็นชอบรายงาน EIA และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โครงการหรือโรงงานที่จะมาตั้งในนิคมอุตสาหกรรม อัตราการระบายมลพิษต้องไม่เกินกรอบอัตราการระบายต่อพื้นที่ (Allowable Emission Loading) ของนิคมตามที่ได้รับความเห็นชอบในรายงาน EIA ของนิคมนั้น ซึ่งการคิดอัตราค่าระบายต่อพื้นที่ของนิคมมีความเข้มงวดเป็นการกำหนดค่าเข้มข้นของสารมลพิษแต่ละชนิดที่จะระบายออกจากปล่องที่ระดับความสูงต่าง ๆ และค่าอัตราระบายมลพิษต่อพื้นที่จะคิดเพียงร้อยละ ๘๐ ของค่าความเข้มข้นที่ยอมให้ระบายได้ในแต่ละระดับความสูงของปล่องซึ่งการตั้งนิคมมีความเข้มงวดมาก ดังนั้น โครงการหรือกิจการที่จะตั้งและเปิดดำเนินการเพิ่มขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมใด ก็ไม่สามารถเพิ่มพูนมลพิษให้เกินกรอบอัตราการระบายต่อพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ใน

รายงาน EIA ของนิคมอุตสาหกรรมนั้น ๆ ได้ นอกจากหลักเกณฑ์การควบคุมการระบายมลพิษที่เข้มงวดแล้ว คณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบรายงาน EIA ของแต่ละโครงการหรือกิจการได้นำเทคโนโลยีปัจจุบันที่มีการระบายมลพิษต่ำมาใช้ในการพิจารณาโครงการด้วย เช่น โครงการโรงไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงกรมควบคุมมลพิษได้กำหนดให้สามารถระบาย NOx ๑๒๐ ส่วนในล้านส่วน แต่เนื่องจากเทคโนโลยีที่มีการใช้ในปัจจุบันสามารถควบคุมการเกิด NOx ได้ดี คชก. ก็ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบโดยให้มีความเข้มข้นของ NOx ที่ระบายออกมีค่า ๖๐ ส่วนในล้านส่วนต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ ในรายงาน EIA ยังกำหนดให้มีการบริหารจัดการมลพิษมิให้เพิ่มพูนขึ้นอีกหลายวิธีการ ในส่วนของโครงการที่มีการใช้ผลิตภัณฑ์เก็บสารอินทรีย์ระเหยง่าย (สาร VOCs) โดยเฉพาะสารที่กรมควบคุมมลพิษได้กำหนดค่ามาตรฐานและค่าเฝ้าระวังในบรรยากาศ ๑๙ ชนิด นั้น ได้กำหนดมาตรการควบคุมการระบายอย่างเข้มงวด กล่าวคือใช้การผลิตและกักเก็บต้องเป็นระบบปิดทั้งหมด เพื่อป้องกันการระเหยของสาร VOCs ออกสู่บรรยากาศ เช่น ถังกักเก็บสารเบนซีนมีการติดตั้งหน่วยดูดซับ (Benzene Charcoal - Adsorber) ต้องมีระบบบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance) มาใช้เพื่อบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ต้องจัดให้มีการเฝ้าระวังการรั่วซึมด้วยอุปกรณ์ตรวจจับสาร VOCs (วีไอซี) เช่น ระบบตรวจวัดต่อเนื่อง ๒๔ ชั่วโมง (GC online) หรือระบบตรวจจับการรั่วซึม (Gas Detector) และโรงงานต้องมีแผนการจัดการกรณีที่มีการรั่วซึมของสาร VOCs ดังกล่าว กรณีมีความจำเป็นต้องระบายสาร VOCs อันเนื่องมาจากการหยุดระบบเพื่อซ่อมบำรุงหรือเกิดความผิดปกติในระบบ เช่น ไฟฟ้าดับ หรืออุณหภูมิความดันสูงเกินกว่าปกติ โรงงานจะต้องติดตั้งระบบเผาทำลาย เพื่อป้องกันการระบายสาร VOCs ออกจากแหล่งกำเนิดสู่บรรยากาศโดยตรง นอกจากนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ได้กำหนดให้โรงงานที่เริ่มเดินเครื่องจักร (Start Up) ต้องมีกระบวนการทบทวนด้านความปลอดภัยก่อนเดินเครื่องจักร (Pre – Start up Review) โดยใน ๗๖ โครงการตามคำฟ้องเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับสาร VOCs ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษอยู่จำนวน ๘๖ โครงการ ซึ่งได้มีการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในจำนวนนี้เป็นโครงการเพื่อดำเนินการปรับปรุงเพื่อลดสาร VOCs ออกสู่บรรยากาศ

จำนวน ๘ โครงการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ แบ่งออกเป็นกลุ่มได้ดังนี้ (๑) กลุ่มที่ได้รับอนุญาต EIA อยู่ก่อนแต่ขอขยายเปลี่ยนแปลง รายละเอียดโครงการหลังวันใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงต้องถือว่ากลุ่มนี้มีได้ตั้งและดำเนินการภายหลังวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงไม่ต้องดำเนินการใด ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งมีโครงการต่าง ๆ ดังนี้ (๑.๑) โครงการขอขยาย จำนวน ๔๗ โครงการ (๑.๑.๑) โครงการหรือกิจกรรมที่ไม่มีการระบายมลพิษหลัก (มลพิษที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ) คือ สาร NOx SO₂ และ TSP จำนวน ๘ โครงการ (๑.๑.๒) มีการปรับลดมลพิษตามหลักเกณฑ์ ๘๐ : ๒๐ จำนวน ๑๑ โครงการ เป็นโครงการที่มีความเข้มงวดกว่าระบบ Emission Trading ของต่างประเทศ โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในรายงาน EIA ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขของกฎหมายว่า โรงงานที่ตั้งใหม่จะปล่อยมลพิษสู่บรรยากาศเท่าใด จะต้องมีการเปิดอยู่ก่อนลดจำนวนมลพิษลงเท่ากับมลพิษของโรงงานใหม่ และโรงงานใหม่จะปล่อยมลพิษออกสู่บรรยากาศได้เพียง ร้อยละ ๘๐ นำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ ๒๐ ผลก็คือ “โรงงานยิ่งมากขึ้นมลพิษยิ่งลดลง” ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๑๑ โครงการ (๑.๑.๓) เป็นไปตามแนวทางการพิจารณาจัดมลพิษทั่วไป ซึ่งแนวทางการพิจารณาทั่วไปในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการดังกล่าวนี้มีหลักเกณฑ์การพิจารณาควบคุมการระบายมลพิษที่เข้มงวดกว่าค่ามาตรฐานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ โครงการ (๑.๒) โครงการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดไม่มีการระบายมลพิษหลักหรือมลพิษที่มีอันตรายต่อสุขภาพ คือ NOx, SO₂, TSP จำนวน ๒๒ โครงการ (๒) กลุ่มโครงการใหม่ จำนวน ๑๘ โครงการ (๒.๑) ไม่มีการระบายมลพิษหลัก NOx, SO₂, TSP จึงไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จำนวน ๕ โครงการ (๒.๒) มีการปรับลดมลพิษตามหลักเกณฑ์ ๘๐ : ๒๐ ๑ โครงการ (๒.๓) ใช้อัตราการระบายมลพิษต่อพื้นที่ จำนวน ๖ โครงการ (๒.๔) เป็นไปตามแนวทางการพิจารณาทั่วไปในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีหลักเกณฑ์การพิจารณาควบคุมการระบายมลพิษที่เข้มงวดกว่าค่ามาตรฐานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖ โครงการ (๓) กลุ่มโครงการที่ไม่เกี่ยวข้อง (๓.๑) ได้รับความเห็นชอบรายงาน EIA ก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้บังคับ จำนวน ๘ โครงการ (๓.๒) อยู่ในระหว่างขั้นตอนการพิจารณา ๒ โครงการ (๓.๓) ขอดอนรายงานคืน

๑ โครงการ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ มิได้ก่อหรือเพิ่มพูนมลพิษจึงไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การจะพิจารณาว่าโครงการหรือกิจกรรมใดมีผลกระทบต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ ต้องพิจารณาตามหลักวิชาการ ในปี ๒๕๔๙ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นที่ปรึกษาดำเนินโครงการศึกษาเพื่อกำหนดโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้ให้ความหมายของคำว่าผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมขนาดใหญ่จนทำให้สิ่งแวดล้อมทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตได้รับผลกระทบอย่างมากจนทำให้ฟื้นฟูกลับมาอีกไม่ได้หรือต้องใช้เวลายาวนานกว่าที่จะทำให้กลับมามีสภาพเหมือนเดิมได้อีกครั้ง หรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรือชุมชน และเสนอหลักเกณฑ์ไว้ ๒ ลักษณะ คือ เกณฑ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างรุนแรงซึ่งอาจจำแนกได้ ๔ ลักษณะ (ก) รุนแรงต่อชีวิต คือ พิจารณาจากจำนวนผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บและทุพพลภาพ (ข) รุนแรงต่อทรัพย์สิน คือ พิจารณาจากปริมาณ ขนาดและความเสียหายของทรัพย์สินทุกประเภท (ค) รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม คือ พิจารณาสีเขียวสิ่งแวดล้อมถูกทำลายไปจนไม่สามารถฟื้นฟูกลับมาได้ หรือสามารถฟื้นฟูกลับมาได้แต่ต้องใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด (ง) รุนแรงต่อสาธารณะหรือพิจารณาว่าชุมชนนั้นได้รับผลกระทบจนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมหรืออยู่อย่างปกติได้เหมือนเดิมหรือเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างมาก เกณฑ์ของประเภทและขนาดของโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง สามารถพิจารณาได้จากหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่ง ดังนี้ (ก) พื้นที่ตั้งโครงการ ตั้งอยู่ในพื้นที่อ่อนไหวทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือโครงการที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่อ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม (ข) ประเภทและขนาดของโครงการที่มีความรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษาวิจัยตามที่กล่าวมา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีคำสั่งเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๘ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งคณะกรรมการ

ได้ศึกษาเพิ่มเติมประเด็นผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงให้ครอบคลุมทั้งด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรม ที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงหลายประเภท และได้นำผลการพิจารณาไปรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าของโครงการ นิติบุคคลผู้มีหน้าที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภาคเอกชน องค์กรเอกชนต่าง ๆ ซึ่งได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นรวม ๖ ครั้ง ผลการรับฟังความคิดเห็นมีข้อสรุปและมีการเพิ่มประเภทโครงการรวมทั้งสิ้น ๑๙ โครงการ และกระทรวงอุตสาหกรรมได้ตั้งคณะทำงานขึ้นพิจารณาและได้หารือกับหน่วยงานผู้อนุญาต ผู้ชำนาญการ เพื่อพิจารณาว่าโครงการหรือกิจกรรมใด ขนาดเท่าใดที่อาจมีผลกระทบต่ออย่างรุนแรงโดยใช้คำจำกัดความและร่างรายชื่อโครงการหรือกิจกรรมของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาประกอบการพิจารณา แต่คัดเลือกเฉพาะโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมจำนวน ๘ ประเภท เท่านั้น กล่าวโดยสรุปคือ กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นแนวทางใช้ผลการดำเนินการของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเห็นของคณะทำงานและความเห็นของหน่วยงานอนุญาตเป็นเกณฑ์พิจารณา และกำหนดประเภทขนาดของโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ออกประกาศในเบื้องต้นได้ ๘ ประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อชุมชนทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งทั้งตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการและตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ปรากฏว่าโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการตามคำฟ้องไม่มีลักษณะเป็นโครงการหรือกิจการที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งออก

โดยถูกต้องตามหลักวิชาการ ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนมาแล้ว จึงเป็นประกาศที่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการหรือพิจารณาตามกฎหมายดังกล่าว โครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ ก็ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เมื่อโครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง แต่เป็นโครงการหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามปกติสภาพของโครงการหรือกิจการดังกล่าว โดยทุกโครงการและกิจการได้รับความเห็นชอบรายงาน EIA จากคณะกรรมการชำนาญการตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมาตรา ๔๙ วรรคสองบัญญัติว่า ในกรณีที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบ หรือในกรณีที่ถือว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบ ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายสั่งอนุญาตให้แก่บุคคลซึ่งขออนุญาตได้ และผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดเฉพาะผู้ที่มีอำนาจหน้าที่อนุญาตให้ตั้งและประกอบกิจการหรือดำเนินการโครงการหรือกิจการดังกล่าวก็ได้ออกไปอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจการอันจะต้องออกให้ตามกฎหมายไปโดยชอบแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจึงมิได้กระทำการใดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามคำฟ้องและมิได้ละเลยต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปัจจุบันสถานการณ์มลพิษในพื้นที่มาบตาพุดอยู่ในเกณฑ์ปกติ ไม่เป็นอันตรายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งปรากฏตามรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและตามสรุปสถานการณ์โรคในพื้นที่ คำฟ้องจึงไม่มีมูล และศาลปกครองระยองก็ไม่ได้พิพากษาว่าโครงการหรือกิจการใดในพื้นที่พิพาทเป็นโครงการหรือกิจการที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด ภาคผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหามลพิษตามแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๕๐ จนสถานะสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นอันตรายต่อชุมชนไม่ว่าในด้านใด ๆ อีกต่อไปแล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามนำเหตุจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดทั้งหมด รวมทั้งตำบลเนินพระ ตำบลทับมา และ

ตำบลมาบข่า อำเภอเมืองระยอง ทั้งตำบลตลอดจนท้องที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง ทั้งตำบล เป็นเขตควบคุมมลพิษมาอ้าง เพื่อให้เข้าใจว่าโครงการทั้ง ๗๖ โครงการที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่งตั้งตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ให้ความเห็นชอบไปแล้วนั้น เป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเป็นต้นเหตุของการก่อให้เกิดปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุด ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงการประกาศให้ท้องที่ดังกล่าวเป็นเขตควบคุมมลพิษ ก็เพื่อกระจายอำนาจให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ของตนเอง เพราะเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นคนในพื้นที่ย่อมทราบถึงปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าราชการส่วนกลาง และถ้าหากจำเป็นต้องกำหนดมาตรการหรือหน้าที่อย่างใด ๆ ให้ประชาชนปฏิบัติ ก็สามารถที่จะทำความเข้าใจกับประชาชนได้โดยง่าย ประกอบกับการแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นในจังหวัดระยองที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ทั้ง ๆ ที่ในเวลาที่ผ่านมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้พยายามอย่างเต็มความสามารถในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งในส่วนของการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดมาตรฐานค่าสารอินทรีย์ระเหยง่าย ๙ ชนิด สำหรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศกำหนด การกำหนดแผนและแนวทางและการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยความสมัครใจตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๔ และการติดตามตรวจสอบ กำกับ ดูแล ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการกับผู้กระทำความผิดด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ อย่างเคร่งครัด ฉะนั้นเพื่อไม่ให้ปัญหาดังกล่าวลุกลามออกไปและเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดระยองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา มลพิษในเขตพื้นที่ของตน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้ประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งตามมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อมีการประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่

ต้องการทำการสำรวจ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดทำบัญชีรายละเอียด แสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษ และทำการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานภาพมลพิษ รวมทั้งขอบเขตความรุนแรงของสภาพปัญหาและผลกระทบต่อ คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมากำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นในการลดและขจัด มลพิษ และหากพบว่าปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นเป็นปัญหามลพิษที่เกี่ยวกับการเกิดน้ำเสียหรือ ปัญหาของเสีย มาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องเสนอให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือ ระบบกำจัดของเสียรวมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัด มลพิษด้วย และเมื่อมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมแล้ว เจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทที่มีได้มีระบบบำบัดกำจัดของเสียรวม เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ของระบบกำจัดของเสียเป็นของตนเอง หรือมีแล้วแต่ไม่สามารถบำบัดน้ำเสียหรือของเสียได้ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ มีหน้าที่ต้องส่งน้ำเสียหรือของเสียมาบำบัดหรือกำจัด ยังระบบ บำบัดน้ำเสียหรือของเสียรวม และต้องเสียค่าบริการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๑ และ มาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานให้เข้มงวดเป็นพิเศษ นอกเหนือจากมาตรฐานปกติได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๘ ซึ่งการประกาศให้เป็นเขต ควบคุมมลพิษจะส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีระบบ บำบัดน้ำเสียรวม แต่เดิมที่สามารถปล่อยทิ้งน้ำเสียลงแม่น้ำ คู คลอง ได้อย่างเสรี ก็จะต้อง มีหน้าที่นำน้ำเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียและเสียค่าบริการตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสาม ได้แต่เรียกร้องให้มีการประกาศเขตควบคุมมลพิษ แต่กลับไม่เคยกล่าวถึงหน้าที่ที่ ประชาชนจะต้องมีเพิ่มขึ้นจากการประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษให้ประชาชนทราบ แต่อย่างใด การที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังต้องทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด มลพิษ และต้องทำการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานภาพมลพิษ ย่อมแสดงให้เห็นว่า การประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษเป็นเพียงการคาดการณ์ว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีมลพิษ ด้านใดเป็นหลัก แต่ยังไม่อาจจะสรุปได้ว่ามลพิษดังกล่าวผู้ใดเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้น เพราะถ้าทราบข้อมูลดังกล่าวแล้วก็ไม่จำเป็นต้องทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับ

แหล่งกำเนิดมลพิษใหม่ ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสองสืบสามทราบถึงข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นอย่างดีอยู่แล้วแต่มีเจตนาที่จะใส่ร้ายป้ายสีว่ามลพิษดังกล่าวเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อที่จะได้ใช้เป็นข้ออ้างว่าการให้ความเห็นชอบของ คชก. ต่อโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ มิได้ทำให้ครบถ้วนตามที่มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดไว้ และเพื่อที่จะได้กล่าวอ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ ละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ในการออก “กฎ” เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมการดำเนินโครงการหรือกิจการดังกล่าวทั้ง ๆ ที่โครงการหรือกิจการนั้นมิใช่เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ซึ่งถ้าหากออก “กฎ” เพื่อกำหนดให้เจ้าของโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ ต้องทำการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียและต้องจัดส่งให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมนอกเหนือจากการให้ความเห็นชอบกับการจัดทำรายงาน EIA ย่อมเป็นการจำกัดเสรีภาพในประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคลตามมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับโครงการดังกล่าวไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง การให้เจ้าของโครงการต้องดำเนินการตามที่เป็นบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้เฉพาะกับโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงเท่านั้น ย่อมสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการเกินสมควรแก่เหตุ เพราะมาตรการตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ประกาศกำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงพอแล้วในการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าว และผู้ฟ้องคดีทั้งสองสืบสามก็ไม่ได้แสดงให้เห็นปรากฏในคำฟ้องว่ามาตรการที่ คชก. กำหนดให้เจ้าของโครงการทั้ง ๗๖ โครงการจะต้องดำเนินการเพื่อป้องกันและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในส่วนใดที่ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากโครงการ คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสองสืบสามจึงเป็นเพียงการกล่าวอ้างอย่างลอย ๆ และเกิดจากความเชื่อไปเองของผู้ฟ้องคดีทั้งสองสืบสามว่าโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ จะส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ในขณะที่คุณภาพสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศกำหนดจะมีค่าเฉพาะ VOCs และค่าโลหะหนักในน้ำที่เกินกว่าค่ามาตรฐานตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

ประกาศบ้างเล็กน้อยเป็นบางช่วง แต่มิใช่ตลอดเวลาและคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็มีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้น สำหรับค่า VOCs บางพารามิเตอร์ที่เกินกว่าค่ามาตรฐานซึ่งเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงส่วนหนึ่งนั้นจะมาจากยานพาหนะ โดยเฉพาะในช่วงตอนเช้าและตอนเย็น และลักษณะดังกล่าวจะเกิดเช่นเดียวกันในเมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น การที่พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศและผู้ฟ้องคดีในลำดับที่ ๑๙ ถึง ๓๑ เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตผังเมืองบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ย่อมเป็นธรรมดาที่มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาจจะมีบางช่วงเกินกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไปบ้าง แต่ก็มีได้เป็นเช่นนั้นอยู่ตลอดเวลา จึงอยู่ในวิสัยที่วิญญูชนที่อยู่ในบริเวณสถานที่เช่นนั้นย่อมจะคาดการณ์ได้ เพราะจะคาดหวังให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีลักษณะเช่น ริมทะเล ชายป่า ชายทุ่งที่ไม่มีแหล่งกำเนิดมลพิษตั้งอยู่ย่อมไม่อาจที่จะเป็นเช่นนั้นได้อยู่แล้วตามความเป็นจริง นอกจากนี้ การที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าชายทะเลของจังหวัดระยองเกิดการกัดเซาะและพังทลายเนื่องจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีทิ้งแปดอนุญาตให้มีการประกอบกิจการโครงการทั้ง ๗๖ โครงการก็มีได้เป็นผลโดยตรงจากการอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีทิ้งแปด แต่อย่างไรก็ตาม เพราะเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าภาวะโลกร้อนมีสาเหตุมาจากประเทศที่พัฒนาแล้วได้มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่บรรยากาศเป็นจำนวนมาก จึงทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นและมีกระแสน้ำรุนแรงขึ้น แม้แต่เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ไม่มีการประกอบกิจการโรงงานแต่ที่ดินชายทะเลในบริเวณดังกล่าวก็ถูกกัดเซาะไปแล้วนับเป็นพัน ๆ ไร่

โครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้ให้ความหมายของคำว่า “รุนแรง” ไว้ว่ามีความหมายเช่นใด คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ ว่า หากเขียนให้กว้างมากไปจะกระทบปัญหาทางด้านเวลา ปัญหาทางด้านค่าใช้จ่าย ต้นทุน โอกาสในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศจะสูญเสียให้กับคู่แข่งในต่างประเทศโดยไม่จำเป็น เพราะว่าจะทำอะไรสักอย่างหนึ่งก็ต้องรับฟังทำความเข้าใจ ประเมินผล

ทุกอย่างทุกเรื่องจะต้องมีคนที่ได้แย้งคัดค้านอย่างนี้ตลอด เมื่อรัฐธรรมนูญมิได้ให้ความหมายเฉพาะไว้ต้องแปลความหมายของคำว่า “รุนแรง” ตามความหมายทั่วไป ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “รุนแรง” ว่า หมายถึง หนักมาก แรงแมาก เกินปกติ ซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของนายสัญญาชัย สุติพันธ์วิหาร คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และเป็นผู้หนึ่งที่เกี่ยวข้องให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมว่า โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม วัดได้จากมาตรฐานสากลของเรื่องนั้น ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น หากมีผลกระทบต่อเกินค่ามาตรฐานเรียกว่า เกินควร แต่ระดับที่เรียกว่า รุนแรงจนต้องให้องค์การอิสระให้ความเห็นจะต้องเกินค่ามาตรฐานไปอย่างมาก (ไม่ใช่แค่เกินควร) จนอาจกระทบต่อสิ่งซึ่งได้รับความคุ้มครองตามวรรคหนึ่งของมาตรานี้ โดยเฉพาะอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของคนอย่างมาก ซึ่งกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้ง ๗๖ โครงการของ คชก. จะต้องตรวจสอบและวิเคราะห์เนื้อหาสาระของรายงานตั้งแต่ในส่วนที่เกี่ยวกับประเภทของโครงการ สถานที่ตั้งวิธีการดำเนินการโครงการสภาพแวดล้อมในปัจจุบันทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่ฟื้นฟูได้และที่ฟื้นฟูไม่ได้ รายละเอียดคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ คุณค่าคุณภาพชีวิต ตลอดจนสุขภาพปัญหาปัจจุบันในพื้นที่โครงการ แล้วจึงนำมาซึ่งน้ำหนักกับมาตรการเพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมการระบายมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม คชก.จะยึดเป็นแนวปฏิบัติว่าโครงการหรือกิจการดังกล่าวจะต้องไม่ระบายน้ำเสีย อากาศ หรือของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อมเกินกว่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และในขณะเดียวกัน ก็จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงด้วย ในกรณีเรื่องใดในประเทศไทยยังไม่มีวิธีการตามกฎหมายที่กำหนดมาตรการหรือวิธีการดังกล่าวไว้ก็จะนำเอามาตรการซึ่งเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศว่าสามารถจัดการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้มาบรรจุไว้ในมาตรการท้ายรายงานเพื่อให้เจ้าของโครงการยึดถือปฏิบัติ และหน่วยงานที่มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาตตามกฎหมายจะต้องนำมาตรการ

ดังกล่าวไปกำหนดเป็นเงื่อนไขในการส่งอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตด้วยตามที่มาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติไว้ไม่เช่นนั้น คชก. ก็จะไม่ให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว ซึ่ง คชก. ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่งตั้งล้วนแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์ย่อมทราบว่าสิ่งที่ตนเองให้ความเห็นชอบไปนั้นสามารถป้องกันหรือสามารถนำไปใช้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้จริงหรือไม่ หาก คชก. เห็นว่ามาตรการที่เจ้าของโครงการเสนอมายังไม่เหมาะสมก็พร้อมที่จะยื่นหยุดในข้อเท็จจริงและพร้อมที่จะต่อสู้คดีกับเจ้าของโครงการ ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งสองสืบสามมิได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งแต่อย่างใด และนำเหตุจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศให้บริเวณมาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษมาใช้เป็นฐานเพื่อฟ้องคดีว่าโครงการหรือกิจกรรมทั้ง ๗๖ โครงการ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างร้ายแรง การกล่าวอ้างจึงเป็นการกล่าวอ้างที่เลื่อนลอยไร้พยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ เป็นโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง รวมทั้งยังมีความสับสนเกี่ยวกับการพิจารณารายงานของ คชก. โดยเฉพาะกรณีที่ คชก. กำหนดเงื่อนไขให้เจ้าของโครงการที่ คชก. ให้ความเห็นชอบไปแล้ว หากจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใดเกี่ยวกับมาตรการที่ คชก. ได้ให้ความเห็นชอบจะต้องจัดทำรายงานเสนอมาให้ คชก. พิจารณาใหม่ก่อนที่จะมีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงมาตรการดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อควบคุมให้เจ้าของโครงการต้องปฏิบัติตามที่ คชก. ได้ให้ความเห็นชอบ การที่มีข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดเปลี่ยนแปลงในช่วงระหว่างที่คำสั่งทางปกครองยังมีผลใช้บังคับย่อมส่งผลกระทบต่อการให้ความเห็นชอบ คชก. จึงมีสิทธิสงวนเงื่อนไขการให้ความเห็นชอบดังกล่าว และถ้าหากเห็นว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในภายหลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากซึ่งหากเกิดขึ้นในขณะที่ให้ความเห็นชอบ คชก. จะไม่ให้ความเห็นชอบด้วยแล้ว คชก. ก็สามารถที่จะใช้สิทธิตามมาตรา ๕๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวเสียก็ได้ การพิจารณากรณีดังกล่าวจึงมิใช่เป็นการพิจารณาโครงการที่เสนอให้มีการพิจารณาใหม่แต่อย่างใด แต่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองสืบสามก็ยังกล่าวอ้างว่าโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่เกิดขึ้นใหม่ เพื่อจะได้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๒ ที่ว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์

ให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองไว้มีสภาพบังคับใช้ทันทีที่รัฐธรรมนูญประกาศให้มีผลใช้บังคับโดยไม่ต้องรอให้มีการบัญญัติอนุวัติการมาใช้บังคับก่อน ทั้งที่โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมิได้เข้าข่ายเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ แต่อย่างไรก็ตาม และอาจก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เสมอภาคเป็นธรรมเกิดขึ้นได้ หากใช้ระยะเวลาในการมีผลใช้บังคับของรัฐธรรมนูญแต่เพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องแบ่งแยกว่าโครงการใดรุนแรงหรือไม่รุนแรง เช่น กรณีโครงการโรงงานผลิตเหล็กโครงสร้างรูปพรรณและเชื่อมพืดเหล็กกล้าร้อนของบริษัท เหล็กสยาม ยามาโตะ จำกัด เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ อันเป็นวันก่อนประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ แต่ถ้าวางโครงการดังกล่าวได้รับอนุญาตเลยจากวันดังกล่าวออกมาอีก ๓ วัน กล่าวคือ เป็นวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ โครงการดังกล่าวกลับกลายเป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ เห็นว่า การที่โครงการหรือกิจกรรมใดจะเข้าข่ายเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้ขึ้นอยู่กับเวลาที่เวลาของการอนุญาตแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องขึ้นอยู่กับว่าการที่โครงการหรือกิจกรรมนั้นได้สร้างผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนเกินสมควรที่ประชาชนจะพึงคาดหมายและเกินปกติวิสัยที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการดังกล่าวหรือไม่ การใช้เวลาในการมีผลบังคับใช้ของรัฐเป็นเครื่องแบ่งแยกว่าโครงการนั้นรุนแรงหรือไม่รุนแรงจึงอาจสร้างความไม่เสมอภาคและความไม่เป็นธรรมขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามที่ศาลปกครองสูงสุดได้เคยมีคำพิพากษาที่ อ.๑๔๒/๒๕๔๗ ไว้สรุปสาระสำคัญได้ว่า ฝ่ายปกครองต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคน การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญแตกต่างกันก็ดี หรือการปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันก็ดีย่อมขัดต่อหลักความเสมอภาค ซึ่งมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บังคับให้ต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกัน

ในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคน เฉพาะแต่บุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญเท่านั้นที่องค์กรของรัฐต้องปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างเดียวกัน การเลือกปฏิบัติให้แตกต่างกันออกไปหากเป็นไปได้โดยไม่เป็นธรรมก็ย่อมถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมเช่นกัน

สำหรับการที่ชุมชนจะอ้างสิทธิตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าโครงการหรือกิจกรรมนั้นเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ แต่จากข้อเท็จจริงโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ เป็นโครงการหรือกิจการซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการเพื่อกำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่เป็นเจ้าของโครงการดังกล่าวจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบและให้ความเห็นเบื้องต้นก่อนที่จะนำเสนอให้ คชก. พิจารณาให้ความเห็น โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ออกประกาศในเรื่องดังกล่าวมาทั้งสิ้น ๓ ฉบับ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ สองฉบับ และในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ หนึ่งฉบับ รวมเป็น ๒๒ ประเภทโครงการหรือกิจการ ซึ่งประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการตามผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออกประกาศกำหนดดังกล่าวเป็นเพียงโครงการหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป มิใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ คชก. ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบกับรายงานของโครงการหรือกิจการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มาเป็นจำนวนมาก แต่ก็มีได้ปรากฏว่าโครงการที่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามที่ คชก. กำหนดไว้อย่างถูกต้องและครบถ้วนได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพแต่อย่างใด ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีคำสั่งที่ ๑๔๓/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิค

และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการจัดทำรายงานสำหรับโครงการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ความสำคัญต่อผลกระทบทางสังคม สุขภาพและสิทธิมนุษยชน ปรับปรุงการจัดทำรายงานเพื่อให้ความสำคัญกับการประเมินทางเลือกในการดำเนินการผลกระทบสะสม และการฟื้นฟูหลังปิดโครงการ ทบทวนประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณะเพื่อใช้มาปรับปรุงเทคนิคและแนวทางในการจัดทำรายงาน โดยคณะอนุกรรมการดังกล่าวมีทั้งในส่วนของนักวิชาการนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการจัดทำเสร็จแล้วก็ได้มีการนำไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๙ และผ่านทางเว็บไซต์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ก่อนที่จะนำเสนอให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ พิจารณาให้ความเห็นชอบการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๙ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ลงนามในประกาศดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งประกาศฉบับดังกล่าว ยังคงเป็นไปตามหลักการเดิมคือการกำหนดประเภทและขนาดของโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไปโดยให้ยกเลิกประกาศเดิมทั้งหมด ๗ ฉบับ โครงการหรือกิจการตามประกาศเดิมที่ได้ยื่นเสนอรายงานไว้แล้วก็ให้ คชก. พิจารณาตามหลักเกณฑ์วิธีการเดิมต่อไปจนกว่าจะมีมติอย่างใดอย่างหนึ่ง และให้ประกาศฉบับใหม่มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อมิให้กระทบกับเจ้าของโครงการหรือกิจการที่มีการกำหนดขึ้นมาใหม่นอกเหนือจากที่มีอยู่ในประกาศฉบับเดิมซึ่งได้มีการดำเนินการไปแล้วในช่วงเวลาดังกล่าวจนกระทั่งได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจการให้ต้องจัดทำรายงานโดยประกาศฉบับใหม่มีประเภทโครงการหรือกิจการ รวมทั้งสิ้น ๓๔ ประเภทของโครงการหรือกิจการ ซึ่งในขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก็ได้มีผู้ใดหยิบยกประเด็นที่ว่าโครงการหรือกิจการดังกล่าว เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงยอมเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ เชื่อโดยสุจริตใจเนื่องจากกระบวนการกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ มิได้กระทำตามอำเภอใจ

คณะอนุกรรมการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แต่งตั้งก็มาจากนักวิชาการซึ่งมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั่วไป มีนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และผู้แทนจากองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม ที่ให้ความเห็นปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนอยู่ด้วย รวมทั้งได้เปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย เมื่อคณะอนุกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นมีความเห็นตรงกันว่าโครงการหรือกิจการทั้ง ๓๔ ประเภทมิใช่เป็นโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ประกอบกับการจัดทำรายงานตามที่กำหนดไว้ในประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ครอบคลุมเพียงพอกับการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในส่วนของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ (ได้รวมการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้อาจได้รับผลกระทบจากโครงการหรือกิจการไว้ด้วยแล้ว) และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต (ได้รวมการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยไว้ด้วยเช่นกัน) รวมทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การออกประกาศดังกล่าวได้สัดส่วนเพียงพอและสมเหตุสมผลกับการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจากโครงการหรือกิจการตามที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออกประกาศไปแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีได้กระทำการอันใดที่ขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมีได้ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามกล่าวอ้าง เพราะโครงการทั้ง ๗๖ โครงการที่ คชก. ให้ความเห็นชอบไม่ใช่โครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ และมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็มีได้มีเจตนารมณ์ที่จะใช้บังคับกับโครงการที่ไม่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะกำหนดให้โครงการหรือกิจการประเภทและขนาดใดจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการระเบียบปฏิบัติ แนวทางการจัดทำรายงาน ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องจะต้องประกอบไปด้วยเอกสารประเภทใดบ้าง เป็นกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้มอบอำนาจให้กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยความเห็นชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นผู้ประกาศกำหนดตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีได้บัญญัติว่าจะต้องเป็นโครงการหรือกิจการที่รุนแรงหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่จะดำเนินการออก “กฎ” ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปยึดถือปฏิบัติ และมีใช่เป็นการออกคำสั่ง

ทางปกครองที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามจะขอศาลปกครองสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออก “กฎ” ในเรื่องนี้ได้ เพราะเป็นกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และประธานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจดุลพินิจในการดำเนินการและต้องรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว ในการทำหน้าที่ รวมทั้งยังถูกตรวจสอบจากฝ่ายนิติบัญญัติได้อยู่แล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามยื่นฟ้องเพื่อให้ศาลสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ ให้ทำหน้าที่ดังกล่าว จึงเป็นการให้ศาลเข้ามาใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินแทนฝ่ายบริหาร ซึ่งขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๒ ไม่มีข้อความที่กล่าวว่า ถ้าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ออกประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงแล้ว ผู้ฟ้องคดีจะไม่มีสิทธิในการขอให้ศาลปกครองตรวจสอบว่าโครงการหรือกิจกรรมใดบ้างที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างร้ายแรง โดยศาลรัฐธรรมนูญได้กล่าวว่าในกรณีที่มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์กึ่งดีหรือเป็นโครงการที่ไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ดี หากปรากฏว่าการดำเนินโครงการหรือกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพต่อบุคคลหรือชุมชน บุคคลหรือชุมชนย่อมมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสาม เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ดำเนินโครงการหรือกิจการนั้น จัดให้มีการศึกษาและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือการให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นก่อนดำเนินโครงการหรือกิจการนั้น แสดงว่าศาลปกครองจะต้องพิจารณาเป็นรายโครงการหรือกิจการไปว่าโครงการหรือกิจการนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงจริงหรือไม่ มิใช่การนำข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้างเป็นการทั่ว ๆ ไปมาใช้กับทุกโครงการหรือกิจการโดยอัตโนมัติ ส่วนศาลปกครองจะมีคำบังคับตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

ได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ และมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยการจัดทำร่าง ดังกล่าวผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ได้เข้าร่วมพิจารณาและเห็นด้วยกับการจัดทำร่างดังกล่าว จึงไม่มีเหตุอันใด ที่ศาลปกครองกลางจะรับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสองสืบสามไว้พิจารณาอีกต่อไป สำหรับการ จัดให้มีองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้คำนึงถึงการ ดำเนินในเรื่องดังกล่าว โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า ควรจัดในรูปแบบของพระราชบัญญัติ เพื่อความชัดเจนและเป็นหลักประกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากเป็นกฎหมายที่เกิด จากการแสดงเจตนาของตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ และในระหว่างที่ยังไม่มี กฎหมาย ก็จะได้จัดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีบังคับใช้เป็นการชั่วคราวไปก่อน โดยประธานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสี่ฝ่ายซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนจากภาครัฐ เอกชน ตัวแทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และตัวแทนของ สถาบันอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม เมื่อโครงการทั้ง ๗๖ โครงการมิใช่โครงการที่อาจส่ง ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังมีได้จัดให้มีองค์การอิสระด้าน สิ่งแวดล้อมในขณะนี้ จึงมิได้เป็นการละเลยในการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด รวมทั้งผู้ฟ้องคดีเอง ก็ไม่อาจขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เร่งเสนอ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยองค์การอิสระให้กับรัฐสภาได้ ทั้งนี้ตามนัยคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑๐/๒๕๕๖ เนื่องจากการพิจารณาให้ความเห็นชอบกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมเป็นคำสั่งทางปกครองและเป็นอำนาจหน้าที่ของ คชก. มิใช่เป็นอำนาจหน้าที่ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ รวมทั้งโครงการทั้ง ๗๖ โครงการที่ คชก. ชุกตต่าง ๆ ได้ให้ ความเห็นชอบไปแล้วนั้น มิได้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เข้าข่ายอาจส่งผลกระทบต่อชุมชน อย่างรุนแรง ซึ่ง คชก. ได้กระทำตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ถูกต้อง ครบถ้วนแล้ว ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ มิได้มีอำนาจในการพิจารณาเพื่อให้ ความเห็นชอบกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ศาลปกครองกลาง

จึงไม่อาจมีคำสั่งบังคับตามคำขอท้ายฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้

ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามคัดค้านคำให้การว่า เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมถือเป็นทรัพย์สินของชุมชนเป็นสมบัติร่วมกันของประชาชน เช่น อากาศ พื้นน้ำ แผ่นดิน ป่าไม้ และแร่ธาตุอันเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเรียกว่า ทรัพย์สินของ แผ่นดินทั่วไป และทรัพย์สินของแผ่นดินที่สงวนไว้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือเพื่อประโยชน์ ร่วมกันของพลเมือง การจัดการควบคุมดูแลและใช้สอยไว้เป็นเรื่อง ๆ ไป โดยจะกำหนดให้ รัฐ รัฐบาล มีหน้าที่ต้องเก็บรักษาไว้เป็นกองทรัพย์สินส่วนรวมไว้ให้ประชาชนในรัฐ ซึ่งหลักการเรื่องทรัสต์ต่อมหาชน (Public Trust Doctrine) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๘ แนวนโยบาย ด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาตรา ๘๕ (๕) ส่งเสริมบำรุงรักษา และ คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะ มลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง การดำเนินการ รากฐานสำคัญในเรื่องการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ก็คือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็น สิทธิในชีวิตร่างกาย ทรัพย์สินและรากฐานแห่งการดำรงชีพของบุคคล และในแง่รับรอง ให้ความจำเป็นในการบำรุงรักษาหรือได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินและในการประกอบอาชีพหรือการแข่งขัน ทางการค้าก็ตาม การคุ้มครองรักษาคุณค่าแห่งความสมดุลและความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมุ่งต่อผลอย่างน้อย เพื่อคุ้มครองการดำรงชีพและ คุณภาพชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีคุณภาพอย่างหนึ่งและเพื่อคุ้มครองประโยชน์ อันพึงได้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นฐานแห่งการดำรงชีพอย่างปกติสุข อย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง ศาลปกครองสูงสุดได้รับรองไว้ในคำสั่ง ที่ ๕๘๒/๒๕๕๒ ว่าสิทธิ ตามมาตรา ๖๗ ย่อมได้รับความคุ้มครอง แม้จะไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการใช้สิทธิดังกล่าว ไม่ใช่เหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจะยกขึ้นมาเป็นข้ออ้าง

เพื่อปฏิเสธไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิ เพราะโดยหลักการใช้และการตีความกฎหมาย เจตนารมณ์ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ จะมีผลตามที่บัญญัติโดยทันทีไม่ว่าจะมีบทบัญญัติให้ต้องมีการตรากฎหมายกำหนดรายละเอียด เรื่องดังกล่าวหรือไม่ และศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ วางหลักไว้ในทำนองเดียวกัน ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดในฐานะคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นกลุ่มงานภารกิจ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับการบำรุง รักษา มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครอง ควบคุม ดูแลรักษา แทนประชาชนในรัฐ และรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งแปดไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไปแล้วแต่ไม่ตลอดไม่ครบถ้วน หรือไม่ให้เป็นไปตามหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติ ย่อมถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง ปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรก่อให้เกิดความเสียหาย จึงเป็นผล กระทบกระเทือนถึงสุขภาพ ทรัพย์สินของมหาชน และต่อมหาชนและหรือผู้ฟ้องคดี ทั้งสี่สืบสาม ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องเป็นคดีได้ในนามของตนเอง และหรือแทนมหาชนในรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย คือ ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๗ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ (๓), ๙๖ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๐ ประกอบมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๗๓ และมาตรา ๘๕ บทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นการรับรองความมีส่วนได้เสียของประชาชนว่ามีสิทธิส่วนร่วม ในการจัดการ ใช้ หรือได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วม ในการบำรุง รักษา สิทธิของบุคคล และชุมชนในการฟ้องหน่วยราชการ คือ ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งแปดปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการบำรุง รักษา เพื่อให้บุคคลได้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง ปกป้อง ส่งเสริม รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อความสมดุลและยั่งยืนในการดำรงชีพ ในฐานะผู้เสียหายและเป็นผู้มีอำนาจฟ้องบังคับให้หน่วยงานของรัฐ คือ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด

ปฏิบัติหน้าที่ในการบำรุง รักษา และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพและคุ้มครองคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นการทั่วไป สำหรับ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ ในฐานะ บุคคลในพื้นที่จังหวัดระยอง อยู่ภายใต้การปกป้องคุ้มครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ย่อมมีสิทธิทันทีที่ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดมีฐานะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ปกป้อง คุ้มครอง รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ น้ำใต้ดิน อากาศ แขนงมหาชน ย่อมอนุญาต อนุมัติให้มีให้เกิดมลพิษในน้ำ น้ำใต้ดิน อากาศ ซึ่งโดยหน้าที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจะต้อง ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้มลพิษในน้ำ น้ำใต้ดิน อากาศ ตามหลักกฎหมายมหาชนแล้ว เป็นความรับผิดชอบของรัฐ คือ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจะต้องดำเนินการเพื่อไม่ให้มลพิษ ในน้ำ น้ำใต้ดิน อากาศ และดำเนินการเพื่อให้ฝ่ายผู้ก่อให้เกิดมลพิษในการเยียวยา กำหนด ค่าชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อเป็นค่าชดเชย โดยไม่ผ่านขั้นตอนของศาลได้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด อนุมัติ อนุญาต ให้ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเป็นโรงงานในเขตชุมชน มาบตาพุดและเขตตำบลใกล้เคียงเปิดโรงงานประกอบกิจการโรงงาน โดยไม่ผ่านขั้นตอน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามหลักประกันไว้ก่อนล่วงหน้า และเกิดความเสียหายต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม คือ มลพิษทางเสียง น้ำ แผ่นดิน อากาศ ตามข้อพิพาท ในคดีนี้รัฐ หน่วยงานของรัฐ คือ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดในขณะนี้ ต้องเข้ามารับผิดชอบไม่ว่า จะออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับใดตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติ เพื่อให้ผู้ประกอบการหรือโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งทาง คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ รับภาระหรือมีคำสั่งหยุดโครงการ หรือกิจกรรม และหากจะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่อไปจะต้องดำเนินการแก้ไข ป้องกันให้ครบถ้วนตามกฎหมายก่อนจึงจะดำเนินการต่อไป ในประเด็นข้อพิพาทคดีนี้ หากศาลได้พิจารณาและพิพากษาให้ตามคำขอจะเป็นผลให้ออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับใด ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ อันมีผลบังคับใช้ทั่วประเทศ จึงเป็น การฟ้องคดีปกครองที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ พ ๕/๒๕๔๙ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๓๕/๒๕๔๙ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

ที่ พ ๒๖/๒๕๔๖ อันเป็นใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามจึงมีสิทธิฟ้องคดีนี้

ในพื้นที่มาบตาพุด บ้านฉางและใกล้เคียงจังหวัดระยอง เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง ประกอบด้วย นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมผาแดง นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย นิคมอุตสาหกรรมไออาร์แอล และนิคมอุตสาหกรรมเหมราช และเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่กว่า ๒๐๐ โรงงาน นับตั้งแต่มีการจัดตั้งอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองได้มีการปล่อยมลพิษออกสู่บรรยากาศ ซึ่งมีรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการและผลงานวิจัยของนักวิชาการสิ่งแวดล้อมศึกษาผลกระทบมลพิษ ในพื้นที่จังหวัดระยอง โครงการตรวจสอบการปนเปื้อนสารอินทรีย์ระเหยในดินและน้ำใต้ดินบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการในบังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ชี้ชัดถึงสภาพความรุนแรงของปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุดที่เกินมาตรฐานในการตรวจสอบข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๑ โดยพบว่า มีการปนเปื้อนสารอินทรีย์ระเหย (สารก่อมะเร็ง) ในไอสารในดินในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมจากการสูดม ๑๘๐ จุดสูดมตัวอย่าง และจากการสูดมสำรวจการปนเปื้อนสารอินทรีย์ระเหยในน้ำใต้ดินในบ่อน้ำใต้ดิน ในพื้นที่โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน ๕๑ บ่อ พบการปนเปื้อนที่มีค่าเกินมาตรฐานน้ำใต้ดินในบางบ่อ โดยสารอินทรีย์ระเหยที่พบเกินค่ามาตรฐาน ได้แก่ Trichloroethylene, Tetrachloroethylene, cisdichloroethylene, 1,1-dichloroethylene, และ Benzene และบางบ่อในพื้นที่โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีการปนเปื้อนสารอินทรีย์ระเหยที่เกินค่ามาตรฐานน้ำใต้ดินในบ่อชาวบ้าน ๑ บ่อ ผลการศึกษาปริมาณสารอินทรีย์ระเหยในบรรยากาศ พบสารอินทรีย์ระเหยทุกจุดเก็บตัวอย่างบริเวณรอบนอกนิคมอุตสาหกรรม จำนวน ๒๘ ชนิด และบริเวณในนิคมอุตสาหกรรม จำนวน ๓๑ ชนิด ฯลฯ ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีสภาพความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังที่กล่าวแล้วเอกสารสรุปการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหามลพิษและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในพื้นที่จังหวัดระยอง (มาบตาพุด) ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๑ ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานในบังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ได้ตรวจ

สุขภาพประชาชนและตรวจวิเคราะห์ระดับความเข้มข้นของสารเมตาโบไลต์ของสารประกอบอินทรีย์ระเหย(VOCs) ๓ ชนิด ได้แก่ เบนซีน สไตรีน และโทลูอีน ในปั๊สสภาวะของประชาชนจำนวน ๒,๑๗๗ คน ที่อยู่อาศัยใน ๒๕ ชุมชน พร้อมเก็บพิกัดทางภูมิศาสตร์พบว่า ร้อยละ ๑๕.๘ ของประชาชน (๓๒๙ คน) มีระดับความเข้มข้นของ t,t-muconic acid (เมตาโบไลต์ในปั๊สสภาวะของเบนซีน) สูงเกินค่าดัชนีชี้วัดการสัมผัสทางชีวภาพของสมาคมนักสุขศาสตร์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (ACGIH, ๒๐๐๕ ได้กำหนดค่ามาตรฐานความปลอดภัยของ t,t-muconic acid ในปั๊สสภาวะเท่ากับ ๕๐๐ ไมโครกรัมต่อกรัมครีอะตินีน) ซึ่งแสดงผลเบื้องต้นในการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงภัยต่อสุขภาพประชาชนให้เห็นว่า ประชาชนที่อยู่ในชุมชนดังกล่าวอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีมลพิษและอยู่ในภาวะที่เสี่ยงภัยสุขภาพ นอกจากนี้จากการนำผลการวิเคราะห์ปั๊สสภาวะของประชาชนที่มีสารเมตาโบไลต์ในปั๊สสภาวะเกินค่าดัชนีชี้วัดการสัมผัสทางชีวภาพ ACGIH, ๒๐๐๕ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีสันทะศภูมิตักษตร์เบื้องต้น พบว่า มีการกระจายตัวของผู้ที่มีความเสี่ยงต่อโรคพิษเบนซีนไกลจากแหล่งอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื่องจากผลของกระแสลมมรสุมและลมประจำถิ่น และผลการศึกษาของ ดร.อาภา หวังเกียรติ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต บ่งชี้ว่าน้ำบ่อต้นในพื้นที่มาบตาพุดมีการปนเปื้อนโลหะหนักเกินค่ามาตรฐานน้ำอุปโภคบริโภคในชนบท และพบการปนเปื้อนของสารโลหะหนักชนิด Fe, Mn, Pb และ Cd เกินระดับมาตรฐานในน้ำบ่อต้น ๒๕ ชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รายงานการตรวจหาเซลล์ที่ผิดปกติเนื่องจากสารพันธุกรรมที่ถูกทำลายของ รศ.ดร.เรณู เวชรัชต์พิมล คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าประชาชนในพื้นที่มาบตาพุดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๕๐ รายแรก จาก ๔๐๐ ราย มีจำนวนเซลล์ที่มีความผิดปกติของสารพันธุกรรมสูง นอกจากการตรวจพบความผิดปกติในคนแล้ว แม้แต่ในสิ่งมีชีวิต เช่น ปลา กบ ไส้เดือนดิน และพืชที่ได้รับสารพิษก็ตรวจพบความผิดปกติของสารพันธุกรรมสูงด้วย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานในบังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ได้เคยเผยแพร่ผลการตรวจปั๊สสภาวะของประชาชนใน ๒๕ ชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พบว่า ๓๐๐ คน มีสารเบนซีนซึ่งอาจก่อมะเร็งเม็ดเลือดขาว สูงเกินมาตรฐาน จากเอกสารของหน่วยงานราชการบางส่วนที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามแสวงหามายืนยันต่อศาลชี้ให้เห็นและยืนยันได้ว่า สถานการณ์มลพิษในพื้นที่พิพาท

ในภาพรวม ก่อให้เกิดปัญหาการแพร่กระจายของมลพิษประเภทต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อยู่เสมอ ตามหลักฐานของทางราชการข้างต้น ความรุนแรงของปัญหามลพิษข้างต้นส่งผลให้ ญาติ ๆ ของผู้ฟ้องคดีหลายรายต้องมาเจ็บป่วยล้มตายเป็นก่อนวัยอันสมควร อันมีสาเหตุ สัมพันธ์มาจากการได้รับมลพิษในพื้นที่ในมาบตาพุด บ้านฉางและใกล้เคียงมาอย่าง ต่อเนื่อง เมื่อโครงการดังกล่าวเปิดดำเนินการซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้ชิดกันและมีชุมชนอยู่ โดยรอบย่อมสร้างปัญหากระทบต่อสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านและผู้ฟ้องคดีโดย มิอาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ ข้อมูลการศึกษาวิจัยจากหน่วยงานหรือองค์กรหลาย ๆ แห่งทั้ง ภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการอิสระ ยืนยันสอดคล้องกันว่าโครงการหรือ กิจกรรมดังกล่าว เป็นปัจจัยหลักของการเกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่มาบตาพุด บ้านฉางและ ใกล้เคียง โดยเฉพาะพื้นที่โดยรอบในและนอกเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคม อุตสาหกรรมบ้านฉาง นิคมอุตสาหกรรมเอเซีย นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก นิคม อุตสาหกรรมผาแดง นิคมอุตสาหกรรมอาร์ไอแอล ซึ่งอยู่ใกล้ชิดติดกันในเขตพื้นที่ของ จังหวัดระยอง ซึ่งมีชุมชน สถานที่ราชการ ศูนย์การค้า โรงเรียน สถานศึกษา วัด มัสยิด ฯลฯ รายล้อมรอบนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการแพร่กระจายของมลพิษ หลายประเภท เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ไนโตรสออกไซด์ (NOx) สารประกอบ อินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) จากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เหล่านั้น จนเกิน มาตรฐานที่กฎหมายกำหนดแล้วเกินกว่าศักยภาพของพื้นที่ที่จะรองรับได้ (Over Carrying Capacity) ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณชุมชนของผู้ฟ้องคดีที่เคย สมบูรณ์ใสสะอาดปราศจากมลพิษกลับถูกทำลาย เพราะโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว ข้างต้น โดยอาจพิจารณาแยกประเภทของมลพิษได้ ดังนี้ มลพิษทางน้ำและน้ำใต้ดิน เช่น น้ำในคลองตากวน น้ำทะเลในบริเวณหาดแสงจันทร์ หาดตากวน หาดพลา และพื้นที่ บริเวณใกล้เคียงเป็นพิษมีสารเคมีเจือปน ทำทะเลมีสีขุ่นข้น น้ำในแม่น้ำลำคลองเน่าเสีย ทางน้ำถูกทับถม น้ำใต้ดินและในบ่อน้ำตื้นบริเวณใกล้เคียงโครงการที่ได้รับอนุมัติอนุญาต จากผู้ถูกฟ้องคดีที่เกี่ยวข้อง มีสารพิษเจือปนจนไม่สามารถนำมาใช้อุปโภคบริโภคได้

อันเนื่องมาจากมีมลพิษจากกากของเสียอุตสาหกรรม มลพิษทางอากาศ เช่น การปล่อยหรือแพร่กระจายสารมลพิษออกมาจากโครงการ อาทิ สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) สารไนโตรสออกไซด์ (NOx) สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) กระทบต่อชาวบ้านและเด็กนักเรียนที่ต้องมาเรียนในโรงเรียนที่มีที่ตั้งใกล้โครงการดังกล่าวจนในที่สุดต้องย้ายโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารไปยังสถานที่แห่งใหม่ มลพิษทางเสียง เช่น เสียงดังจากการเดินเครื่องจักร และความสั่นสะเทือนที่เกินกว่าค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ทำให้ชาวบ้านและประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงเกิดภาวะเดือดร้อนรำคาญ ไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติ ป่าชายเลนบริเวณใกล้เคียงที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมถูกทำลาย ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะเสียหายเป็นบริเวณกว้างหลายสิบกิโลเมตร ตั้งแต่ชายหาดทะเลบ้านฉางไล่มาจนถึงชายหาดในตัวเมืองระยอง ส่งผลกระทบต่อสัตว์ที่เป็นห่วงโซ่อาหารซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ นอกจากนี้การอนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวมากมาย ยิ่งทำให้ปัญหาที่มีสะสมอยู่แล้วมากมายในพื้นที่ดังกล่าวรุนแรงเพิ่มมากขึ้น พื้นที่ของมาบตาพุด บ้านฉาง และพื้นที่ใกล้เคียงกำลังจะเป็นแหล่งของอุตสาหกรรมมลพิษที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนและผู้ฟุ้งคืดทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ท้องฟ้าเต็มไปด้วยมลพิษ ขยะพิษถูกลอบนำไปทิ้งในที่อื่น ต้องย้ายโรงเรียน ย้ายวัด บ้านเรือนแวดล้อมไปด้วยกลิ่นสารเคมี สารอินทรีย์ระเหยง่าย VOCs รั่วไหลแพร่กระจายเสมอ ๆ แต่หาต้นตอไม่เจอ โรงพยาบาลมีไม่เพียงพอ แพทย์อาชีพเวชศาสตร์ ขาดแคลน ภาคเกษตรล่มสลาย ภาคบริการถดถอย นักท่องเที่ยวไม่มาท่องเที่ยว ชายหาดถูกกัดเซาะ น้ำทะเลปนเปื้อนมลพิษมีสีคล้ำขุ่นข้น สัตว์ทะเลมีดีเอ็นเอผิดปกติ บ่อน้ำใต้ดินกินไม่ได้ ไซ้คลองเป็นท่อน้ำทิ้ง ปูปลาหากินลำบาก กากสารพิษกองเป็นภูเขา น้ำกินน้ำใช้มีสิ่งปนเปื้อน และถูกแย่งชิงไปให้ภาคอุตสาหกรรม น้ำประปาไม่ทั่วถึง ชุมชนแออัดเกิดขึ้นดาษดื่นไร้การควบคุมและพัฒนา ประชากรแฝงมีมากกว่าคนท้องถิ่น ผังเมืองเดิมถูกแปรเปลี่ยนได้ตามใจผู้ประกอบการ ฯลฯ การเพิ่มขึ้นของโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพอนามัยของชาวบ้านมาอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้นนับตั้งแต่มีการให้ความเห็นชอบอนุมัติ อนุญาต ให้โรงงานอุตสาหกรรมหนักหรือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตามบัญชีโครงการเอกสารท้ายฟ้องเข้ามาดำเนินการในพื้นที่ โดยผู้ฟ้องคดี

และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับมลพิษหลายรายต้องล้มป่วย และเสียชีวิตไปด้วยโรคอันเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ อาทิ โรคมะเร็ง โรคปอด เป็นต้น ซึ่งปรากฏตามรายงานการดูแลสุขภาพประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงชุมชนอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองของนายแพทย์กฤษณ์ ปาลสุทธิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง เมื่อชุมชนชาวบ้านระยองไม่สามารถทนมลพิษได้อีก ประกอบกับรัฐจะมีแนวนโยบายในการส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลกระทบทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของชุมชนบริเวณใกล้เคียง จึงได้รวมตัวกันฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อศาลปกครองระยอง เพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการประกาศให้พื้นที่ตำบลมาบตาพุดและเทศบาลเมืองมาบตาพุด ตลอดจนพื้นที่ข้างเคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษตามกฎหมาย ระหว่างการพิจารณาคดีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ ได้ให้การยอมรับว่าได้ประชุมพิจารณาหลายครั้งเกี่ยวกับการประกาศเขตควบคุมมลพิษในบริเวณพื้นที่มาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา โดยมีมติการประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๘ มอบหมายให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ พิจารณาความเป็นไปได้ของการประกาศเขตควบคุมมลพิษ เนื่องจากมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบ ประกอบรายงานของกรมควบคุมมลพิษ พบว่ามีสารอินทรีย์ระเหยมากกว่า ๔๐ ชนิด เป็นสารก่อมะเร็ง ๒๐ ชนิด ใน ๒๐ ชนิดเป็นสารก่อมะเร็งที่มีค่าเกินระดับการเฝ้าระวังอากาศในบรรยากาศของ us-epa [epa region 6 screening level] จำนวน ๑๙ ชนิด และผลการตรวจวัดแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเก็บตัวอย่างในช่วงสั้น ๆ หรือเก็บตัวอย่างแบบเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ก็จะมีพบสารก่อมะเร็ง เช่นเดียวกัน และมีมติการประชุม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๘ (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ กำหนดให้พื้นที่ตำบลมาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ และปรากฏตามคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ต่อศาลปกครองระยองว่าน้ำคลองสาธารณะในพื้นที่มาบตาพุด ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ อยู่ในระดับเสื่อมโทรม น้ำมีสีดำค้ำ กลิ่นเหม็น พบสารปนเปื้อนของแบคทีเรียโคลิฟอร์มทั้งหมด ค่าอน่างสูง คลองซากหมากร่วงที่ผ่านเข้าเขตนิคมอุตสาหกรรมพบการปนเปื้อนโลหะจัดอยู่ในระดับคุณภาพแหล่งน้ำ

ผิวดินเสื่อมโทรมมากในประเภทที่ ๕ คลองตากวน คลองบางกระพูน จัดอยู่ในระดับคุณภาพเสื่อมโทรมในประเภทที่ ๔ มีแนวโน้มที่เสื่อมลง และตามคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ต่อศาลปกครองระยองยอมรับว่า ผลการดำเนินการปรับลดมลพิษ ณ สิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๕๑ ควบคุมการระบายสารสารอินทรีย์ระเหยง่าย VOCs จากแหล่งรั่วซึมที่มีนัยสำคัญจำนวน ๓๗๓ จุด จาก ๑๐๐ โรงงาน มีการแก้ไขแล้วเสร็จ ๓๗๑ จุด ศาลปกครองระยองวินิจฉัยว่า โรงงานอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ก่อมลพิษสูง เช่น โรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ โรงผลิตเหล็กและเหล็กกล้า โรงงานเคมีและปุ๋ยเคมี โรงงานไฟฟ้าถ่านหิน ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมผาแดงและนิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก โดยมีโรงงานตั้งอยู่ในเขตท้องที่นี้ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ โรงงาน ข้อเท็จจริงจากการศึกษาวิเคราะห์และการตรวจสอบพื้นที่ของผู้เกี่ยวข้องเป็นเวลาหลายปีระบุว่า ปัญหามลพิษในท้องที่มาบตาพุดกระทบกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม แม้จะมีแผนแก้ไขปัญหามลพิษก็เป็นเพียงแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ แต่ไม่มีแนวโน้มลดน้อยลงกว่าเดิมตรงกันข้ามกลับมากขึ้นกว่าเดิม จึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ประกาศให้พื้นที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดทั้งหมดรวมทั้งตำบลเนินพระ ตำบลมาบข่า และตำบลทับมา อำเภอเมืองระยองทั้งตำบล ตลอดจนท้องที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง เป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ โดยมีแผนการควบคุม ลด หรือขจัดมลพิษ แต่จากการไต่สวนผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดก็ไม่ได้นำผลการลด ขจัดมลพิษ มาแสดงต่อศาลแต่อย่างใด โดยเฉพาะได้มีการยืนยันว่าโครงการ ๗๖ โครงการ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ย่อมแสดงให้เห็นว่า โครงการ ๗๖ โครงการดังกล่าวที่ได้รับอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดนั้น เป็นโครงการที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดมลพิษเพิ่มเติมจากมลพิษที่โครงการเดิมที่มีอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นเขตควบคุมมลพิษ อันจะเป็นการซ้ำเติมความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ชุมชน ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยมลพิษที่มีอยู่แต่เดิมยังไม่ได้ลดหรือขจัดมลพิษให้เห็นเป็นรูปธรรมก็มีการ

เพิ่มเติมเข้าอีกเกือบ ๑๐๐ โรงงาน ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ คณะกรรมการวิสามัญประกอบด้วย คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวิสามัญ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและคุ้มครองผู้บริโภควิสามัญ ฯลฯ มีมติว่ามลพิษในพื้นที่มาตาพุดเกินกว่ามาตรฐาน ๓๐ เท่า ดังนั้น ค่าฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามจึงเป็นค่าฟ้องที่มีมูล

สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงนั้น ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๒๐๗/๕ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๒ เรื่อง นำส่งคำชี้แจงและพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาของศาลปกครอง ตามคำร้องเลขที่ ๕๘๖/๒๕๕๒ และตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (เรื่องเสร็จที่ ๔๙๑ - ๔๙๓/๒๕๕๒) ในรายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานซึ่งเป็นหน่วยงานในบังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้มีหนังสือที่ สกพ. ๕๕๐๒/๔๐ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ รวมทั้งหน่วยงานในบังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ อก. ๐๓๐๔/๗๗๒ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒ และหน่วยงานในบังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก.๕๑๐๒.๑/๑๘๑๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในเวลาก่อนที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามจะยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองกลาง ตามรายงานการประชุม ตัวแทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และที่ ๘ ได้ชี้แจงว่า โดยผลของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐนำกรอบภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการในส่วนของภารกิจตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับส่วนราชการอื่นทุกหน่วยงาน กำหนดมาตรการและกระบวนการรองรับการใช้สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำหนดโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ให้โรงงานตามบัญชี

ทำยประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ที่ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ออกตามความในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ได้นำประกาศฯ ดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา ระเบียบการอนุญาตการประกอบกิจการโรงงาน โรงงานประเภทที่ถูกกำหนดให้เป็นโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมดังกล่าวไว้ก่อน จากการชี้แจงของผู้แทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และที่ ๘ เป็นการยอมรับว่าได้มีมติของคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการอนุญาตตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ วรรคสอง และผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้พยายามที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ไม่ดำเนินการหรือมีการดำเนินการไปบ้างแต่ไม่ดำเนินการให้เสร็จสิ้น มีการประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมไปแล้วก็ไม่นำมาปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม อันแสดงให้เห็นถึงว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการนั้น ละเลยหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้ต้องปฏิบัติ ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานของรัฐ เช่น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ประกาศให้โรงงานตามบัญชีทำยประกาศกระทรวง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ออกตามความในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง โดยความเห็นชอบของหน่วยงาน กลุ่มภารกิจที่เกี่ยวข้องแล้วเป็นโครงการหรือกิจกรรมตามฟ้องจำนวน ๖๕ โครงการ นอกเหนือจากที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัย เป็นโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยรับรองไว้ว่า โครงการหรือกิจกรรมตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ประกาศไว้จำนวน ๑๙ โครงการแล้ว ในส่วนที่เหลือซึ่งประกอบด้วยโครงการปิโตรเคมีและท่อส่ง โครงการเหล็กนิคมอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรม ท่าเทียบเรือ โรงไฟฟ้า โรงบำบัดกำจัดของเสีย

อันตรายจากอุตสาหกรรม ตามฟ้องเป็นโครงการน่าเชื่อว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและคำชี้แจงของผู้แทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และที่ ๘ ที่กล่าวมา เป็นการยอมรับว่ายังไม่ได้จัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายเพื่ออนุวัติตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง แต่อย่างไรก็ดี โครงการทั้ง ๖๕ โครงการ ดำเนินการเพียงศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชนไม่มีการศึกษา มีการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียตามกฎหมาย กฎ ประกาศกระทรวงที่มีอยู่ ดังนั้น กระบวนตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยังไม่ได้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ และไม่จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งไม่มีการจัดตั้งองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิบุคคลให้ดำรงชีพอยู่อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ดังนั้น โครงการหรือกิจการทั้ง ๖๕ โครงการ ตามคำฟ้องจึงเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดต้องมีคำสั่งให้โครงการหรือกิจกรรมดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนอนุมัติอนุญาต แต่ไม่มีข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง ครบถ้วน โดยมีรายงานการศึกษาผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รายงานการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัด

การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสิ่งแวดล้อมให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการออกคำสั่งมาแสดงต่อศาลปกครองกลางทั้งที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และย่อมมีผลบังคับใช้ทันที ทั้งนี้โดยศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒ และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งรับรองยืนยันไว้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดว่าต้องปฏิบัติตาม ซึ่งหน่วยงานทางปกครองและหรือผู้ถูกฟ้องคดีและผู้มีส่วนได้เสียจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเฉพาะมาตรา ๖๗ วรรคสอง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีและผู้มีส่วนได้เสียผู้อุทธรณ์ทั้งหมด กลับเพิกเฉยเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดยังไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่เนื่องจากใบอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดเป็นคำสั่งทางปกครองซึ่งสามารถบังคับได้ทันที เจ้าพนักงานที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง หากไม่ปฏิบัติตามอาจมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานได้ ดังนั้น หากคำสั่งทางปกครองออกโดยไม่มีกฎหมายรองรับแล้ว ผู้รับคำสั่งดังกล่าวนำไปปฏิบัติผลย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย ดังนั้น ผลที่ออกอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การเยียวยาในภายหลัง เพราะผลเสียหายย่อมเกิดกับผู้ได้รับคำสั่งอนุญาตคือผู้อุทธรณ์หรือผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดจนผู้ฟ้องคดีและชาวบ้านที่อยู่ในเขตชุมชน ประกอบกับความเสียหายดังกล่าวเป็นผลกระทบด้านมลพิษที่เกิดขึ้นมายาวนานจนศาลปกครองระยองได้มีคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ๑๙๒/๒๕๕๐ และคดีหมายเลขแดงที่ ๓๒/๒๕๕๒ ว่าพื้นที่ที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามมาฟ้องเป็นคดีมีการก่อและแพร่กระจายมลพิษสูง จึงสั่งให้เป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อไป แม้รัฐบาลโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะประกาศให้พื้นที่ตำบลมาบตาพุด และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษแล้วตั้งแต่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเพิ่งจะได้เริ่มมีการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และแผนดังกล่าวยังไม่ได้นำไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนว่าได้มีการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ ออกไปบ้างหรือแต่เพียงบางส่วน

แต่กลับมีความพยายามที่จะอนุมัติอนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมขนาดใหญ่ประเภทรุนแรงที่มีความเสี่ยงและมีความเป็นอันตรายสูงต่อการเกิดและแพร่กระจายของมลพิษเพิ่มเติมเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ที่มาบตาพุดและใกล้เคียง ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มหรือก่อให้เกิดมลพิษเพิ่มเติมเข้ามาอีกจนอาจจะยากต่อการแก้ไขเยียวยา คำร้องคัดค้านคำร้องคุ้มครองชั่วคราวทั้งของผู้ถูกฟ้องคดีหรือผู้มีส่วนได้เสียไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันต่อศาลปกครองกลางขณะที่ไต่สวนว่ามลพิษที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างไรเพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลปกครองระยอง

ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามเห็นว่า การฟ้องคดีนั้นเป็นการอ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติรับรองสิทธิไว้ว่า ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดการใช้ หรือได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ให้สิทธิของบุคคลและชุมชนในการฟ้องหน่วยงานราชการคือผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการบำรุง รักษา เพื่อให้บุคคลได้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและควมหลากหลายทางชีวภาพ ปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง ปกป้อง ส่งเสริม รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อความสมดุลและยั่งยืนในการดำรงชีพในฐานะผู้เสียหาย และเป็นผู้มีอำนาจฟ้องบังคับให้หน่วยงานของรัฐคือผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดปฏิบัติหน้าที่ในการบำรุง รักษา และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพและคุ้มครองคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นการทั่วไป

ศาลแสวงหาข้อเท็จจริงโดยตรวจสำนวนคดีศาลปกครองกลางคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๗๕/๒๕๔๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๖๘/๒๕๔๗ และคดีหมายเลขดำที่ ๑๔๕๑/๒๕๔๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗๔/๒๕๔๗ ศาลปกครองระยอง คดีหมายเลขดำที่ ๑๙๒/๒๕๕๐ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๒/๒๕๕๒ และให้สำเนาเอกสารซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้รวมไว้ในสำนวนเพื่อเป็นพยานหลักฐานในคดี และมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองเอกสาร ได้แก่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดระยอง และคณะกรรมการแก้ไขปัญหามลพิษปฏิบัติราชการตามมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่งสำเนาและรับรองเอกสารที่อยู่ในความครอบครอง

ต่อศาลเพื่อรวมไว้ในสำนวนเป็นพยานหลักฐานในคดี รวมทั้งมีคำสั่งให้นำเอกสารในชั้นการกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดีเป็นพยานหลักฐานในคดี ทั้งนี้ ได้แจ้งให้คู่กรณีเพื่อทราบ ตรวจสอบ และแสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันหรือหักล้างแล้ว

ศาลออกนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยรับฟังตุลาการเจ้าของสำนวนสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นของคดี คำแถลงด้วยวาจาของคู่กรณี และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีแล้ว

ศาลได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ในปี ๒๕๒๕ เมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) ได้กำหนดให้พื้นที่ติดต่อระหว่างจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองซึ่งครอบคลุมพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องเป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยนโยบายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับดังกล่าวได้กำหนดการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ของประเทศ เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ และกำหนดพื้นที่เป้าหมายบริเวณระหว่างอำเภอสัตหีบถึงเขตเทศบาลเมืองระยอง เนื้อที่ประมาณ ๑๒๓,๗๕๐ ไร่ ให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่ทันสมัยและเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมแยกก๊าซ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมโซดาแอช อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี เป็นต้น และกำหนดแผนการส่งเสริมอุตสาหกรรม คือ ส่งเสริมให้ลงทุนโครงการอุตสาหกรรมหลักบริเวณพื้นที่หนองแปน - มาบตาพุด เช่น โครงการโซดาแอช โครงการปุ๋ยเคมี โครงการเหล็กและเหล็กกล้า

ในปี ๒๕๓๐ เมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔) ได้กำหนดวัตถุประสงค์มุ่งยกระดับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปโดยมีเป้าหมายทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวสูงกว่าในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และกำหนดแผนพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ

แผนพัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะ โดยพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาได้กำหนดพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นจุดที่ท่อก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาขึ้นฝั่ง เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักจากการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ

ในปี ๒๕๓๑ ได้ประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖ (พ.ศ.๒๕๓๑) ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๓๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๑ ตามแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตไว้ดังนี้ ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง) มี ๓ บริเวณ ได้แก่ ชุมชนบ้านฉาง ชุมชนมาบตาพุด และชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุด ย่านอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) มีบริเวณเดียว ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ในปี ๒๕๓๔ ดำเนินการปรับปรุงผังเมืองรวมตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖ (พ.ศ.๒๕๓๑) ซึ่งจะหมดอายุการใช้บังคับในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๖ และประกาศกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๓๔ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๒ (พ.ศ. ๒๕๓๔) (ปรับปรุงครั้งที่ ๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๔ โดยมีการกำหนดที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) เพิ่มขึ้นไปบริเวณด้านเหนือถนนสุขุมวิทฝั่งตะวันออกของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๙๒ (ถนนปภกรณ์สงเคราะห์ราษฎร์) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙๑ (ถนนไปอำเภอปลวกแดง) และกำหนดที่ดินประเภทอุตสาหกรรมทั่วไปที่ไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมและคลังสินค้า (สีขาวมีกรอบและเส้นทแยงสีม่วง) บริเวณด้านใต้ชุมชนเมืองใหม่แหลมฉบัง

ในปี ๒๕๓๕ ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙) สรุปผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยที่ผ่านมา ด้านเศรษฐกิจมีการขยายตัวในระดับสูงและเปิดกว้างเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติมากขึ้น ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ฟื้นตัวและขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๕ ต่อปี

ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในถึงหนึ่งเท่าตัว และเป็นอัตราการขยายตัวเฉลี่ยสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา แต่พบว่าการขยายตัวนั้นได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาที่สำคัญ ๆ หลายด้าน เกิดปัญหามลพิษในด้านต่าง ๆ เช่น น้ำเน่า อากาศเสีย เสียงรบกวน กากของเสียและสารอันตรายซึ่งเพิ่มปริมาณมากขึ้น คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักและคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งเสื่อมโทรมและมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน ดังนั้น เมื่อทบทวนประเด็นการพัฒนาที่ผ่านมาจึงสรุปว่า การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ จำเป็นต้องให้ความสำคัญสมดุลระหว่างการพัฒนาในเชิงปริมาณ คุณภาพ และความเป็นธรรมในสังคมควบคู่กันไปเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน

เมื่อเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ อนุมัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ดำเนินโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ มีความกว้าง ๑,๐๐๐ เมตร ความยาว ๒,๔๐๐ เมตร พื้นที่ถมทะเลประมาณ ๑,๔๕๐ ไร่ ซึ่งเป็นการขยายพื้นที่ออกไปในทะเลต่อจากโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๑ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ได้มีหนังสือ ที่ อก ๐๘๐๗.๒/๖๖๕ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ ส่งรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมพิจารณา และยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ ขออนุญาตทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำด้วยการถมทะเลต่ออธิบดีกรมเจ้าท่าตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ คณะกรรมการพิจารณากลั่นกรองการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำตามคำสั่งกรมเจ้าท่า ที่ ๘๔๙/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณากลั่นกรองการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำได้ประชุมพิจารณาคำร้องขอทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำด้วยการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๐ คณะกรรมการพิจารณาแล้วพบว่า ตามรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ แก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมบริเวณหาดทรายทองโดยวิธีนำทรายมาถม แต่ได้ทำการก่อสร้างเขื่อน(บางส่วน) ซึ่งไม่ตรงตาม

รายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการก่อสร้างเขื่อนเรียงหินตามแนวชายหาด หาดทรายทองเป็นระยะ ๑.๕๐๐ กิโลเมตร จะทำให้เกิดการกัดเซาะอย่างรุนแรง และการกัดเซาะชายหาดฝั่งทะเลตะวันออกจะมีระยะประมาณ ๖.๓๐๐ กิโลเมตร และเห็นว่า ไม่มีมาตรการที่แน่ชัดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะและการทับถมของตะกอน บริเวณชายหาด นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ไม่ได้ให้คำตอบทั้งในเรื่องแนวความคิดและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการชดเชยความเสียหายที่จะต้องให้กับชุมชนหาดทรายทอง จึงมีมติให้ดำเนินการจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อเสนอให้คณะกรรมการนโยบายสิ่งแวดล้อม นำมาพิจารณา

ในปี ๒๕๓๙ คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) มีมติที่ประชุม ครั้งที่ กพอ. ๓/๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๙ ให้ยกเลิกการวางผังเมืองเฉพาะพื้นที่ชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุดซึ่งได้ดำเนินการวางผังเมืองเฉพาะและดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์สำหรับก่อสร้างโครงข่ายคมนาคม ศูนย์ราชการ สวนสาธารณะ ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่อรองรับการเป็นที่อยู่อาศัย ในอนาคตเรียบร้อยแล้ว และให้เปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตามประกาศ กฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชนจังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๓๔ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๒ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของบริเวณชุมชนเมืองใหม่ มาบตาพุดเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง) ให้เปลี่ยนเป็นที่ดิน ประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) ทั้งหมด

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมมีหนังสือ ด่วน ที่ วว ๐๘๐๒/๑๕๙๖๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๙ แจ้งมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง รายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ทราบว่าในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๓๙ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติดังนี้ (๑) เห็นชอบในหลักการ แต่ให้ลดขนาดพื้นที่โครงการ จากที่เสนอ (๒) ในการดำเนินการกำหนดเงื่อนไขให้ดำเนินการดังนี้ (๒.๑) ให้ทำแผนการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งในช่วงการก่อสร้างและช่วงดำเนินการ ซึ่งต้อง ระบุบริเวณที่จะทำการตรวจสอบและระบุค่าใช้จ่ายที่จะต้องจัดสรรเพื่อการนี้ให้ชัดเจน

(๒.๒) ให้ดำเนินการเร่งรัดแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณหาดทรายทองซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินโครงการทำเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุดระยะที่ ๑ โดยระบุค่าใช้จ่าย และแผนการดำเนินการให้ชัดเจน ทั้งนี้ จะต้องเร่งรัดดำเนินการให้เสร็จก่อนดำเนินการส่วนขยาย ระยะที่ ๒ (๒.๓) จัดให้มีระบบรองรับและกำจัดน้ำมันจากการล้างถังนำถ่วงเรือและของเสียจากเรือ โดยให้ประมาณค่าใช้จ่ายที่จะต้องจัดสรรเพื่อการนี้ให้ชัดเจน (๒.๔) เรืองปะการังบริเวณเกาะสะเก็ด ให้ทำการศึกษาปะการัง ทำแผนส่งเสริมวิจัยและสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูปะการังพร้อมงบประมาณที่จะต้องจัดสรรเพื่อการนี้ให้ชัดเจน (๓) ให้เสนอรายละเอียดของแผนปฏิบัติการมาตรการลดผลกระทบ และมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ ๒ ให้พิจารณาให้ความเห็นก่อนดำเนินโครงการ โดยในรายละเอียดควรประกอบด้วยแผนค่าใช้จ่ายทางด้านสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของโครงการทั้งหมด (๔) ให้เสนอรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมตามประเด็นความเห็นของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านโครงการโครงสร้างพื้นฐาน และปรับปรุงรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในส่วนที่ลดขนาดโครงการแล้วเสนอเพื่อพิจารณาให้ความเห็นก่อนเริ่มดำเนินโครงการ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมมีหนังสือด่วน ที่ วว ๐๘๐๒/๑๖๖๘๙ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ แจ้งผลการพิจารณาเกี่ยวกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ทราบว่าในการประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านโครงการโครงสร้างพื้นฐานได้มีมติเห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ โดยให้ปฏิบัติตามมาตรการลดผลกระทบและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เสนอมาในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ยกเลิกการวางผังเมืองเฉพาะบริเวณชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุดซึ่งได้ดำเนินการวางผังเมืองเฉพาะและให้เปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุดจาก

ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง) ให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง)

อธิบดีกรมเจ้าท่ามีหนังสือที่ คค ๐๕๐๕/๐๐๐๑๘๖ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๐ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ว่า ข้อมูลประกอบคำร้องขอทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำด้วยการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ยังไม่ครบถ้วน จึงให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ (๑) คำยินยอมของเจ้าของที่ดินในบริเวณที่ถมทะเล (๒) การศึกษาด้านสมุทรศาสตร์ อุทกศาสตร์ และอุทุนิยมวิทยา (๓) ขนาดความกว้างความยาวของพื้นที่ที่จะถมตามโครงการทั้งหมด (๔) ผลเสียหายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสน้ำ การเปลี่ยนแปลงขอบชายฝั่งและบริเวณข้างเคียงหลังจากที่มีการถมทะเลตามโครงการดังกล่าว (๕) มาตรการการป้องกันและแก้ไขผลเสียหายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสน้ำการเปลี่ยนแปลงขอบชายฝั่งและบริเวณข้างเคียงหลังจากที่มีการถมทะเลตามโครงการดังกล่าว ต่อมาคณะกรรมการนโยบายสิ่งล่วงล้ำลำน้ำได้ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๐ มีมติเห็นชอบให้กรมเจ้าท่าอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำเพื่อถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๐ คณะกรรมการผังเมืองมีมติในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๔๐ วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๐ ให้ถอนร่างพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะบริเวณเมืองใหม่มาบตาพุดจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในปี ๒๕๔๐ ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) ได้สรุปสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมไทยในช่วง ๓ ทศวรรษที่ผ่านมาว่า สังคมไทยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ได้เกิดสภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงซึ่งมากับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ และได้ส่งผลให้ภาวะการเจ็บป่วยของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปสู่โรคสมัยใหม่ เช่น โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง รวมทั้งการบาดเจ็บล้มตายจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุภัยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและรายได้ที่สูงขึ้น การพัฒนาที่ไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนและการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมองข้ามการพัฒนาคุณค่าของความเป็นคน ละเลยภูมิปัญญา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย

จะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาการพัฒนาที่ขาดความสมดุล คือ เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน และเพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาที่พึงปรารถนาในระยะยาว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ มั่นคงและสมดุล การเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและได้รับผลจากการพัฒนาที่เป็นธรรม การใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน และการปรับระบบบริหารจัดการเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศมากขึ้น เป็นต้น

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๐ เจ้าของที่ดินที่อยู่ใกล้เคียงโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ ยื่นหนังสือร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ว่า การถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ เป็นการถมทะเลบังหน้าที่ดินทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม และเป็นเหตุให้ชายฝั่งทะเลบริเวณหาดทรายทองและหาดแสงจันทร์ถูกกัดเซาะเสียหาย ขอให้สั่งหยุดการถมทะเลไว้ก่อน สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ ๖ สาขาระยอง มีหนังสือที่ คค ๐๕๑๗.๒/๔๒๔ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ มอบหมายให้เจ้าหน้าที่แจ้งความร้องทุกข์ต่อผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรตำบลห้วยโป่ง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ว่า ดำเนินการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ โดยไม่ได้รับอนุญาต ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ เดินทางไปตรวจสภาพชายหาดในเขตอำเภอเมืองระยอง เนื่องจากมีราษฎรร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนจากแนวชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะ และเห็นว่าจากสภาพข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ จึงสั่งการให้เรียกประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะของน้ำทะเล โดยจัดให้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ สรุปผลการประชุมว่าการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุดระยะที่ ๑ ที่ผ่านมา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อบริเวณพื้นที่ข้างเคียงมาก

โดยเฉพาะการพังทลายของชายฝั่งทะเลที่เป็นหาดทราย และการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ไปก่อนได้รับอนุญาต เนื่องจากเป็นการถมทะเลไกลออกไปจากชายฝั่งมากขึ้นจึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบเพิ่มขึ้น

ในปี ๒๕๔๑ ได้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นนิคมอุตสาหกรรมที่ดำเนินงานโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ทำให้ประชาชนจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านฉางและชุมชนที่อยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้รับความเดือดร้อน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีมติ เรื่อง แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๑ ให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในกรณีต่าง ๆ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีหนังสือ ที่ วว ๐๘๐๒/๑๓๐๔๐ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๑ แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (๑) ให้ปลูกต้นไม้ยืนต้นบนคันดินโดยกำหนดความสูงเมื่อเริ่มปลูกประมาณ ๒ เมตร ใช้พันธุ์ไม้ที่มีลักษณะมีใบหนาทึบ เจริญเติบโตเร็ว ไม่ผลัดใบ ทนความร้อนได้ดี ความสูงเมื่อโตเต็มที่ ประมาณ ๑๕ เมตรขึ้นไป ปลูกเป็นแนวหนาที่กว้าง ๒๐ เมตร ภายในพื้นที่ของโรงงานเอง โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ เป็นผู้รับผิดชอบ (๒) ให้กันพื้นที่ระหว่างแนวเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดกับชุมชนโดยรอบเป็นพื้นที่สีเขียว (Green Area) โดยให้ดำเนินการปลูกต้นไม้เป็นแนวกันชน (Buffer Zone) รอบนิคมอุตสาหกรรม (๓) ให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาดำเนินการย้ายโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ให้การสนับสนุน สำหรับค่าใช้จ่ายในการย้ายโรงเรียนให้ยึดหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

ในปี ๒๕๔๑ เริ่มดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๓๔ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๒ (พ.ศ. ๒๕๓๔) (ปรับปรุงครั้งที่ ๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งตามร่างกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง (ปรับปรุงครั้งที่ ๒) ที่นำเสนอในการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

มีการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๒ (พ.ศ. ๒๕๓๔) กำหนดไว้เดิมหลายบริเวณ โดยมีการเพิ่มพื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) หลายบริเวณ ได้แก่ พื้นที่บริเวณด้านทิศตะวันตกของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๙๒ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙๑ โดยเฉพาะนิคมอุตสาหกรรมเอเชียซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับชุมชนบ้านฉางอยู่ห่างจากเขตเทศบาลตำบลบ้านฉาง ประมาณ ๕๐๐ เมตร ในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ตัวแทนประชาชนอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จึงเข้าไปชี้แจงข้อมูลและปัญหาของประชาชนเกี่ยวกับร่างผังเมืองรวมฉบับดังกล่าวต่ออธิบดีกรมการผังเมืองและคณะกรรมการผังเมือง ต่อมาคณะกรรมการผังเมืองมีมติเห็นชอบตามสรุปความเห็นของคณะกรรมการผังเมืองในคราวพิจารณาคำร้องขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง บริษัท เอเชีย อินดัสเทรียล พาร์ค (มาบตาพุด) จำกัด และบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นขอเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) เป็นประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) โดยคณะกรรมการผังเมืองมีมติเห็นชอบให้เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมตามคำร้องแต่ห้ามสร้างโรงงานประเภทที่จะเกิดมลพิษสูง โดยให้กรมการผังเมืองประสานงานกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมและกรมควบคุมมลพิษ เพื่อระบุประเภทอุตสาหกรรมให้ชัดเจน กำหนดระยะถอยร่นในพื้นที่อุตสาหกรรมตามข้อกำหนดผังเมืองรวม ต่อมา นายพิศิษฐ์ เจียมอนุกุลกิจ กับพวก ได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ แจ้งว่า ตามที่คณะกรรมการผังเมืองมีข้อสรุปกำหนดเขตอุตสาหกรรมในเขตอำเภอบ้านฉางตามที่นายทุนซื้อที่ดินไว้ และชาวบ้านฉางได้คัดค้านมาโดยตลอดนั้น ชาวบ้านฉางได้ประชุมหารือกันแล้ว ได้ข้อสรุปว่า ชาวบ้านฉางไม่ขัดข้องสำหรับการก่อสร้างโรงงานที่จะสร้างเพื่อความเจริญแต่จะต้องเป็นโรงงานที่ปลอดมลพิษ การกำหนดพื้นที่เป็นพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมหนักชาวบ้านฉางไม่เห็นด้วย จึงขอให้กำหนดเป็นพื้นที่สำหรับโรงงานที่ไม่มีมลพิษตามรายการที่ชาวบ้านฉางเสนอมาให้พิจารณา จังหวัดระยองได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ รย ๐๐๒๖/๒๔๖๒๑ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ แจ้งกรมการผังเมืองเพื่อดำเนินการตามความประสงค์ของชาวบ้านฉาง ดังนี้ (๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ (๒) การกำหนดประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามบัญชีแนบท้ายหนังสือของประชาชนชาวบ้านฉาง ต่อมาในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์

๒๕๔๒ กรมการผังเมืองได้จัดประชุมหารือ เรื่อง แนวทางการร่างข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้าของผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง (ปรับปรุงครั้งที่ ๒) โดยมีหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ และกรมการผังเมือง สรุปผลในทางปฏิบัติเกี่ยวกับ “อุตสาหกรรมที่มีมลพิษ” ซึ่งคณะกรรมการผังเมืองมีมติให้เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) เป็นประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) คือ การกำหนดประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องผ่านการพิจารณาของสภาตำบล

ในปี ๒๕๔๒ นายพิศิษฐ์ เจียมอนุกุลกิจ กับพวก มีหนังสือลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๒ แจ้งจังหวัดระยองว่า การร่วมประชุมหารือระหว่างตัวแทนชาวบ้านฉางกับผู้แทนเจ้าของโครงการ บริษัท เอเชีย อินดัสเทรียล พาร์ค (มาบตาพุด) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒ มีความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการกำหนดประเภทอุตสาหกรรมและข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณดังกล่าวควรมีการปรับปรุงรายละเอียดให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของหนังสือคัดค้านของตัวแทนประชาชนชาวบ้านฉาง โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้ (๑) ให้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านฉางเป็นสีพิเศษ เช่น สีม่วงอ่อน (๒) การกำหนดประเภทของอุตสาหกรรมให้เพิ่มเติมประเภทโรงงานที่ห้ามตั้ง จำนวน ๘ รายการ (๓) ให้เพิ่มเติมประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ห้ามตั้งในข้อ ๓.๑๔ ได้แก่ โรงงานปิโตรเคมี โดยขอให้ห้ามเฉพาะโรงงานปิโตรเคมีขั้นต้น (UpStream) เท่านั้น ต่อมาจังหวัดระยองได้แจ้งผลดังกล่าวให้กรมการผังเมืองพิจารณาตามหนังสือจังหวัดระยอง ที่ รย ๐๐๒๖/๑๐๑๙๕ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ซึ่งกรมการผังเมืองได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๘.๑/๒๒๙๙ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ แจ้งผลการประชุมร่วมระหว่างกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ และกรมการผังเมือง เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๒ ที่ประชุมไม่ขัดข้องต่อข้อห้ามเพิ่มเติมตามที่ผู้แทนประชาชนของบ้านฉางแจ้งมาจำนวน ๘ รายการ สำหรับความเห็นซึ่งเสนอแนะข้อห้ามเฉพาะโรงงานปิโตรเคมีขั้นต้น (UpStream) นั้น ในร่างข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อ ๘.๒ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนแล้วส่วนความเห็นของจังหวัดระยองเห็นควรให้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่หมู่ที่ ๒

ตำบลบ้านฉาง เป็นสีพิเศษ เช่น สีม่วงอ่อนนั้น กรมการผังเมืองมีนโยบายให้กำหนดเป็นพื้นที่ประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) ตามเดิม

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีหนังสือที่ นร ๐๖๐๕/ร.๖๕๙๒ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๒ แจ้งเจ้าของที่ดินกับพวกที่มีหนังสือร้องเรียนลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๐ ที่กล่าวมาข้างต้นว่า นายกรัฐมนตรีได้สั่งการตามคำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ที่ ๑๐๘/๒๕๔๒ และข้อสังเกตของเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้หยุดการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้มีการอนุญาตทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำให้ถูกต้องตามที่กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ และให้กรมเจ้าท่าและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ร่วมกันรับผิดชอบในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อประชาชน และแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในขณะนี้และในอนาคตอันเกิดจากการถมทะเลที่กระทำไปก่อนได้รับอนุญาตด้วย

ในปี ๒๕๔๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ทำสัญญาว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาตามสัญญาว่าจ้างเลขที่ กพด. ๒๐/๒๕๔๓ เพื่อติดตามตรวจสอบลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชายฝั่งบริเวณท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นการดำเนินการติดตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งอย่างต่อเนื่องประจำปีเป็นปีที่ ๓ ในจำนวน ๕ ปี หลังจากการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ เสร็จสิ้นลงใน ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ปรากฏตามรายงานฉบับสุดท้ายโครงการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๔๔ บทที่ ๓ การติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของลักษณะชายฝั่งว่า เมื่อมีการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๑ แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โครงการก่อสร้างท่าเรือได้ปิดกั้นมวลทรายที่มีการเคลื่อนตัวไปทางทิศตะวันออกตามชายฝั่งเป็นผลให้ชายฝั่งเกิดการทับถมของมวลทรายในบริเวณทางฝั่งตะวันตกของท่าเรือและเกิดการกัดเซาะทางชายฝั่งทางด้านทิศตะวันออกของทางเรือ (บริเวณบ้านหาดทรายทอง) มากขึ้น และเมื่อมีการขยายท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ แล้วเสร็จลงในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ การกัดเซาะทางชายฝั่งทางด้านทิศตะวันออกของ

ทางเรือ (บริเวณบ้านหาดทรายทอง) ได้ขยายระยะการกัดเซาะออกไปทางทิศตะวันออก จนถึงบริเวณหาดแสงจันทร์

ในปี ๒๕๔๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ มีหนังสือ ที่ อก ๐๘๐๗.๒/๖๘๙ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ถึงสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แจ้งว่า ได้ลงนามในสัญญาร่วมดำเนินงานโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเซียกับบริษัท นิคมอุตสาหกรรมเอเซีย จำกัด เนื้อที่จำนวน ๒,๕๓๕ ไร่ แล้ว ในสัญญาร่วมดำเนินงานโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเซียมีข้อความในสัญญาข้อ ๑๖ ว่า หากรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการมิได้รับความเห็นชอบยินยอมให้บอกเลิกสัญญาได้ และในข้อ ๒๑ ว่า จะต้องปฏิบัติตามมาตรการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเซียโดยเคร่งครัด จึงขอให้แจ้งผลการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ทราบ ต่อมา คณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยประชุมครั้งที่ ๑๔/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ มีมติอนุมัติให้ทำการจัดสรรที่ดินนิคมอุตสาหกรรมเอเซีย ส่วนที่ ๑ ได้ตามแผนผังโครงการและวิธีการจัดสรรที่ดินที่เสนอ โดยในการประชุมครั้งนี้มีรายงาน ต่อที่ประชุมว่าคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงสภาพ ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป นิคมอุตสาหกรรมเอเซียในท้องที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งเมื่อ มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวแล้วที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตโครงการเนื้อที่ ประมาณ ๕๐ - ๓ - ๗๒.๖ ไร่ จะตกเป็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ซึ่งจะได้โอนกรรมสิทธิ์ ในที่ดินดังกล่าวให้แก่โครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเซีย เพื่อนำไปแบ่งแปลงที่ดินตามแผนผัง โครงการจัดสรรต่อไป และเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ได้นำเงิน ค่าที่ดินที่เปลี่ยนแปลงสภาพ จำนวน ๑๙,๔๔๑,๑๒๕ บาท ตามราคาที่กระทรวงมหาดไทย กำหนดซึ่งเป็นเงินของบริษัทนิคมอุตสาหกรรมเอเซียจำกัด ไปชำระให้แก่กระทรวงการคลัง

ในปี ๒๕๔๕ อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ได้ออก ใบอนุญาตเลขที่ ๓๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๕ อนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ปลุกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำด้วยการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรม มาบตาพุด ระยะที่ ๒

ในปี ๒๕๔๖ ประกาศกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๔๑ ก วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๖ เพื่อใช้บังคับต่อจากกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๓๔ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๒ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม คลังสินค้า การท่าเรือหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่าเรือ สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของแปลงที่ดินที่ยื่นขออนุญาต วรรคสาม กำหนดว่า ที่ดินประเภทนี้ ในบริเวณหมายเลข ๔.๕ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้ (๘) การประกอบกิจการเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ สารเคมี หรือวัตถุเคมี ซึ่งมีใช้ปุ๋ย ดังต่อไปนี้ (๘.๑) การประกอบกิจการอุตสาหกรรมคลอ – แอลคาไลน์ (Chlor-alkaline Industry) ที่ใช้โซเดียมคลอไรด์ (NaCl) เป็นวัตถุดิบในการผลิตโซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) กรดไฮโดรคลอริก (HCL) คลอรีน (Cl_2) โซเดียมไฮโปคลอไรด์ (NaOCL) และปูนคลอรีน (Bleaching Powder) (๘.๒) การประกอบกิจการอุตสาหกรรมเปโตรเคมีที่ใช้วัตถุดิบซึ่งได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมหรือการแยกก๊าซธรรมชาติ

ในปี ๒๕๔๗ ปรากฏตามเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการผังเมือง ของสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดระยอง ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เรื่อง การขอแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) ของกฎกระทรวงผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ (กรณีบริษัทนิคมอุตสาหกรรมเอเซีย จำกัด) สรุปว่า กฎกระทรวงผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ มีอายุการบังคับใช้ ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และขณะนี้ยังคงมีผลการบังคับใช้อยู่ บริษัท นิคมอุตสาหกรรมเอเซีย จำกัด ได้มีหนังสือที่ AIE/๐๔๑/๔๗ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗ แจ้งจังหวัดระยองขอปรับปรุง

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยแสดงเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้ (๑) บริษัท นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย จำกัด เป็นเจ้าของที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งโครงการนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง และเป็นโครงการที่ทางบริษัทฯ ได้ดำเนินงานร่วมกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ โดยบริษัทฯ เป็นผู้ปรับปรุงและพัฒนาที่ดิน ภายใต้การบริหารดูแลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ และปัจจุบันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ได้ประกาศให้ที่ดินของบริษัทฯ เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย ตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ (๒) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ได้ประกาศให้เขตนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้าในลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก และนิคมอุตสาหกรรมผาแดง ซึ่งได้จัดพื้นที่ไว้รองรับกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการผลิตของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันในทุกขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การนำก๊าซธรรมชาติที่สูบขึ้นมาจากอ่าวไทยไปแยกที่โรงแยกก๊าซ แล้วส่งต่อไปยังกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น เช่น โรงงานปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด (มหาชน) แล้วส่งต่อไปยังกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลางและขั้นปลาย ซึ่งอยู่ในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก และนิคมอุตสาหกรรมผาแดง ซึ่งการที่โรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีอยู่ร่วมกัน (Cluster) จะทำให้ลดต้นทุนในการผลิตอันจะก่อให้เกิดการแข่งขันกับตลาดโลก และสะดวกในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (๓) ปัจจุบันมีนักลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ ได้แสดงความประสงค์จะมาลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย โดยดำเนินโครงการแบบครบวงจรของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เริ่มตั้งแต่โรงแยกก๊าซ โรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นปลาย แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ตามข้อกำหนดของกฎกระทรวงผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินในการประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคัลที่ใช้วัตถุดิบซึ่งได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเคมีหรือการแยก ก๊าซธรรมชาติทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินของนิคมอุตสาหกรรมเอเชียแตกต่างจากพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรม

อื่น ๆ อันเป็นการตัดวงจรการผลิตอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นที่จะเกิดขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมเอเซีย ทั้งที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นสามารถกำกับดูแลมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และการจัดตั้งโรงงานที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามกฎหมายเพื่อใช้เป็นมาตรการกำกับดูแลในเรื่องสิ่งแวดล้อม

ในปี ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๘ มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพิจารณาความเป็นไปได้ในการประกาศเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เนื่องจากมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณโดยรอบ และให้นำเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาต่อไป และได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๘ (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ ให้ศึกษาความเป็นไปได้ของการประกาศเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ภายใน ๖๐ วัน โดยให้เชิญสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานกลุ่มปิโตรเคมี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม และปรากฏตามรายงานการประชุม เรื่อง การกำหนดเขตควบคุมมลพิษพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมว่า หากจำเป็นต้องประกาศเขตควบคุมมลพิษควรจัดทำประชาสัมพันธ์ เชิงบวก เพื่อให้ผู้ประกอบการที่จะมาลงทุนในพื้นที่ได้ทราบถึงผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ในแง่ของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งในอนาคตอาจมีการนำปัญหาสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศได้ และนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการดำเนินงานกำหนดพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเขตควบคุมมลพิษว่า สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยในพื้นที่ เมื่อพิจารณาตามค่าดัชนีคุณภาพน้ำที่ประเมินไว้ในปี ๒๕๔๗ – ปี ๒๕๔๘ แนวโน้มของคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งในบริเวณนี้มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง ปัญหามลพิษ

ทางอากาศในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด ส่วนใหญ่มีสาเหตุสำคัญเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีกระบวนการผลิตโดยใช้เชื้อเพลิงเผาไหม้และปัญหากลิ่นที่เกิดจากผลิตภัณฑ์หรือสารเคมีที่ใช้ภายในโรงงาน ปัญหามูลฝอยและของเสียอันตราย พื้นที่ฝังกลบมูลฝอยไม่เพียงพอกับปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทำให้เกิดการลักลอบทิ้งมูลฝอยในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ โครงการต่าง ๆ ที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมไม่ได้ส่งของเสียอันตรายให้เจ้าหน้าที่กำจัดทั้งหมด เนื่องจากปัจจุบันมีโรงงานกำจัดของเสียหลายแห่ง หากไม่มีการควบคุมอาจมีปัญหาดกค้าง หรือปนเปื้อนในพื้นที่ออกสู่อากาศได้ หรืออาจมีการลักลอบนำขยะไปทิ้งตามบ่อดินต่าง ๆ

ในปี ๒๕๔๘ ประกาศกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๒๒ ตอนที่ ๑๑๖ ก วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ เพื่อแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ ในข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๑๐ ของกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “ข้อ ๑๐ ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม คลังสินค้า การท่าเรือหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่าเรือ สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ”

ในปี ๒๕๔๙ มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกาศเขตควบคุมมลพิษตามมติที่ประชุมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ ซึ่งปรากฏตามรายงานการประชุม การดำเนินงานประกาศเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๙ ณ ห้องประชุม ๒๐๒ ชั้น ๒ กรมควบคุมมลพิษว่า กรมควบคุมมลพิษได้ศึกษาปัญหามลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง สถานการณ์มลพิษคาดว่าจะมีแนวโน้มในระดับรุนแรงและอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้ (๑) แนวโน้มของคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งบริเวณพื้นที่มาบตาพุดอยู่ในเกณฑ์ที่เสื่อมโทรมลง เนื่องจากน้ำทิ้งจากโรงงาน

อุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม แม้ว่าภายในนิคมฯ จะมีระบบบำบัดน้ำเสียแล้วก็ตาม แต่หากพิจารณาปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในปริมาณที่มาก รวมทั้งน้ำเสียจากชุมชนบางส่วนแล้ว ย่อมจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง และจากผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำโดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ปริมาณตะกอนแขวนลอยของน้ำทิ้ง ณ จุดปล่อยน้ำทิ้งบางจุด ปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มและฟิคอลโคลิฟอร์ม โลหะหนัก ฟอสเฟต และแอมโมเนียที่ปนเปื้อนบริเวณชายฝั่งทะเล มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีค่าเกินมาตรฐานในบางจุดที่ทำการตรวจวัด (ฝั่งตะวันตกจากบ้านหนองแพไปถึงฝั่งตะวันออกบริเวณหาดทรายแก้ว) (๒) ปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองมาบตาพุด และในนิคมอุตสาหกรรมใกล้เคียงในปี ๒๕๔๘ จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๗.๒๔ ตัน/วัน โดยมีพื้นที่กำจัดมูลฝอย จำนวน ๓๓ ไร่ ซึ่งสามารถรองรับปริมาณมูลฝอยในเขตเทศบาลได้จำนวน ๖๐ ตัน/วัน และที่องค์การบริหารส่วนตำบลเนินพระทับมาและเชิงเนิน สามารถรองรับปริมาณมูลฝอยได้อีกประมาณ ๑๐ ตัน/วัน ซึ่งปัจจุบันใช้พื้นที่ในการกำจัดมูลฝอยไปแล้ว ๑๓.๗ ไร่ และคาดว่าจะเหลือพื้นที่รองรับมูลฝอยได้อีกประมาณ ๑ ปี สำหรับการจัดการปริมาณของเสียอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมและนอกพื้นที่นิคมฯ ซึ่งได้ขออนุญาตนำออกนอกโรงงานในปี ๒๕๔๘ รวมทั้งสิ้น ประมาณ ๕๒๒.๓๔ ตัน/วัน หรือ ๑๙๐,๕๖๔ ตัน/ปี ซึ่งบริษัทบริหารและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำกัด (มหาชน) หรือ เจนโก้ ปัจจุบันสามารถรองรับและกำจัดของเสียอันตรายได้ ๔๘๐,๐๐๐ ตัน/ปี (ด้วยวิธีการเผา/ฝังกลบ/ปรับเสถียร/ผลิตเชื้อเพลิง) และสามารถรองรับของเสียอันตรายได้ทั้งหมด ประมาณ ๘๕๐,๐๐๐ ตัน โดยคาดว่าจะสามารถรองรับของเสียอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลมาบตาพุดได้อีกประมาณ ๔ – ๕ ปี อย่างไรก็ตาม ของเสียอันตรายจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงไม่ได้ส่งกำจัดที่เจนโก้ที่เดียวเท่านั้น แต่ยังส่งไปกำจัดในที่อื่น ๆ ด้วย (๓) การดำเนินการเก็บตัวอย่างอากาศบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเพื่อตรวจวัดปริมาณสารอินทรีย์ระเหย (VOCs) โดยกรมควบคุมมลพิษ ให้ผลการตรวจวัดสอดคล้องกับผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศจากรายงานของกรีนพีซ ประเทศไทย ที่ได้ตรวจวัดในเดือนตุลาคม ๒๕๔๘ กล่าวคือ ตรวจพบสารอินทรีย์ระเหยมากกว่า ๔๐ ชนิด ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็ง ๒๑ ชนิด และมีค่าเกินระดับการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในบรรยากาศของ US-EPA (EPA Region

๖ Screening Level) จำนวน ๒๐ ชนิด โดยสูงกว่าระดับการเฝ้าระวังฯ ตั้งแต่ ๑.๓ – ๖๙๓ เท่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าค่าความเข้มข้นเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงของสารอินทรีย์ระเหยโดยเฉพาะกลุ่ม Benzene Toluene Ethylbenzene และ Xylene ในพื้นที่มาบตาพุด และพื้นที่กรุงเทพมหานครมีค่าไม่ต่างกันมากนัก โดยในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีแหล่งกำเนิดจากยานพาหนะ แต่ในพื้นที่มาบตาพุดมีแหล่งกำเนิดจากอุตสาหกรรม และยังพบสารอินทรีย์ระเหยซึ่งเป็นสารก่อมะเร็ง เช่น Vinyl Chloride, Trichloroethylene และ Isoprene ที่มีค่าสูงเกินระดับการเฝ้าระวังฯ มาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยในบรรยากาศในพื้นที่มาบตาพุดมีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ และจากสถิติจำนวนผู้ป่วย และการเกิดอุบัติเหตุของโรคมะเร็งในพื้นที่ โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับทางเดินหายใจ และโรคมะเร็ง พบในอัตราที่สูง แม้ว่าจะไม่มีข้อมูลของสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดโรคก็ตามก็น่าจะนำมาพิจารณาถึงความเกี่ยวพันได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ผลการศึกษาศักยภาพการรองรับมลพิษทางอากาศ บริเวณพื้นที่มาบตาพุดด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ พบว่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และไนโตรเจนไดออกไซด์มีแนวโน้มเกินค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศในบางบริเวณ ในขณะที่ผลการตรวจวัดจริงระดับความเข้มข้นของก๊าซทั้ง ๒ ชนิดยังคงอยู่ในระดับมาตรฐาน ทำให้การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่มาบตาพุดขาดความชัดเจนสำหรับข้อมูลสถิติสาเหตุของการป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุด ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๔๘ จากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดระยอง พบว่า โรคระบบทางเดินหายใจในพื้นที่มาบตาพุดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๘ ในขณะที่จังหวัดระยองมีการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖ โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนังในพื้นที่มาบตาพุดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๗ ในขณะที่ตัวเลขของจังหวัดระยองเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘ และโรคจากการประกอบอาชีพในพื้นที่มาบตาพุด เพิ่มขึ้น ๔ เท่า ในขณะที่จังหวัดระยองเพิ่มขึ้น ๑.๓ เท่า

ในปี ๒๕๔๙ มีการแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ อีกครั้งโดยกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๙ ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๒๓ ตอนที่ ๗๘ ก วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ โดยอ้างเหตุผลในการแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับนี้ว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในเขตผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง ตามกฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่ดินในที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า บริเวณหมายเลข ๔.๕ ให้ประกอบกิจการบางประเภทได้เหมาะสมยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้ โดยให้ยกเลิกความใน (๘) ของวรรคสามของข้อ ๑๐ กำหนด แห่งกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัด ระยอง พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ (๘) การประกอบกิจการเกี่ยวกับ เคมีภัณฑ์ สารเคมี หรือวัตถุเคมี ซึ่งมีใช้ปุ๋ย ได้แก่ การประกอบกิจการอุตสาหกรรม คลอ-แอลคาไลน์ (Chlor-alkaline Industry) ที่ใช้โซเดียมคลอไรด์ (NaCl) เป็นวัตถุดิบ ในการผลิตโซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) กรดไฮโดรคลอริก (HCL) คลอรีน(Cl_2) โซเดียมไฮโปคลอไรด์ (NaOCl) และปูนคลอรีน (Bleaching Powder)”

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมาบตาพุดและใกล้เคียงได้ยื่น คำฟ้องลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ต่อศาลปกครองระยองเป็นคดีหมายเลขดำที่ ๑๙๒/๒๕๕๐ โดยมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการประกาศเขตควบคุมมลพิษ

ในปี ๒๕๕๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มีสาระสำคัญว่า ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน อย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำ มิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ ประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและ ผู้มีส่วนได้เสียก่อน ดังนั้น เพื่ออนุวัติให้การขออนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงเห็นสมควรให้ประกาศไว้ ดังนี้ (๑) ให้โรงงานตามบัญชีท้ายประกาศของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ออกตามความ ในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง (๒) ก่อนพิจารณาคำขออนุญาตของโรงงานตามข้อ ๑ ต้องจัดให้มีการศึกษาผลกระทบต่อ คุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนและจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน โดยวิธีการให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทาง ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๖ และ ๕๑ ของพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (๓) ในการพิจารณาคำขอ อนุญาตโรงงานตามข้อ ๑ ให้ผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พิจารณา เฉพาะโรงงานที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการตามมาตรา ๔๙ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วเท่านั้น

ในปี ๒๕๕๒ ศาลปกครองระยองมีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๓๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ สั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ออกประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒) เรื่อง ให้ท้องที่ในตำบลมาตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ และตำบล ทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล ตำบลมาตาพุด อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ทั้งตำบล และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล รวมทั้งพื้นที่ภายในแนวเขตเป็นเขตควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ โดยมี วัตถุประสงค์ของการออกประกาศดังกล่าวว่า เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ออกประกาศกระทรวง อุตสาหกรรม เรื่อง ยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โรงงานที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและ ประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรมดังกล่าว ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ

บางประการ จึงให้ยกเลิกประกาศฉบับดังกล่าว ต่อมา วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ ซึ่งตามบัญชีท้ายประกาศ เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพดังกล่าว กำหนดกิจกรรมหรือโครงการ ไว้ ๘ ประเภท ดังนี้ ลำดับที่ (๑) การทำเหมืองใต้ดินเฉพาะด้วยวิธีออกแบบให้โครงสร้างยุบตัว ภายหลังการทำเหมือง โดยไม่มีค้ำยันและไม่มีการใส่ค้ำยันวัสดุทดแทนเพื่อป้องกันการยุบตัวทุกขนาด ลำดับที่ (๒) เหมืองแร่ตะกั่ว และสังกะสี ทุกขนาด ลำดับที่ (๓) การถลุงแร่ (๓.๑) การถลุงแร่ด้วยสารละลายเคมีในชั้นดิน (In-Situ Leaching) ทุกขนาด (๓.๒) อุตสาหกรรมการผลิตเหล็กขั้นต้น กรณีตั้งโรงงานกำลังการผลิตตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป กรณีขยายโรงงานเพิ่มกำลังการผลิตเกินกว่าร้อยละ ๓๕ สำหรับโรงงานเดิมที่มีกำลังการผลิตตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป หรือเพิ่มกำลังการผลิตรวมเป็นตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป ทั้งนี้การตั้งหรือขยายโรงงานในโครงการหรือกิจกรรมลำดับที่ ๕ ไม่ต้องดำเนินการตามประกาศนี้ในกรณีที่โครงการหรือกิจกรรมลำดับที่ ๕ นั้นได้ดำเนินการตามประกาศนี้รองรับไว้ก่อนแล้ว ลำดับที่ (๔) อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นหรือขั้นกลางที่มีการใช้หรือผลิตสารอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (๔.๑) สารที่ก่อให้เกิดมลสารทางอากาศที่เป็นอันตราย (Hazardous Air Pollutant) ได้แก่ (๑) Asbestos (๒) Benzene (๓) Benzidine (๔) Bis (chloromethyl) ether (๕) Beryllium and beryllium compounds (๖) ๑,๓-Butadiene (๗) Cadmium and cadmium compounds (๘) Chromium (VI) (๙) Ethylene Oxide (๑๐) Formaldehyde (๑๑) Nickel compounds (๑๒) Phosphorus-๓๒, as phosphate (๑๓) Radionuclides (including radon) (๑๔) Vinyl chloride (๔.๒) สารที่มีพิษรุนแรง (Highly Toxic) ได้แก่ (๑) สารที่มีค่า LD_{๕๐} น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕๐ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมของน้ำหนักตัวเมื่อทดสอบในหนูขาว (ทางปาก) ที่มีน้ำหนักตัวระหว่าง ๒๐๐ – ๓๐๐ กรัม (๒) สารที่มีค่า LD_{๕๐} น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมของน้ำหนักตัวเมื่อทดสอบในกระต่ายขาว (ทางผิวหนัง) ที่มีน้ำหนักตัวระหว่าง

๒ - ๓ กิโลกรัม โดยสัมผัสสารติดต่อกันเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง หรือน้อยกว่า แล้วมีการตายเกิดขึ้นภายใน ๒๔ ชั่วโมง (๓) สารที่มีค่า LC_{50} น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐ ส่วนในล้านส่วน โดยปริมาตรสำหรับก๊าซหรือไอหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒ มิลลิกรัมต่อลิตร สำหรับละอองฟุ้งหรือฝุ่น เมื่อทดสอบในหนูขาว (ทางการหายใจ) ที่มีน้ำหนักตัวระหว่าง ๒๐๐ - ๓๐๐ กรัม โดยสูดดมสารอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา ๑ ชั่วโมง หรือน้อยกว่า แล้วมีการตายเกิดขึ้นภายใน ๑ ชั่วโมง ทั้งนี้ค่า LD_{50} หมายถึง ปริมาณของสารที่ให้กับสัตว์ทดลองทั้งหมดเพียงครั้งเดียวแล้วทำให้สัตว์ทดลองตายลงร้อยละ ๕๐ ค่า LC_{50} หมายถึง ค่าความเข้มข้นของสารในอากาศ หรือในน้ำที่ทำให้สัตว์ทดลองตายลงร้อยละ ๕๐ กรณีตั้งโรงงานมีการใช้หรือผลิตสารตาม (๔.๑) หรือ (๔.๒) ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป กรณีขยายโรงงานเพิ่มการใช้หรือผลิตสารตาม (๔.๑) หรือ (๔.๒) รวมกันเกินกว่าร้อยละ ๓๕ สำหรับโรงงานเดิมที่มีการใช้หรือผลิตสารดังกล่าวตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป หรือเพิ่มการใช้สารตาม (๔.๑) หรือ (๔.๒) รวมเป็นตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป ทั้งนี้ การตั้งหรือขยายโรงงานในโครงการหรือกิจกรรมลำดับที่ ๕ ไม่ต้องดำเนินการตามประกาศนี้ในกรณีที่โครงการหรือกิจกรรมลำดับที่ ๕ นั้น ได้ดำเนินการตามประกาศนี้รองรับไว้ก่อนแล้ว ลำดับที่ ๕ นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งจัดตั้งเพื่อรองรับอุตสาหกรรมผลิตเหล็กขั้นต้นหรืออุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นหรือชั้นกลาง ขนาดเกินกว่าที่กำหนดไว้ในโครงการหรือกิจกรรมลำดับที่ ๓ หรือลำดับที่ ๔ แล้วแต่กรณี ทุกขนาด ลำดับที่ (๖) โรงงานฝังกลบของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม หรือเตาเผาที่จัดสร้างเพื่อกำจัดของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม ทุกขนาด ลำดับที่ (๗) โรงงานผลิตพลังงานไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ยกเว้นก๊าซธรรมชาติ ก๊าซธรรมชาติสังเคราะห์ มีกำลังผลิตไฟฟ้าตั้งแต่ ๑๐๐ เมกะวัตต์ขึ้นไป และลำดับที่ (๘) โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ทุกขนาด

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๕๐/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติราชการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ (๑) ศึกษาความคิดเห็นและ

ความต้องการของประชาชน ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้เสีย (๒) ประสานแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์กันทุกภาคส่วน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย สังคม เศรษฐกิจ และการลงทุน และ (๓) จัดทำข้อยุติเพื่อเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหากรณีพื้นที่ที่มามากที่สุดและพื้นที่ใกล้เคียง ในจังหวัดระยอง และการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง โดยกำหนดวิธีดำเนินการไว้ ดังนี้ (๑) การจัดทำข้อยุติเพื่อเสนอรัฐบาลดำเนินการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่เกี่ยวข้องกับ (๑.๑) การกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ (๑.๒) ศึกษาการจัดตั้งองค์การอิสระทั้งในส่วนของรูปแบบการดำเนินงาน โครงสร้างองค์กร บทบาท และอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นประกอบการดำเนินการ (๒) จัดทำข้อยุติเพื่อให้รัฐบาลสามารถดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับเขตควบคุมมลพิษ ในพื้นที่มามากที่สุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง (๓) จัดทำข้อยุติให้รัฐบาลแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าสำหรับโครงการ จำนวน ๗๖ โครงการ ที่ถูกระงับการดำเนินการ โดยให้ เป็นที่ยอมรับกันของทุกภาคส่วนและเพื่อให้ชุมชนและอุตสาหกรรมอยู่ร่วมกันได้ อย่างยั่งยืน ฯลฯ

วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ประกาศใช้บังคับประกาศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒

คณะกรรมการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีคำสั่ง ที่ ๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๓ ที่ ๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓ ที่ ๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และที่ ๑๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา และเติมเต็มทางเทคนิคเพื่อลดและขจัดมลพิษในมามากที่สุดและพื้นที่ใกล้เคียง มีอำนาจ

หน้าที่ (๑) ศึกษาและประเมินสถานการณ์มลพิษปัจจุบันและแนวโน้มในพื้นที่มาบตาพุด และพื้นที่ใกล้เคียง (๒) นำเสนอแนวทางและ/หรือเทคนิคในการแก้ปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ฯลฯ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ และผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดมีหนังสือลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ซึ่งแจ้งว่า โครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข ๗ ทั้งหมด ๗๖ โครงการ มีรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรมซึ่งคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) มีมติเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและได้รับใบอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะ ดังนี้ (๑) โครงการส่วนขยายโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกชนิดความหนาแน่นสูง (BPEX) ของบริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ สนพ. ๐๐๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๑ (๒) โครงการขยายส่วนผลิตเหล็กแผ่นปรับสภาพผิว ของบริษัท จี สตีล จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ (๓) โครงการโรงงานผลิตสารเอทานอลเอมีนของบริษัท ไทยเอทานอลเอมีน จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ช.หอ.๐๒/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ (๔) โครงการโรงงานผลิตอีพอกซีเรซิน (ส่วนขยาย) ของบริษัท อติตยา เบอร์ล่า เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตส่วนขยายครั้งที่ ๑ เลขที่ สนพ. ๑๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ (๕) โครงการโรงงานเหล็กโครงสร้างรูปพรรณและเชื่อมพืดเหล็กกล้ารีดร้อน ของบริษัท เหล็กสยามยามาโตะ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๓๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ (๖) โครงการโรงงานผลิตแผ่นเหล็กเคลือบผิวส่วนขยาย ของบริษัท สยามแผ่นเหล็กวิลาส จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตขอขยายครั้งที่ ๓ เลขที่ สนพ. ๐๗๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ (๗) โครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติ หน่วยที่ ๖ ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ (๘) โครงการขยายโรงงานผลิตเหล็กแผ่นไร้สนิมรีดเย็น ระยะที่ ๓ ของบริษัท ไทยน็อคซ์ สเตนเลส จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติ

เห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ (๙) โครงการขยายการผลิตเหล็กถลุงเหล็กเก็ยว และเหล็กเส้นกลม ของบริษัท ไทยคุณเวรลด์ไวด์กรุ๊ป จำกัด (ประเทศไทย) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ (๑๐) โครงการโรงงานผลิตเอทรีลีนออกไซด์และเอทรีลีนไกลคอล (ส่วนขยาย) ของบริษัท ทีโอซี ไกลคอล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ส.หอ.๐๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ (๑๑) โครงการโรงงานผลิตสารอะครีโลไนไตรล์และสารเมทิลเมตาอะครีเลต ของบริษัท พีทีที อซาฮีเคมีคอล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๐๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๑ และใบอนุญาตขอใช้พื้นที่เพิ่มเติม เลขที่ ๑๒๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ (๑๒) โครงการโรงงานผลิตบิสฟีนอลเอ ของบริษัท พีทีที ฟีนอล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๙๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ (๑๓) โครงการขยายกำลังการผลิตโพลีคาร์บอเนตของโรงงานที่ ๒ ของบริษัท ไทยโพลีคาร์บอเนต จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๐ (๑๔) โครงการผลิตเมทิลเมตา คีเลต โรงงานที่ ๒ ของบริษัท ไทย เอ็มเอ็มเอ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตขอขยายครั้งที่ ๓ เลขที่ สหพ. ๐๒๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ (๑๕) โครงการขยายกำลังการผลิตโพลีเอทิลีน ของบริษัท สยามโพลีเอทิลีน จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตขอขยายครั้งที่ ๒ เลขที่ สหพ. ๐๐๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๑ (๑๖) โครงการเชื้อเพลิงสะอาดและปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ ของบริษัท โรงกลั่นน้ำมันระยอง จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ และได้รับใบอนุญาตขอขยายครั้งที่ ๑ เลขที่ ๑๗๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๒ (๑๗) โครงการขยายกำลังการผลิตผงพลาสติกโพลีไวนิลคลอไรด์ สายการผลิตที่ ๘ และสายการผลิตที่ ๙ ของบริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๑ (๑๘) โครงการขยายกำลังการผลิตโวนิลคลอไรด์โมโนเมอร์ของโรงงานที่ ๑ และโรงงานที่ ๒ ของบริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐ (๑๙) โครงการโรงงานผลิตสารโพพิลีน ออกไซด์และสารโพพิลีนไกลคอล ของบริษัท เอ็มพีที เอชพีพีไอ

แผนผูกแฟคเจอร์ริง จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และได้รับ
 ใบอนุญาตเลขที่ ๓๑๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ (๒๐) โครงการขยายกำลัง
 การผลิตโพลีเอทิลีน ของบริษัท ปตท.เคมีคอล จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบ
 เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ สนพ. ๐๔๐/๒๕๕๒ ลงวันที่
 ๔ มีนาคม ๒๕๕๒ (๒๑) โครงการนิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก (มาบตาพุด)
 ส่วนขยาย ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยร่วมกับบริษัท อีสเทิร์น อินดัสเตรียล
 เอสเตท จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑ โครงการส่วนขยายฯ
 ได้รับการประกาศเขตขลงในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ (๒๒) โครงการ
 ปรับปรุงระบบหมุนเวียนก๊าซกลับคืนของโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกชนิดโพลีโพรพิลีน
 ของบริษัท เอ็ชเอ็มซี โพลีเมอร์ส จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน
 ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรม ฉบับต่ออายุครั้งที่ ๕
 เลขที่ ๐๖๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓ โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ
 โพลีโพรพิลีนหน่วยที่ ๑ และหน่วยที่ ๒ ซึ่งใช้ใบอนุญาตใบเดียวกัน (๒๓) การเปลี่ยนแปลง
 รายละเอียดโครงการโรงงานผลิตสารฟีนอล ของบริษัท พีทีที ฟีนอล จำกัด คชก. มีมติ
 เห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๒๙/๒๕๔๘ ลงวันที่
 ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๘ (๒๔) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการหน่วยผลิตอีพิคลอโร
 ไฮดรินนาร์่อง (ECH Pilot Plant) ของบริษัท อิติตยา เบอร์ล่า เคมีคัลส์ (ประเทศไทย)
 คชก. มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตขยายครั้งที่ ๒
 เลขที่ ส.หอ.๐๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ (๒๕) โครงการโรงงานผลิต
 สารอะคริโลไนไตรล์และสารเมทิลเมตะคริเลต(เปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการ)
 ของบริษัท พีทีที อາซาฮี เคมีคอล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๐
 และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๐๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๑ และใบอนุญาต
 ขอใช้พื้นที่เพิ่มเติม เลขที่ ๑๒๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ (๒๖) โครงการ
 โรงงานผลิตโพลีเอททีลีน ของบริษัท สยามโพลีเอททีลีน จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบ
 เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๒๐๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓ กันยายน
 ๒๕๕๑ (๒๗) โครงการขยายกำลังการผลิตบิสฟีนอลเอ ของบริษัท ไบเออร์ไทย
 จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาต

ขอขยาย ครั้งที่ ๑๔ เลขที่ สนพ.๑๑๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ (๒๘) โครงการ
 นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด (ส่วนขยาย) ของการนิคมอุตสาหกรรม
 แห่งประเทศไทย ร่วมกับ บริษัท เหมราช อีสเทิร์นซีบอร์ด อินดัสเตรียล จำกัด คชก.
 มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โครงการส่วนขยายได้รับการประกาศ
 เปลี่ยนแปลงเขตลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๙ (๒๙) โครงการ
 ส่วนขยายโรงงานคลอร์อัลคาไลและปรับปรุงการผลิตโรงงานไวนิล ของบริษัท วิณีไทย
 จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ (๓๐) โครงการ
 ขยายกำลังการผลิตโพลีเอทิลีน (การติดตั้งหน่วยผลิต Compound Production Unit)
 ของบริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม
 ๒๕๕๑ (๓๑) โครงการโรงงานผลิต บิสฟีนอลเอ ของบริษัท พีทีที ฟีนอล จำกัด คชก.
 มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๙๓/๒๕๕๑
 ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ (๓๒) โครงการโรงงานผลิตเหล็ก ถลุงหลอมเหลวและ
 โรงงานผลิตเหล็กแท่ง ของบริษัท AISCO RESOURCES PTE จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบ
 เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑ (๓๓) โครงการโรงผลิต NBR LATEX ของบริษัท
 กรุงเทพ ซินธิติกส์ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ ยกเลิก
 โครงการ (๓๔) โครงการเพิ่มกำลังการผลิตไนลอน ของบริษัท อูเบะ ไนลอน (ประเทศไทย)
 จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๑ (๓๕) โครงการเปลี่ยนแปลง
 รายละเอียดวิธีการจัดการ PTA และ CTA ของโครงการผลิต พีทีเอ สายการผลิตที่ ๓
 ของบริษัท สยามมิทซูย พีทีเอ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๑
 และได้รับใบอนุญาตเดิมเลขที่ ๑๐๒/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๑ อยู่ระหว่าง
 ตรวจสอบการไม่ต้องขออนุญาตใหม่ (๓๖) โครงการโรงงานผลิตเหล็กเส้น (ส่วนขยาย)
 ของบริษัท บี อาร์ พี สตีล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๑
 (๓๗) โครงการผลิตเชื้อเพลิงสะอาด ติดตั้งหน่วยควบคุมไอน้ำมันเชื้อเพลิงและเพิ่ม
 ประเภทผลิตภัณฑ์ ไบโอดีเซล ของบริษัท สตาร์ ปีโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด คชก. มีมติ
 เห็นชอบเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตส่วนขยาย ครั้งที่ ๒ เลขที่
 ๐๐๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๓ และได้รับใบอนุญาตส่วนขยาย ครั้งที่ ๓ เลขที่
 ๐๐๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๓ (๓๘) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโรงงาน

อะโรเมติกส์ (มหาชน) หน่วยที่ ๑ ระยะที่ ๓ ของบริษัท ปตท. อะโรเมติกส์และการกลั่น จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ (๓๙) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการติดตั้ง DME Removal Unit และ Hydrocarbon Scrubber ของบริษัท กรุงเทพ ซินธิติกส์ จำกัด Bangkok Synthetics Co.,Ltd. คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ และอยู่ระหว่างตรวจสอบการไม่ต้องขออนุญาตใหม่ โครงการเดิมได้รับใบอนุญาต เลขที่ ๓๒๙/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๗ (๔๐) โครงการขยายกำลังการผลิตฟอร์มัลดีไฮด์และยูเรียฟอร์มัลดีไฮด์ ของบริษัท วนชัยเคมีคอล อินดัสทรีส์ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ส.หอ.๐๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ (๔๑) โครงการติดตั้งระบบควบคุมไอน้ำมันเชื้อเพลิงและเพิ่มประเภทผลิตภัณฑ์ไบโอดีเซล ของบริษัท ปตท.อะโรเมติกส์และการกลั่น (มหาชน) จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตขอขยาย ครั้งที่ ๑ เลขที่ ๑๗๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๒ (๔๒) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการโรงงานผลิต สารโพรพิลีนออกไซด์ และสารโพรพิลีนไกลคอล ของบริษัท เอ็มทีพี เอชพีพีโอ แมนูแฟคเจอร์ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๒ และได้รับใบอนุญาตเดิมเลขที่ ๓๑๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ เป็นการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของโครงการที่ ๑๙ (๔๓) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการโรงงานผลิตโพลีเอททีลีน ของบริษัท สยามเลเทกซ์ สังกะระห์ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๒ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๒๕๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๑ (๔๔) การขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการโรงงานผลิตเม็ดพลาสติก โพลีเอททีลีน ชนิดความหนาแน่นสูง โดยการเพิ่มเติมหน่วยเตรียมคะตะลิสต์ C – 1 ของบริษัท ไทยโพลีเอททีลีน จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และได้รับใบอนุญาตขอขยาย ครั้งที่ ๒ เลขที่ สนพ. ๐๔๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒ (๔๕) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและระบบบำบัดมลพิษทางอากาศโรงงานผลิต Purified Terephthalic Acid (PTA) ของบริษัท อินโดรามา ปีโตรเคม จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ (๔๖) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงโรงผลิตสารโอเลฟินส์ สาขา ถนนไเอ – สี่ (ก่อสร้างเตาแครกกิ่งสำรอง) ของบริษัท

ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ (๔๗) โครงการโรงงานผลิตสารอะคริโลไนไตรล์และสารเมทิลเมตะคริเลต ของบริษัท พีทีที อາซาฮี เคมิคอล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๐๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๑ และใบอนุญาตขอใช้พื้นที่เพิ่มเติม เลขที่ ๑๒๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ (๔๘) โครงการโรงงานผลิตสารอะคริโลไนไตรล์และสารเมทิลเมตะคริเลต ของบริษัท พีทีที อาซาฮี เคมิคอล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒ และได้รับใบอนุญาตเลขที่ ๑๐๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๑ และได้รับใบอนุญาตขอใช้พื้นที่เพิ่มเติม เลขที่ ๑๒๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เป็นโครงการเดียวกับโครงการ ๔๗ (๔๘) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการส่วนขยายโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกชนิดความหนาแน่นสูง (BPEX) (จากการติดตั้งหน่วยผลิต Compound Production Unit สายการผลิตที่ ๒ ของบริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒ (๕๐) โครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติ หน่วยที่ ๖ (การเพิ่มประสิทธิภาพระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้งเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่) ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒ (๕๑) โครงการเพิ่มกำลังการผลิตโรงงานผลิต Polyethylene Terephthalate (PET) ของบริษัท ไทย เพ็ท เรซิน จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ (๕๒) โครงการขยายกำลังการผลิตโพลีคาร์บอเนต ของบริษัท ไบเออร์ไทย จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ (๕๓) โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโรงงานโอเลฟินส์ ของบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ (๕๔) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโรงงานผลิตคลอ – อัลคาลี และอีพิคลอโรไฮดรินภายใต้โครงการติดตั้ง Chlorine Vaporizer, Wet Scrubber ของ HCL Section และการปรับเปลี่ยนขนาดถังบรรจุคลอรีนเหลว ของบริษัท อิติตยา เบอร์ลา เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด (คลอ อัลคาลี ดีวีชัน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ (๕๕) โครงการผลิตเม็ดพลาสติกโพลีเอททีลีน โดยเพิ่มประเภทผลิตภัณฑ์โพลีโพรพิลีนและนำสารอินทรีย์ระเหยง่ายกลับมาใช้ใหม่ที่โรงงาน HDPE#๑ ของบริษัท ไทยโพลีเอททีลีน จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ (๕๖) โครงการนิคมอุตสาหกรรม อาร์ ไอ แอล (ส่วนขยาย) ของการนิคม

อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ร่วมกับ บริษัท อาร์ ไอ แอล ๑๙๙๖ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ โครงการส่วนขยายได้รับการประกาศเปลี่ยนแปลงเขตลงในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ (๕๗) โครงการเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่โครงการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น เหล็กแผ่นเคลือบโลหะ และเหล็กแผ่นเคลือบสังกะสีของบริษัท บูลสโคป สตีล (ประเทศไทย) จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ ไม่เข้าข่ายที่จะต้องขออนุญาตใหม่ (ซื้อที่ดินเพิ่ม) โครงการเดิมได้รับใบอนุญาต เลขที่ ๑๙๑/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๙ (๕๘) โครงการเพิ่มกำลังการผลิตโรงงานผลิตยางสังเคราะห์ ของบริษัท บี เอส ที อีลาสโตเมอร์ส จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ (๕๙) โครงการโรงงานผลิตก๊าซไฮโดรเจน ของบริษัท เอ็มทีพี เอชพี เจวี (ประเทศไทย) จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒ (๖๐) โครงการขยายกำลังการผลิตผงพลาสติกโพลีไวนิลคลอไรด์ สายการผลิตที่ ๕,๖ และ ๘ ของบริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด ยกลีกโครงการ ขออนุญาตฯ คิน (๖๑) โครงการเขตอุตสาหกรรม ไอพีพี ของบริษัท ไอ.พี.พี. (ไทยแลนด์) จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒ (๖๒) โครงการโรงงานผลิตเหล็กแผ่นเคลือบสังกะสี ของบริษัท เจเอพี สตีล กัลป์วาไนซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ (๖๓) เป็นโครงการเดียวกับโครงการลำดับที่ ๖๒ (๖๔) โครงการสวนอุตสาหกรรมปลวกแดง ของบริษัท สวนอุตสาหกรรมปลวกแดง จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ (๖๕) โครงการศูนย์บริการกำจัดของเสียอุตสาหกรรม ของบริษัท สยามเอ็นไวรอนเมนทอลเทคโนโลยี จำกัด คชก. ยังไม่ได้ให้ความเห็นชอบ (๖๖) โครงการขยายท่าเทียบเรือขนถ่ายสารปิโตรเคมีและคลังเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ ของบริษัท มาบตาพุด แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ (๖๗) โครงการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งและขนาดถังเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ ของบริษัท มาบตาพุด แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๑ อยู่ระหว่างตรวจสอบไม่เข้าข่ายที่ต้องขอรับใบอนุญาตใหม่ (๖๘) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการท่าเทียบเรือและคลังผลิตภัณฑ์ (การเพิ่มถังเก็บและอุปกรณ์ขนถ่าย LPG/Butene-๑) ของบริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน) คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๑ อยู่ระหว่างตรวจสอบ

การไม่เข้าข่ายที่ต้องขอรับใบอนุญาตใหม่ (๖๙) การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการขยาย
 ทำเทียบเรือขนถ่ายสารปิโตรเคมีและคลังเก็บวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ (การก่อสร้างถึงเก็บ
 วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม (ถัง โพรเพน/บิวเทน) ของบริษัท มาบตาพุด แทงค์
 เทอร์มินัล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ อยู่ระหว่างตรวจสอบ
 การไม่เข้าข่ายที่ต้องขอรับใบอนุญาตใหม่ (๗๐) โครงการขยายทำเทียบเรือขนถ่ายสาร
 ปิโตรเคมี (ทำเทียบเรือหมายเลข ๔) และคลังเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ ของบริษัท มาบตาพุด
 แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๑ (๗๑) โครงการ
 ติดตั้ง Loading Arm เพิ่มเติม ที่ทำเทียบเรือของโรงกลั่นน้ำมันสตาร์ ของบริษัท สตาร์
 ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒ และได้รับ
 ใบอนุญาตส่วนขยาย ครั้งที่ ๒ เลขที่ ๐๐๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓ (๗๒)
 โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม ของบริษัท โกลว์ เหมราช พลังงาน จำกัด คชก.
 มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ยกเลิกโครงการ (๗๓) โครงการท่อส่งก๊าซ
 ธรรมชาติไปยังบริษัท พีทีที ยูทิลิตี้ จำกัด บริษัท อะโรเมติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด
 (มหาชน) และบริษัท มาบตาพุด โอเลฟินส์ จำกัด ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
 คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ (๗๔) โครงการโรงไฟฟ้า
 เพื่ออุตสาหกรรมของบริษัท อมตะ สตรีม ซัพพลาย จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่
 ๓๑ มกราคม ๒๕๕๑ (๗๕) โครงการท่อส่งสารปิโตรเคมี ของบริษัท สไตรีนโมโนเมอร์
 จำกัด บริษัท สยามโพลี เอททิลีน จำกัด และบริษัท ระยองโอเลฟินส์ จำกัด คชก. มีมติ
 เห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ (๗๖) โครงการศูนย์สาธารณูปการกลาง แห่งที่ ๒
 ของบริษัท พีทีที ยูทิลิตี้ จำกัด คชก. มีมติเห็นชอบ ๖ มีนาคม ๒๕๕๑

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ นายกรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๔
 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานการให้ความเห็นขององค์การ
 อิสระในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง
 พ.ศ.๒๕๕๓ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศการจัดตั้งองค์การอิสระ
 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ โดยให้องค์การอิสระทำหน้าที่
 ให้ความเห็นชอบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง
 ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พ.ศ.... ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานด้านนิติบัญญัติพิจารณา แล้วเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบันทึกที่ นร ๐๑๐๕.๐๕/๔๖ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่องประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เสนอ นายกรัฐมนตรีว่า ได้จัดทำร่างประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีจำนวน ๑๘ ประเภท รวมทั้งข้อสังเกต ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งสืบเนื่องมาจากการจัดทำร่างประเภทโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งร่างดังกล่าวได้มาจากกระบวนการทำงาน ดังนี้ (๑) พิจารณาเกณฑ์ในการกำหนดประเภทและขนาดโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง (๒) อนุกรรมการฯ ศึกษารวบรวมข้อมูลทางเทคนิคที่เกี่ยวข้อง (๓) คณะอนุกรรมการฯ กลั่นกรองข้อมูลและส่งให้นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ (๔) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิครวม ๖ ครั้ง (๕) เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความเห็นทางวิชาการเพิ่มเติม และ (๖) จัดทำร่างรายการ “โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” โดยได้จัดประชุมคณะอนุกรรมการ จำนวน ๒๖ ครั้ง และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิคทั้งในกรุงเทพมหานครและทุกภาคของประเทศ จำนวน ๖ ครั้ง

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้าน

คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๓ จึงได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนด ประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๐๔ง ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยประกาศดังกล่าวให้มีผลใช้บังคับนับแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

คดีนี้มีประเด็นต้องวินิจฉัยรวม ๓ ประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ฟ้องคดี ทั้งสี่สืบสามเป็นผู้ที่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองหรือไม่ ประเด็นที่สอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งแปดมิได้ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร หรือไม่ และประเด็นที่สาม ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดกระทำการร่วมกันให้ความเห็นชอบ อนุมัติ อนุญาต ให้โครงการหรือ กิจกรรมทั้ง ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข ๗ โดยมีได้ดำเนินการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นการ กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามเป็นผู้ที่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครอง หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาให้ความเห็นชอบ อนุมัติหรืออนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพในพื้นที่จังหวัดระยอง เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดมิได้จัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามที่มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนด และในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ อนุมัติหรืออนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว ก็มีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและขอให้เพิกถอนโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว กรณีจึงเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน และโดยที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสมบัติของประชาชนทุกคนที่มอบให้รัฐเป็นผู้ดูแล เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของตน จนทำให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ ไม่สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ดีปราศจากอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตได้ เพราะในพื้นที่จังหวัดระยองมีปัญหามลพิษต่าง ๆ จากการประกอบกิจการโรงงานจำนวนมากเกินศักยภาพของพื้นที่ที่จะรองรับได้แล้ว อีกทั้งปัญหามลพิษด้านต่าง ๆ และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มิได้ส่งผลกระทบต่อเฉพาะประชาชนในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น แต่ปัญหาดังกล่าวเป็นการทำลายคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ตลอดจนอาจมีผลต่อเนื่องไปจนถึงประชาชนคนรุ่นหลังต่อไปด้วย แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดกลับอาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายพิจารณาให้ความเห็นชอบ อนุมัติหรืออนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยมีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็น

กฎหมายสูงสุดของประเทศโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม ตรวจสอบ แห่่งกำเนิดมลพิษที่เป็นต้นเหตุของปัญหาโลกร้อน และเหตุภาวะมลพิษต่าง ๆ ที่ก่อความเสียหายต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้จดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่และใช้ประโยชน์ได้อย่างสมดุลและยั่งยืน จึงเห็นว่า เป็นการฟ้องคดีเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและเป็นการดำเนินการภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อันถือได้ว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดซึ่งเป็นมูลเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ จึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ ต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

ส่วนผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ เป็นประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง และตำบลเนินพระ อำเภอเมืองระยอง ตำบลมาบข่า อำเภอนิคมพัฒนา และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ในรัศมี ๓๐ กิโลเมตร จากเขตอุตสาหกรรมหลักประกอบด้วย โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติ โรงงานปิโตรเคมี โรงงานไฟฟ้า และอื่น ๆ จึงถือว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงานของโครงการหรือกิจกรรมตามคำฟ้อง และเป็นบุคคลซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ จึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจ

หลีกเลี่ยงได้จากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดซึ่งเป็นมูลเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ จึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ ต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เช่นกัน

สำหรับข้อที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้โดยการอ้างสิทธิของชุมชนตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพราะมิใช่ผู้นำชุมชนและมิใช่ผู้ได้รับมอบอำนาจจากชุมชน นั้น เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง มีเจตนารมณ์บัญญัติรับรองสิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ กล่าวคือ บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายเพื่อให้ตนสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน รวมทั้งบุคคลยังมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ เมื่อปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดซึ่งเป็นมูลเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ มีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายต่อสิทธิในการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จึงเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ ในฐานะบุคคลที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ใช้สิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครอง จึงเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีในฐานะปัจเจกชนและบุคคลในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้จากการประกอบกิจการโรงงานของโครงการหรือกิจกรรมตามคำฟ้อง เพื่อปกป้องและคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมได้โดยมิจำต้องมีฐานะเป็นผู้นำชุมชน หรือเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจจากบุคคลในชุมชนแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามยังมีหน้าที่ในการรักษาประโยชน์สาธารณะตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา ๗๓ ว่า บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์ ปกป้องและสืบสาน

ศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีเจตนารมณ์ในการสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคมและการรักษาประโยชน์สาธารณะให้เกิดขึ้นกับชนชาวไทย เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะเพื่อพิทักษ์ ปกป้องและอนุรักษ์เรื่องต่าง ๆ ตามที่กล่าวมา เพื่อไม่ให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาธารณะ ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดหน้าที่ของชนชาวไทยดังกล่าว หมายรวมถึง การให้ผู้ที่มิใช่ประโยชน์เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวมีหน้าที่ต้องรักษาประโยชน์สาธารณะด้วยการนำคดีฟ้องต่อศาลปกครองในฐานะเป็นผู้เสียหายแทนชุมชนเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะด้วย ในคดีนี้ถือว่าผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามเป็นผู้เสียหายแทนชุมชนซึ่งอาจจะได้รับความเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่โดยผลของบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องมีการมอบอำนาจหรือมอบหมายจากชุมชนแต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดในกรณีนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นที่สอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดมิได้ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม วรรคสอง บัญญัติว่า การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน

รวมทั้งใต้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว และวรรคสาม บัญญัติว่า สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ประกอบกับมาตรา ๓๐๓ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติว่า ในวาระเริ่มแรกให้คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด (๑) กฎหมายที่เกี่ยวกับ... ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน... ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๖ และมาตรา ๑๔๒ บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๙ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย (๑) คณะรัฐมนตรี (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน (๓) ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ หรือ (๔) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามมาตรา ๑๖๓ ... จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่า การจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สามารถจำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ การจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายซึ่งมีลำดับชั้นเป็นพระราชบัญญัติ และการออกกฎโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ในกรณีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายซึ่งมีลำดับชั้นเป็นพระราชบัญญัติออกใช้บังคับ ให้คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อพิจารณาเท่านั้น ซึ่งในส่วนของการเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๖๗ ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา ๓๐๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ เป็นผู้ดำเนินการจัดทำหรือ

ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งในทางพิจารณาคดีได้ความว่า คณะรัฐมนตรีชุดแรกที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญนี้ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๕๐/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติราชการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีหน้าที่... (๒) ศึกษาการจัดตั้งองค์กรอิสระทั้งในส่วนจากรูปแบบการดำเนินงาน โครงสร้างองค์กร บทบาท และอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นประกอบการดำเนินการ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้เสนอร่างพระราชบัญญัติองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พ.ศ. .... ให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา และคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พ.ศ. .... โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาและส่งให้คณะกรรมการประสานงานด้านนิติบัญญัติพิจารณาเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ดังนี้ นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรียังดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายลำดับชั้นเป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา และอยู่ในระหว่างกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อตราพระราชบัญญัติออกมาใช้บังคับ ซึ่งต่อมา นายกรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานการให้ความเห็นขององค์การอิสระในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง พ.ศ.๒๕๕๓ ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศการจัดตั้งองค์การอิสระ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ เพื่อให้องค์การอิสระดังกล่าวทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ยังไม่มีการประกาศใช้บังคับเท่านั้น

ส่วนการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ นั้น

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีคำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๙๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๑ และคำสั่งที่ ๑๔๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษาและกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งจากผลการศึกษาได้จัดทำร่างรายชื่อประเภทและขนาดโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๑๙ ประเภท ต่อมาคณะอนุกรรมการฯ ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อการปรับปรุงรายการโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพดังกล่าว โดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการฯ จำนวน ๒๖ ครั้ง และจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค จำนวน ๖ ครั้ง จึงเสนอโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๑๘ รายการ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป ซึ่งประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีบันทึกที่ นร ๐๑๐๕.๐๕/๔๖ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่องประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เสนอต่อนายกรัฐมนตรีว่า ได้จัดทำข้อเสนอในเรื่องประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๑๘ รายการ เท่านั้น จึงเห็นว่า คณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดมิใช่ผู้มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแต่ประการใด กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

อย่างไรก็ดี เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒ ว่าโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ต้องดำเนินการตามที่มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ทันทีตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐตามมาตรา ๒๑๖ วรรคห้า ฉะนั้น ในกรณีการออกกฎเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน นั้น เห็นว่าการประกาศกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ มิใช่เป็นเรื่องที่พึงถูกกำหนดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่เรื่องดังกล่าวได้กำหนดไว้ตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เช่นกัน โดยได้มีการกำหนดรายละเอียดเป็นไปตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๒๒ โครงการหรือกิจการ ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ฉบับลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เพื่ออนุวัติให้การขออนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้โรงงานตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนด

ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ออกตามความในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง แต่ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ฉบับลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ โดยไม่มีการออกกฎหรือระเบียบ เพื่อรองรับการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง อีกเลย จนกระทั่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ และ มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนด ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ จำนวน ๓๔ โครงการหรือกิจการ โดยให้ยกเลิกประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมด หลังจากนั้น ผู้ฟ้องคดี ทั้งสี่สืบสามได้ยื่นฟ้องเป็นคดีนี้ต่อศาลปกครองเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ และต่อมา ศาลปกครองได้มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราว ก่อนการพิพากษาในคดีนี้ ตามคำสั่งศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒ และคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๙๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการ อุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ฉบับลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ จำนวน ๘ โครงการหรือกิจการ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ฉบับลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ จึงเห็นว่า โครงการหรือกิจการใดเป็นโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจะต้องถือปฏิบัติตามประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่มีผลใช้บังคับอยู่ในขณะที่พิจารณาให้ความเห็นชอบ อนุมัติ หรืออนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามฟ้องเป็นรายกรณีไป เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ จนกว่าจะได้มีการประกาศกำหนดใหม่

ประเด็นที่สาม การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดกระทำการร่วมกันให้ความเห็นชอบ อนุมัติ หรืออนุญาต ให้โครงการหรือกิจกรรมทั้ง ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้อง หมายเลข ๗ โดยมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์เห็นว่า มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์บัญญัติเพื่อรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของปวงชนชาวไทย คือ สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้แก่ สิทธิในการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน และสิทธิในธรรมชาติ ได้แก่ สิทธิในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ส่วนมาตรา ๖๗ วรรคสอง มีเจตนารมณ์บัญญัติกระบวนกรขึ้นมาเพื่อคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิในธรรมชาติตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง จึงห้ามดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ แต่บัญญัติยกเว้นให้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงได้ ภายใต้

กระบวนการต่อไปนี้ คือ การศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และการให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบ ก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว และมาตรา ๖๗ วรรคสาม มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ จึงบัญญัติมาตรการซึ่งเป็นสภาพบังคับด้วยการรับรองสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิในธรรมชาติตามที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้มีการบัญญัติรับรองและให้ความคุ้มครองปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดแจ้งเป็นที่รับรู้ของสังคมไทยต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การบัญญัติคุ้มครองสิทธิในเรื่องดังกล่าวเนื่องมาจากในช่วงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ปรากฏผลกระทบหลาย ๆ ด้านจากการพัฒนาประเทศ ดังคำปรารภเมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙) ในปี ๒๕๓๕ ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยที่ผ่านมา ด้านเศรษฐกิจมีการขยายตัวในระดับสูงและเปิดกว้างเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติมากขึ้น ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔) เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ฟื้นตัวและขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๕ ต่อปี ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในถึงหนึ่งเท่าตัว และเป็นอัตราการขยายตัวเฉลี่ยสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา แต่พบว่า การขยายตัวนั้นได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาที่สำคัญ ๆ หลายด้าน เกิดปัญหาหามลพิษในด้านต่าง ๆ เช่น น้ำเน่า อากาศเสีย เสียงรบกวน กากของเสียและสารอันตรายซึ่งเพิ่มปริมาณมากขึ้น คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักและคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งเสื่อมโทรมและมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน ดังนั้น การพัฒนาประเทศไทย

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ จำเป็นต้องให้มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาในเชิงปริมาณ คุณภาพ และความเป็นธรรมในสังคมควบคู่กันไป เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและ ยั่งยืน ข้อเท็จจริงที่กล่าวมาเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่น่าไปสู่การบัญญัติรับรองและให้ ความคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในธรรมชาติของปวงชนชาวไทย ไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และบัญญัติต่อเนื่องมาในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างไรก็ตาม ในบทบัญญัติมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติคุ้มครอง สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิในธรรมชาติของปวงชนชาวไทยกว้างขวางขึ้นจาก บทบัญญัติเดิม โดยสิทธิในธรรมชาติตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ได้ขยายขอบเขตไปถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ส่วนมาตรา ๖๗ วรรคสอง ซึ่งเดิมห้ามดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงเฉพาะต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้นได้ขยายไปถึง อาจเกิดผลกระทบรุนแรงต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ รวมทั้งเพิ่มการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชนและกระบวนการรับ ฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ในส่วนของสภาพบังคับตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม ได้ขยายสิทธิความเป็นผู้เสียหายที่จะฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับสิทธิในสิ่งแวดล้อม ที่ดีและสิทธิในธรรมชาติให้กว้างขึ้นจากที่ได้เคยบัญญัติรับรองเพียงสิทธิของบุคคล เป็นผู้เสียหาย ได้ขยายเป็นการรับรองสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการหน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติมาตรานี้

เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการ ตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒ ซึ่งเกี่ยวกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ที่ให้สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญฉบับที่รับรองไว้มีสภาพบังคับได้ทันทีตั้งแต่วันที่

รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ คือ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมาตรา ๒๑๖ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องผูกพันโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของมาตรา ๖๗ ที่กล่าวมาข้างต้น โดยหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะจะออกใบอนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ไม่ได้ เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ครบถ้วนแล้ว คือ ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และการให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชน ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบ

ประเด็นนี้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดกล่าวอ้างว่า ในขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะออกใบอนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมบางส่วนตามเอกสารท้ายคำฟ้องนั้น ยังไม่มีการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ การจัดทำกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสำหรับโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว และการให้ความเห็นชอบขององค์กรอิสระสำหรับโครงการหรือกิจกรรมตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ คือ ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทาง

การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเพียงโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพราะโครงการหรือกิจกรรมใดที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ไม่ใช่จะพิจารณาว่าโครงการหรือกิจกรรมทั้งหมดตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าว จะต้องเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เพราะการเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงอาจเกิดจากการที่ฝ่ายปกครองไม่ได้ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองในการอนุมัติ หรืออนุญาต หรืออาจเกิดจากการออกกฎของฝ่ายปกครอง จึงเป็นอำนาจของศาลปกครองในการแก้ไขเยียวยาผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงดังกล่าว และการออกใบอนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมส่วนหนึ่งตามเอกสารท้ายคำฟ้องนั้น เป็นการปฏิบัติราชการตามหลักทั่วไปซึ่งมีวัตถุประสงค์ไม่ให้การบริหารราชการแผ่นดินหรือการประกอบอาชีพของประชาชนต้องสะดุดหยุดลง ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในเรื่องดังกล่าว และในกรณีนี้ได้พิจารณาออกใบอนุญาตโดยปฏิบัติตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ว่า ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรียังไม่ปรับปรุงหรือจัดทำกฎหมายกำหนดรายละเอียดในเรื่องดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพได้ โดยปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายซึ่งบังคับใช้อยู่ในขณะนั้นกำหนด

พิเคราะห์เห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงได้เพิ่มมาตรการตรวจและศึกษาพิจารณาอย่างรอบคอบทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าว ถือเป็นมาตรการป้องกันเพื่อมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นในอนาคต เพื่อแต่ละโครงการหรือกิจกรรม

ดังกล่าวจะได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ไม่มีเจตนารมณ์ให้ออกใบอนุญาตแก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงก่อนเป็นรายโครงการแล้วใช้หลักการควบคุมหรือหลักการเยียวยาหากเกิดความเสียหายขึ้นในภายหลัง เนื่องจากหลักการควบคุมหรือหลักการเยียวยาไม่ใช่เจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง และไม่ใช่หลักประกันที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการคุ้มครองสิทธิการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของประชาชน เพราะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขภายหลังหลายประการ และบทบัญญัติมาตรา ๖๗ ได้รับการกำหนดไว้ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเป็นสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งตามหลักสภาพบังคับของรัฐธรรมนูญทำให้บทบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับทันทีตามที่ได้วินิจฉัยแล้วข้างต้น และข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำร่างกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง มาตั้งแต่เมื่อมีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ไม่ได้ข้อยุติร่วมกัน คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติราชการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๕๐/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จึงได้นำเรื่องดังกล่าวมาดำเนินการต่อและนำเสนอ นายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับแล้ว ทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่าจะต้องดำเนินการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพขึ้นมาก่อน และในทางวิชาการสามารถกระทำได้ พิเคราะห์เห็นว่า ตามหลักการปฏิบัติราชการเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม หมายความว่า หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งทำการแทนรัฐต้องปฏิบัติราชการเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของกฎหมายมหาชนในการใช้กฎหมายและการตีความกฎหมายเพื่อปฏิบัติราชการ

ทางปกครอง ซึ่งในกรณีไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดเรื่องใดไว้ในขณะปฏิบัติราชการ จะต้องใช้ดุลพินิจนำกฎหมายที่ใกล้เคียงมาใช้ในการปฏิบัติราชการ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการใช้บังคับกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ภายหลังจากการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อยู่ระหว่างที่ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๓๕ และลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๙ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งประกาศใช้บังคับโดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีผลใช้บังคับอยู่ ต่อมาได้มีการประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ออกมาใช้บังคับแทน ตามเนื้อหาของประกาศที่กล่าวมาถือได้ว่า ในขณะนั้นเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาใกล้เคียงที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในขณะที่ยังไม่มีรายละเอียดกำหนดในเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งในกรณีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เคยออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำหนดโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โดยใช้ประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่กล่าวมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติราชการตามที่กล่าวมาเป็นการปฏิบัติราชการเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นการใช้ดุลพินิจปฏิบัติราชการในขณะที่ยังไม่มีการกำหนดประเภท โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นการปฏิบัติราชการเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ในกรณีนี้ หากไม่นำประกาศตามที่กล่าวมาไปใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อบังคับใช้กฎหมาย ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญโดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับ ย่อมทำให้เกิดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนุญ และย่อมเล็งเห็นได้ว่าจะทำให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากโครงการหรือ กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ไม่ใช่ พิจารณาเฉพาะจากองค์ประกอบของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ แต่เพียงอย่างเดียว โดยจะเห็นได้จากกรณีการกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้งของโครงการหรือกิจกรรมประกอบด้วย เช่น โรงพยาบาลที่มีขนาด ๑๐๐ เตียง ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียง หากตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำสาธารณะ ก็ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ซึ่งในแนวทางเดียวกัน โครงการหรือกิจกรรมที่ตั้งในบางพื้นที่อาจไม่ถือว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ สุขภาพ แต่หากโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวตั้งอยู่ในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่รับน้ำของ อ่างเก็บน้ำซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรน้ำที่มีความสำคัญต่อชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งอ่างเก็บน้ำเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่อาศัยน้ำต้นทุนจากน้ำฝนที่ไหล มาจากพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติ ดังนั้น โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่รับน้ำ ของอ่างเก็บน้ำอาจจะถูกกำหนดให้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ ชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพก็ได้ เห็นว่า การกล่าวอ้างไม่มีกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการนั้นเป็นข้อกล่าวอ้าง ที่ยกขึ้นมาเพื่อต่อสู้คดีในภายหลัง เพราะก่อนหน้านี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้นำประกาศของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่กล่าวมาเป็นแนวทางการปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน มาก่อน กรณีที่กล่าวมาผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะจึงสามารถใช้เป็น

แนวทางกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพื่อปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของตนเองได้

ดังนั้น เมื่อบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ การออกใบอนุญาตให้กับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ถูกกำหนดให้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมาย เฉพาะจะออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ คือ ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และการให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการ การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพให้ความเห็น ประกอบก่อนมีการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว จึงจะเป็นการออกใบอนุญาต ที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะได้ออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ ของบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง เป็นการปฏิบัติราชการที่ขัดต่อกฎหมายและ ไม่เป็นไปเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับข้อที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ออกประกาศ กระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ ซึ่งตามบัญชีท้ายประกาศ เรื่อง โครงการหรือ กิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพดังกล่าวได้กำหนดกิจกรรม

หรือโครงการ ใดเพียง ๘ ประเภท เท่านั้น โครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้อง จึงไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามที่ประกาศกระทรวง อุตสาหกรรม ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ ได้กำหนดไว้

พิเคราะห์เห็นว่า ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และ แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ใช้ ประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำหนดโรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติราชการ เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมตามที่ได้วินิจฉัยแล้ว อย่างไรก็ตาม ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเลิกประกาศ กระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โดยไม่มีการออกกฎหรือระเบียบเพื่อรองรับการปฏิบัติ ราชการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๖๗ วรรคสอง ทั้งที่ในขณะนั้นประกาศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของ โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังมีผลใช้บังคับอยู่ จึงทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายสำหรับการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง เพราะหลังจากนั้นเป็นเวลาถึง ๒ เดือน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือ

กิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ โดยดำเนินการออกประกาศภายหลังที่มีการฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งมีคำขอท้ายคำฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องไว้ก่อนการพิพาท และออกประกาศดังกล่าวในระยะเวลาไม่นานก่อนที่ศาลปกครองกลางจะมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพาทเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒ ให้ระงับโครงการหรือกิจกรรมท้ายคำฟ้องไว้ก่อนการพิพาทคดี รวมทั้งปรากฏข้อเท็จจริงตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งแจ้งศาลปกครองกลางว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มอบหมายให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ตรวจสอบโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้อง จำนวน ๗๖ โครงการ ว่า โครงการใดบ้างเป็นโครงการรุนแรงตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ จากการตรวจสอบไม่มีโครงการหรือกิจกรรมใดตามเอกสารท้ายคำฟ้องจัดเป็นโครงการหรือกิจกรรมรุนแรงตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ ดังนั้นเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับร่างการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติราชการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือคณะกรรมการ ๔ ฝ่าย ที่ประกอบด้วยผู้แทนของภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ โดยร่างดังกล่าวได้มาจากกระบวนการทำงาน ดังนี้ (๑) พิจารณาเกณฑ์ในการกำหนดประเภทและขนาดโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง (๒) อนุกรรมการฯ ศึกษารวบรวมข้อมูลทางเทคนิคที่เกี่ยวข้อง (๓) คณะอนุกรรมการฯ กลับกรองข้อมูลและส่งให้นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ (๔) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค รวม ๖ ครั้ง (๕) เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความเห็นทางวิชาการเพิ่มเติม และ

(๖) จัดทำร่างรายการโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ มีการประชุมคณะอนุกรรมการ จำนวน ๒๖ ครั้ง และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิคทั้งในกรุงเทพมหานครและทุกภาคของประเทศ จำนวน ๖ ครั้ง ในร่างดังกล่าวได้เสนอแนะไว้ข้อหนึ่งว่า โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลำดับที่ ๑ คือ โครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ และอยู่ในพื้นที่หรืออาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ต่อไปนี้ แหล่งมรดกโลกที่ขึ้นบัญชีตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถาน โบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าพันธุ์สัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ) พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นหนึ่ง ข้อเท็จจริงที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ เป็นกรณีที่ไม่มีความสมเหตุสมผลที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพราะไม่อาจทำให้เกิดการปฏิบัติราชการเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมให้ลุล่วงตามเจตนารมณ์ของ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะดำเนินการไม่ครบถ้วน

ตามหลักเกณฑ์ในบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในคดีนี้ มีผลอย่างไรหรือไม่ เพียงใด

พิเคราะห์เห็นว่า แม้ว่าการออกใบอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจ ตามกฎหมายเฉพาะจะเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องมาจาก ดำเนินการไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การออก คำสั่งทางปกครองโดยฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวเกิดจากการใช้ดุลพินิจปฏิบัติราชการ บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ดังนี้ ประการที่หนึ่ง ในขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจ ตามกฎหมายเฉพาะออกใบอนุญาตให้โครงการหรือกิจกรรมบางส่วนตามเอกสารท้ายคำฟ้อง ภายหลังมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับนั้น ยังไม่มีการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ สุขภาพ การจัดทำกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อ คุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสำหรับโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว และการให้ความเห็นชอบ ขององค์การอิสระ ประการที่สอง เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐและ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่งอย่างใดในเรื่องดังกล่าว ได้เลือกใช้ดุลพินิจปฏิบัติราชการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งมีมติของ คณะรัฐมนตรีกำหนดให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐถือปฏิบัติ และประการที่สาม ในขณะที่ออกใบอนุญาตไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ได้รับความเห็นชอบจาก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้น แม้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจ ตามกฎหมายเฉพาะจะได้ออกใบอนุญาตโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่ได้วินิจฉัย ยมาแล้วก็ตาม แต่การใช้ดุลพินิจที่กล่าวมายังถือไม่ได้ว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยบิดเบือน หรือฝ่าฝืนกฎหมายอย่างรุนแรง เนื่องจากเป็นการปฏิบัติราชการตามแนวทางข้อหาหรือไปยัง คณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งมีมติของคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ปฏิบัติตาม จึงทำให้ใช้ดุลพินิจ ออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่ยังปฏิบัติไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่

กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีข้อบกพร่องกรณีสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ โดยการปฏิบัติให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิเคราะห์หลักคุ้มครองความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐภายใต้ระบบนิติรัฐแล้ว เห็นว่า ภายใต้หลักดังกล่าวผู้อยู่ภายใต้อำนาจรัฐจะต้องเกิดความเชื่อมั่นในความมั่นคงของคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งทำการแทนรัฐ และรัฐจะต้องคุ้มครองความเชื่อมั่นดังกล่าวเพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในความมั่นคงของคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้การดำเนินภารกิจพื้นฐานของรัฐเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ในคดีนี้เห็นว่า การที่เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารทำคำฟ้องซึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะได้ใช้ประโยชน์จากใบอนุญาตดังกล่าวดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจการของตนเองในหลายกรณี เช่น การขอกู้เงินลงทุน การทำสัญญาก่อสร้าง การว่าจ้างแรงงาน การก่อสร้างโครงการ และการร่วมลงทุนกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการในกรณีดังกล่าวเกี่ยวข้องกับประโยชน์ที่ได้รับจากใบอนุญาตดังกล่าวทั้งสิ้น ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเชื่อโดยสุจริตในความถูกต้องของใบอนุญาตดังกล่าว ในกรณีนี้แม้ว่าคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจจะถูกเพิกถอนตามหลักกฎหมายปกครอง และตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า ในการพิพากษาคดีศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๑) สั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) พิเคราะห์เห็นว่า ในกรณีนี้เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมและบุคคลภายนอกที่กระทำการโดยสุจริต สมควรต้องได้รับการคุ้มครองตามหลักคุ้มครองความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐตามที่กล่าวมาข้างต้น และในกรณีนี้เห็นว่า หากศาลมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวย้อนหลังไปนับตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะออกใบอนุญาตย่อมไม่สมเหตุสมผล เนื่องจากจะเกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมและบุคคลภายนอกที่มีความเกี่ยวข้อง

สัมพันธ์กันในการเงิน การพาณิชย์กรรม การอุตสาหกรรม และการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ดังนั้น สมควรมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะซึ่งได้ออกภายหลังการใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้แก่โครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ถูกกำหนดให้เป็นโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งไม่ได้ดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อแต่ละโครงการหรือกิจกรรมได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดไว้ครบถ้วน และได้รับใบอนุญาตหรือไม่ได้รับใบอนุญาตฉบับใหม่จากผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะ ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า ในการมีคำบังคับตามวรรคหนึ่ง (๑) ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลัง หรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้ หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี ดังนี้ ในระหว่างที่โครงการหรือกิจกรรมซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาตยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ระงับโครงการหรือกิจกรรมไว้เป็นการชั่วคราว

สำหรับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้วนั้น จัดทำขึ้นตามสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๙ และลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๓ ซึ่งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนคดีว่า รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้วนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และในระหว่างการพิจารณาคดีผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามไม่ได้แสดง

พยานเอกสารหรือหลักฐานเพื่อแสดงว่ารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้วนั้น ฉบับใดไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะเหตุใด แต่กล่าวอ้างมาโดยรวมในคำฟ้องเท่านั้น อย่างไรก็ตาม รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาข้างต้น แม้จะมีสาระสำคัญแตกต่างจากประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ บางประการ แต่ก็อยู่ในวิสัยที่จะจัดทำเพิ่มเติมในสาระสำคัญที่แตกต่างกันได้ ดังนั้น เมื่อมีการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว หากโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ได้รับใบอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะ ถูกกำหนดเป็นโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมเฉพาะสาระสำคัญที่แตกต่างกัน โดยไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมขึ้นใหม่ทั้งฉบับ

มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า สมควรระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ถูกกำหนดให้เป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งได้รับใบอนุญาตโดยยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เพียงใด

พิเคราะห์เห็นว่า ปัญหาความเสียหายต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องยังคงมีอยู่และยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์และยอมรับกัน

ในสังคมไทย หากให้โครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ถูกกำหนดให้เป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งได้รับใบอนุญาตโดยยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดำเนินการต่อไปย่อมจะทำให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่อง ประกอบกับในเวลาที่ผ่านมามีปัญหาหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งนายกรัฐมนตรีต้องสั่งการให้หยุดดำเนินโครงการถมทะเลตามโครงการก่อสร้างท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ จนกว่าจะได้มีการอนุญาตให้ทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้กรมเจ้าท่ากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ร่วมกันรับผิดชอบเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อประชาชน และแก้ไขปัญหามลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในขณะนั้นและในอนาคตอันเกิดจากการถมทะเลที่กระทำไปก่อนได้รับอนุญาตด้วย ดังนั้น สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อชุมชน สภาพแวดล้อมและทรัพยากรชายฝั่งบริเวณพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องติดต่อกันมาเป็นเวลานานกว่า ๑๐ ปี จึงมาจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมโดยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นการดำเนินโครงการเพื่อขยายการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจโดยไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนและการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ในการวางผังเมืองรวมบริเวณพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องมีการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นมาตามลำดับ และการกำหนดพื้นที่อุตสาหกรรมขึ้นใหม่มีลักษณะเป็นการกำหนดเขตอุตสาหกรรมเข้าไปใกล้ชุมชนหรือครอบลงบนพื้นที่ชุมชนซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่แต่เดิม ทำให้บ้านเรือนของประชาชนตกอยู่ในวงล้อมของพื้นที่อุตสาหกรรม เช่น กำหนดพื้นที่อุตสาหกรรมครอบลงบนพื้นที่ชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุดซึ่งเป็นพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยอยู่ก่อนทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและมีการร้องเรียนตลอดมา รวมทั้งกรณีการแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณหมายเลข ๔.๕ ซึ่งเป็น

พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมที่ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ดำเนินการร่วมกับนิคมอุตสาหกรรมเอเซีย โดยมีการยกเลิกข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวม ข้อ (๘.๒) ของข้อ ๑๐ (๘) ของกฎกระทรวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งห้ามประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพื่อให้สามารถประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีได้ในพื้นที่ดังกล่าว การยกเลิกข้อกำหนดดังกล่าวไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ประกอบการได้ตกลงไว้กับประชาชนบ้านฉาง ซึ่งถือเป็นสัญญาประชาคมที่ได้ทำขึ้นร่วมกันต่อหน้าสาธารณะตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนระหว่างขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองรวมตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และการแก้ไขข้อกำหนดดังกล่าวดำเนินการภายหลังประกาศใช้บังคับกฎกระทรวงผังเมืองรวมดังกล่าวได้เพียงหนึ่งปีเท่านั้น และกรณีคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกและคณะรัฐมนตรีมีมติให้เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน บริเวณชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุด จากประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง) เป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) ซึ่งบริเวณชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุด ได้ดำเนินการวางผังเมืองเฉพาะเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยตามขั้นตอนกฎหมายและผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ตลอดจนดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ เรียบร้อยแล้ว แสดงให้เห็นว่าโครงการในพื้นที่มาบตาพุดแม้จะเป็นโครงการในระดับชาติ ซึ่งดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมายเรียบร้อยแล้ว สามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ของภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงกันเข้ามาบริหารประเทศโดยไม่ให้ความสำคัญกับสัญญาประชาคมที่ได้ทำไว้กับประชาชนในพื้นที่มาบตาพุด และพื้นที่ต่อเนื่อง ในเวลาที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการได้ร่วมกันกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องผ่านกระบวนการวางผังเมืองรวมเพื่อขยายพื้นที่อุตสาหกรรมหรือโครงการหรือกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมโดยขาดธรรมาภิบาล และดำเนินโครงการต่าง ๆ โดยไม่ตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งร้องขอให้ภาครัฐและเอกชนดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยให้ความเคารพต่อสิทธิในชีวิตและสิทธิในธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนที่มีการตั้งถิ่นฐานมาแต่ดั้งเดิม

สำหรับข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดและเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องกล่าวอ้างมาโดยตลอดว่า การหยุดโครงการหรือการชะลอโครงการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและมีผลกระทบเป็นวงกว้าง และส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ระบบสถาบันการเงิน และความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศ และอ้างว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดโครงการหรือกิจการตั้งใหม่หรือขยายกำลังการผลิตจะปล่อยมลพิษออกสู่บรรยากาศได้ไม่เกินร้อยละ ๘๐ นำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ ๒๐ ซึ่งผลก็คือโรงงานยิ่งมากขึ้นมลพิษในพื้นที่ยิ่งลดลง เรียกว่าหลักการ ๘๐ : ๒๐ ซึ่งเป็นหลักการที่มีความเข้มงวดกว่าหลักการ Emission Trading ที่ใช้ในต่างประเทศ

พิเคราะห์เห็นว่า เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้ชี้แจงว่าโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องคดีนี้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่อยู่ภายใต้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาของศาลปกครองทั้งหมด โดยเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับใบอนุญาตก่อนวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับยกเว้นตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๙๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ดังนั้น จึงมีโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่อยู่ภายใต้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดีของศาลปกครองจำนวนหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่ทั้ง ๗๖ โครงการ และศาลปกครองมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดอนุญาตให้ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมดำเนินการก่อสร้างโครงการส่วนที่ค้างอยู่ต่อไปจนแล้วเสร็จ ติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ทดลองระบบที่เกี่ยวข้องและทดลองการเดินเครื่องจักรและอุปกรณ์ ภายใต้การตรวจสอบของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะ ตามข้อเท็จจริงที่กล่าวมา ความเสียหายจึงไม่ได้เกิดขึ้นหรือเป็นไปตามที่ได้มีการกล่าวอ้าง ความเสียหายตามที่กล่าวอ้างมาเป็นความเสียหายที่กล่าวอ้างเกินความเป็นจริง สำหรับหลักการ ๘๐ : ๒๐ เป็นเรื่องที่คิด

ร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง โดยประชาชนในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว ในปัจจุบันยังไม่มีข้อสรุปว่าพื้นที่ที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องมีขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับการตั้งถิ่นฐานมนุษย์และกิจกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ ที่จะเข้ามาในพื้นที่ได้อีกมากน้อยเพียงใด ซึ่งไม่ใช่ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่สำหรับโครงการหรือกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมหรือเรื่องของอากาศเท่านั้น เมื่อยังไม่มีข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หลักการ ๘๐ : ๒๐ จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้เพื่อลดมลพิษทางอากาศที่เป็นอยู่ให้น้อยลง ไม่ใช่กรณีที่เหมาะสมสำหรับการนำมลดมลพิษทางอากาศเพื่อจะเพิ่มโครงการหรือกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมเข้าไปในพื้นที่ให้มากขึ้น เนื่องจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุดมีมาอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลาย เป็นความเสียหายต่อทรัพยากรชายฝั่งทะเล คุณภาพของน้ำผิวดินและใต้ดิน การสูญเสียฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญหลายแหล่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน การสูญเสียภูมิประเทศทิ้งดงามและมีคุณค่าในทางธรรมชาติ ความเสียหายที่ไม่อาจประเมินได้จากการปรับสภาพพื้นที่และเพิกถอนลํารางสาธารณะประโยชน์จำนวนมากเพื่อสนับสนุนกิจการด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ซึ่งเกิดจากการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันโดยไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนและการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และไม่ให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนในพื้นที่ซึ่งได้ร้องขอตลอดมาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องให้เคารพต่อสิทธิในชีวิตและสิทธิในธรรมชาติของประชาชน การที่องค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดไม่เคยกล่าวถึงความเสียหายและผลกระทบต่อเนื่องอย่างร้ายแรงด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่อง แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบต่อผลของการประกอบกิจการของภาคอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่อง ในเวลาที่ผ่านมา พฤติการณ์ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐว่าด้วย

แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๔ (๒) ที่บัญญัติให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับการประกอบกิจการ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยยอมรับทั้งผลดีและไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแล เพื่อรับภาระ หรือเป็นธุระดำเนินการป้องกันและปรับปรุงแก้ไขผลที่ไม่ดีด้วย ไม่ใช่สร้างสรรค์และ บำรุงรักษาผลที่ดีแต่เพียงด้านเดียวและผลักภาระให้สังคมเป็นผู้แก้ไขผลที่ไม่ดีนั้น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ในขณะที่ฝ่ายรัฐสภาและฝ่ายบริหารยังไม่ดำเนินการ ตราพระราชบัญญัติหรือกฎระเบียบเพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ครบถ้วน และยังปรากฏ ความเสียหายต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของ ประชาชนในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องยังคงมีอยู่และไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น และในเวลาที่ผ่านมานหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องโดยไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติ ของกฎหมายและชาตธรรมาภิบาล จึงไม่มีหลักประกันที่จะทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการพัฒนา อุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดที่จะดำเนินการต่อไปจะไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนเหมือนเช่นที่ผ่านมา และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะเคารพต่อ สัญญาประชาคมที่ได้ทำไว้กับประชาชน จึงจำเป็นต้องให้โครงการหรือกิจกรรม ตามเอกสารท้ายคำฟ้องซึ่งถูกกำหนดเป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ สุขภาพ ซึ่งได้รับใบอนุญาตโดยยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ระงับโครงการหรือกิจกรรมไว้ ระหว่างดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว แม้ว่าการระงับโครงการหรือ กิจกรรมจะส่งผลกระทบและเกิดความเสียหายขึ้น แต่ต้นเหตุแท้จริงที่ทำให้เกิดผลกระทบ และความเสียหายไม่ได้มาจากการที่ศาลมีคำสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรม แต่มีต้นเหตุ มาจากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องการขาดการติดตามตรวจสอบ ควบคุม และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังของผู้ถูกฟ้องคดีที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง

หน่วยงานของรัฐมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็น ความรับผิดชอบโดยตรงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ไม่ได้ดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และ หน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม ประกอบบทบัญญัติมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ศาลปกครองจึงต้องผูกพันการทำหน้าที่เพื่อคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของประชาชนและรักษาประโยชน์ส่วนรวม โดยหยุดยั้งความเสียหาย ที่เกิดขึ้นต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชน ในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องไม่ให้ความเสียหายเพิ่มมากขึ้นและขยายตัวออกไป เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นต่อไปในอนาคต ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อทำให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาในพื้นที่ระหว่าง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์และการประกอบกิจกรรมที่หลากหลายให้สามารถอยู่ร่วมกัน ได้อย่างปกติสุข และเพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐาน แห่งรัฐด้านการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง ของประเทศ การดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของ ประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ครบถ้วนตาม บทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งจะทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งเป็น แหล่งประกอบกิจการอุตสาหกรรมหนักที่ใหญ่ที่สุดของประเทศสามารถเจริญเติบโต ต่อไปอย่างมีเสถียรภาพภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายตามหลักนิติธรรมและตามหลัก ธรรมาภิบาล ตลอดจนเป็นหลักประกันให้สังคมไทยเกิดความเชื่อมั่นต่อการบังคับใช้ กฎหมายเพื่อดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและเพื่อคุณภาพ ชีวิตที่ดีของประชาชน และเพื่อให้นักลงทุนในประเทศและต่างประเทศที่ประสงค์ จะประกอบกิจการในประเทศไทยด้วยความรับผิดชอบภายใต้หลักคุณธรรม หลักจริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล เกิดความเชื่อมั่นต่อแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

อย่างไรก็ดี เมื่อปรากฏว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพื่อให้การเป็นไปตาม บทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๐๔ง ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยประกาศดังกล่าวให้มีผลใช้บังคับ นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไปแล้ว

ในส่วนของโครงการหรือกิจการตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่มีได้เป็นโครงการ หรือกิจกรรมที่ถูกกำหนดให้เป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ แม้ว่าการออกใบอนุญาตในโครงการ หรือกิจกรรมดังกล่าวจะไม่ชอบด้วยกฎหมายดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่การที่ศาลจะมี คำพิพากษาเพิกถอนใบอนุญาตของโครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้นย่อมไม่เป็นประโยชน์ ใด ๆ เพราะโครงการหรือกิจกรรมนั้นสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีกในปัจจุบันนี้ ศาลจึงไม่ต้องออกคำสั่งในกรณีนี้

พิพากษา

(๑) เพิกถอนใบอนุญาตที่ออกให้แก่โครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่ถูกกำหนดให้เป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ซึ่งดำเนินการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ที่มีคำพิพากษานี้

(๒) ให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาของศาลปกครองกลาง ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขโดยคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๙๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นอันสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ที่มีคำพิพากษานี้ เว้นแต่โครงการหรือกิจกรรมตาม (๑) ที่ยังคงให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาดังกล่าวมีผลบังคับต่อไป จนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือจนกว่าศาลปกครองสูงสุดจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

(๓) คำขออื่นให้ยก

นายภานุพันธ์ ชัยรัต

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายประพจน์ คล้ายสุบรรณ

ตุลาการศาลปกครองกลาง

นางสาวสมณี ชัยยะศิริสุวรรณ

ตุลาการศาลปกครองกลาง

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายวิจิตรต์ รักถิ่น

มีความเห็นแย้ง

○ ความเห็นแย้ง

คดีหมายเลขดำที่ ๙๐๘/๒๕๕๖

ข้าพเจ้า นายภานุพันธ์ ชัยรัตน์ ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง ตุลาการเสียงข้างน้อย ไม่เห็นพ้องด้วยกับตุลาการเสียงข้างมาก จึงทำความเห็นแย้งไว้ ดังนี้

ในคดีนี้ตุลาการเสียงข้างมากได้กำหนดคำบังคับตามคำพิพากษาโดยให้การเพิกถอนใบอนุญาตที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีผลนับตั้งแต่ศาลมีคำพิพากษาคดีนี้นั้น ตุลาการเสียงข้างน้อยเห็นว่า การกำหนดคำบังคับตามคำพิพากษาให้การเพิกถอนใบอนุญาตที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในคดีนี้มีผลนับตั้งแต่ศาลมีคำพิพากษาในทันที จะทำให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสถานภาพและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวรวมทั้งบุคคลภายนอกจำนวนมากที่เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบันและในระหว่างที่โครงการหรือกิจกรรมนั้นอยู่ระหว่างการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับคดีนี้การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนมาก และได้เกิดสภาพความไม่แน่นอนของการปฏิบัติราชการเพื่อดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่เพิ่งประกาศใช้บังคับ โดยเจ้าของโครงการและกิจกรรมต้องได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าว นอกจากนี้ โดยที่เนื้อหาของคดีนี้ไม่ใช่เป็นเพียงคดีปกครองด้านสิ่งแวดล้อมธรรมดาที่มีการฟ้องคดีจำนวนมากในศาลปกครองเช่นลักษณะคดีปกครองโดยทั่วไป แต่เป็นคดีที่เกี่ยวข้องการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ การจะกำหนดคำบังคับในลักษณะให้มีผลนับตั้งแต่ศาลมีคำพิพากษาในทันทีเหมือนที่ได้กระทำกันมาในคดีปกครองธรรมดา โดยไม่พิจารณาถึงผลกระทบอย่างรอบด้านจะทำให้ไม่เกิดความเป็นธรรมกับผู้ที่ไม่ได้เข้ามาในคดีนี้ การใช้กฎหมายของศาลโดยการนำหลักคุ้มครองความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชน

ต่อรัฐภายใต้ระบบนิติรัฐ ต้องใช้ประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม ประกอบกับความไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่ได้อธิบายมาในคดีนี้เป็นเพียงการไม่ได้ดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยดำเนินการให้ครบถ้วน ดังนั้น จึงควรกำหนดค่าบังคับให้การเพิกถอนใบอนุญาตมีผลเมื่อได้ออกใบอนุญาตหรือไม่ออกใบอนุญาตฉบับใหม่เมื่อโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวได้ปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว ซึ่งเป็นการกำหนดค่าบังคับที่ให้มีผลไปในอนาคต ซึ่งศาลสามารถกระทำได้ตามมาตรา ๗๒ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บัญญัติว่า ในการมีค่าบังคับตามวรรคหนึ่ง (๑) ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้ หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา ข้าพเจ้าจึงไม่เห็นพ้องด้วยกับตุลาการเสียงข้างมาก และเห็นว่า ศาลปกครองกลางควรกำหนดค่าบังคับโดยให้การเพิกถอนใบอนุญาตมีผลเมื่อได้ออกใบอนุญาตหรือไม่ออกใบอนุญาตฉบับใหม่เมื่อโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวได้ปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว

นายภานุพันธ์ ชัยรัต

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง